

1134
2000

სარილი

№6 (151)

საზოგადოებრივ-ლიბერალური ჟურნალი

27 პერიდი

ფასი 50 თეთრი

#6 2000

„მწელია რომელიმე მოსაირე დაარწმუნო, რომ იგი ტყუილად დამაშვრალა, რომ მისი შემოქმედება არ არის ჭეშმარიტი პოეზია. იგი თქვენს აზრს უფიქროსად უკიდურესად სუბიექტურ შეხედულებად მიიჩნევს, ხოლო რომელიმე პროფანის აღტაცებულ სიტბას ავტორიტეტის თბიქტურ განსჯად აღიარებს. ჭეშმარიტი შემოქმედი, ქმელით ნიჭის აცვებების პერიოდში, არ შეიძლება, იყოს მიამიტი თვითკმაყოფილებით თავბრუდაზვეული. თვითკმაყოფილება ეს უაღრესად ბაღღური თვისებაა და მხოლოდ ქრონიკული ბავშვობით ავადმყოფებს გააყვებთ ხოლმე სიბერემდე.“
ზურაბ პაპაძემ

სარილი
საპარკო

პრილი

საზოგადოებრივი-ლიბერალური
ასოციაცია "პრილი" გამოსევა

პრილი - დასავლენბელი სიწმინდეთა(ნი)
სულხან-საბა

პრილი - მზის შუქი, რამეზე დამდგარი
ქართული ენის
განმარტობითი ლექსიკონი

მთავარი რედაქტორი
შადიშან შამანაძე

სარედაქციო საბჭო

- მალხაზ ხარბედია
(მთ.რედაქტორის მოადგილე)
- ლევან აბაშიძე
- ია ანთაძე
- ირმა არჩუაშვილი
- ანდრო ბუაჩიძე
- გია გორგოძე
- თამაზ ვასაძე
- ნინო ზურიაშვილი
- ზაზა თვარაძე
- ვახტანგ კომახიძე
- დავით ნინიკაშვილი
(პასუხისმგებელი მდივანი)
- ზვიად რატიანი
- ირაკლი სამსონაძე
- სოზარ სუბელიანი
- ზაზა ფაჩუაშვილი
- ზაზა ჭილაძე

ფირმატორი
მიხეილ ჩიტაძე

მოგვიუთხარული უზრუნველყოფა
თამაზ ჩხაიძე

ტელ: 93-40-35, 93-52-96;
ფაქსი: 98-67-90;
e-mail: kharbedia@yahoo.com

მისამართი: პ. ინგოროყვას ქ. №5

ფურნალი იბეჭდება გაზეთ
"კავკასიონის" სარედაქციო ბაზაზე

№6 ხუთშაბათი, 27 პატილი, 2000
ბამოლის ორ კვირაში ერთხელ

ამსონა

ზურაბ კაკაბაძე
საუბარი პოეზიის შესახებ1

ვლადიმირ ხოროსი
ჩემი მეგობარი ზურაბ კაკაბაძე2

ლიბერალუა

ბრემორ ზაფზა
კონფეტი4

კომეზია
ბასა ჯანიკაშვილი10
ბესო ხვედელიძე11

ლეულ საგნიანშვილი
"მე შევიდვარ ანთებულ სახლში"12

ენიმო ფირცხალაშა
ფრანკფურტის ინსტიტუტი და გერმანელი
ინტელექტუალები ემიგრაციაში14

ჰომონი პაპინი
მოთხრობები17

ალექსანდრ მისაილოვი
პრელუდიები მოცარტისა და კირკეგორისთვის21

დბა სულსტადი
ენა24

რელიგია

ზაზა ფირალიშვილი
იერონიმუს ბოსხი. მოგვთა თაყვანისცემა25

ავთანდილ არაბული
ენა და ლვთისმეტყველება27

ზოგიერთი სააღდგომო ჩვეულება29

პუბლიცისტიკა

ვასილ მაღლაფრინძე
გენეტიკური ანტიევროპეიზმი30

ია ანთაძე
სამთავრობო ცვლილებების სიმძიმე და სიმსუბუქე34

ზაზა ფაჩუაშვილი
დემოკრატის მოკრძალებული ხიბლი36

1134
2000

ზურაბ კაკაბაძე

საშუაზარი პოეზიის შესახებ

ეს წერილი ბრწყინვალე ქართველმა ფილოსოფოსმა ზურაბ კაკაბაძემ 1945 წელს დაწერა. მაშინ ის ოციოდე წლის ჭაბუკი იყო. მკითხველის დაკვირვებულ თვალი შენიშნავს, რომ ამ წერილის ავტორი ყოველ სიტყვას აზრობრივ აქცენტს ანიჭებს. მიუხედავად სიჭაბუკისა, მისი ყოველი თვალსაზრისი ხანგრძლივ ფიქრის ნაყოფია. ამავე დროს, ამ წერილისთვის არ არის უცხო ზოგად კონტექსტს მორგებული, ორიგინალური და, რაც მთავარია, არაჩვეულებრივად ზუსტი შეხედულებები, ვთქვათ ასეთი: "ზომიერება უნიჭობის კარგი დემონსტრაციაა. ნიჭი ვინრო საზღვრებში ვერ თავსდება ხოლმე..."

ალარ გავაგრძელებთ, "საშუაზარი პოეზიის შესახებ" ყველა ახალგაზრდა პოეტმა უნდა ნაიკითხოს... და არა მხოლოდ ახალგაზრდადმ. სხვათაშორის, სიჭაბუკეში ზურაბ კაკაბაძე მშვენიერ ლექსებს წერდა.

მხატვრული ნაწარმოების სრულყოფილად გაგება და შეფასება ურთულესი ამბავია. განსაკუთრებით ეს ითქმის ლექსის შესახებ. დიდი ინტუიციისა და დახვეწილი გემოვნების გარეშე შეუძლებელია საღი შეხედულების გამოშუშება ამა თუ იმ პოეტურ ნაწარმოებზე. ამიტომ არი, რომ ჩვენს პრესაში იშვიათად თუ შეგხვდებივართ სრულფასოვან რეცენზიას.

შორიდან ლიტერატურა, კერძოდ კი ლექსი, ყველაზე უფრო იოლად დასაძლევ სიმწლეა. მიზეზი საბინებელი იმ გარემოებაში, რომ მხატვრული შემოქმედების შესახებ შეუძლებელია მათემატიკური სიზუსტითი მსჯელობა. აქ საჭიროა: ინტუიტიური ვარაუდი, მიგნება, ასე ვთქვათ, პოეტური გეში. მწილია რომელიმე მოშიარე დაარწმუნო, რომ იგი ტყუილად დამაშვრალა, რომ მისი შემოქმედება არ არის ჭეშმარიტი პოეზია. იგი თქვენს აზრს უთუოდ უვიდურესად სუბიექტურ შეხედულებად მიიჩნევს, ხოლო რომელიმე პროფანის ალტა-ცებულ ხოტბას ავტორიტეტის ობიექტურ განსჯად აღიარებს. ჭეშმარიტი შემოქმედი, ქედითი ნიჭის აჯავების პერიოდში, არ შიშდება, იყოს მიაბიტი თვითკმყოფილებითი თვებრდახვეული. თვითკმყოფილება ეს უაღრესად ბალღური თვისება და მხოლოდ ქრწიწიკული ბავშვობითი ავადმყოფებს გააქცევბათ ხოლმე სიბერემდე ამ სწეულებითაა დაავადებული თბილისის უბადრუკი "დიპტიკონების" მრავალრიცხოვანი არშია.

ზოგიერთს ჰგონია: პოეტური ნიჭი შესაძლებელია აზროვნებისგან განყენებულად წარმოადგინოთ. ჩემი აზრით, ყოველი დიდი პოეტი თავისებურად, მაგრამ მაინც ღრმად მიაზროვებ ინტელექტის პატირონი იყო. განვითარებული, ღრმა ინტელექტი და სამყაროს გრწიწობითი აქტის განსაკუთრებული უნარი: აი, ორი ძირითადი ატრიბუტი, რომელიც აუცილებელია მხატვრული შემოქმედების პრეტენზიისათვის.

ლექსში დასაშვებია ყველაფერი, გარდა აბსურდისა, ოღონდ გაანჩი, რაზე როგორ სწერ. ოილად წარმოვიდგინოთ ლექსის მაღალხარისხოვნებისათვის საჭირო პირობებს სქემაში, მაგრამ კარგი ლექსის დაწერა პოეტური ინტუიციის გარეშე შეუძლებელია...

რა არის პოეზია? ამ კითხვაზე სხვადასხვაგვარად პასუხობენ. ჩემი მსჯელობა უშიარებდა შევება პოეზიის კერძო სახეს - ლექსს, და უფრო კონკრეტულად ლექსს, რომელიც უნდა პასუხობდეს თანამედროვე მოთხოვნებს...

ყოველი მხატვრული შემოქმედება უნდა შეფასდეს დროის ფაქტორის გათვალისწინებით, ლიტერატურის ისტორიული განვითარების განხილვისათვის დაკავშირებით. სშირია შემთხვევა, როცა რომელიმე პოეტის შემოქმედება კარვად პა-

სუსობს გარკვეულ მიზეზთა გამო შექმნილ დროებით მოთხოვნებს და ამიტომ იგი თანამედროვეობისაგან საყოველთაო აღიარებას პოულობს. შემდგომ უთუოდ გადაფასდება ასეთი მოწვევებითი ღირებულება. აქედან: ყოველი ჭეშმარიტი მხატვრული შემოქმედება უნდა მოექცეს ლიტერატურის ისტორიული განვითარების კანონზომიერების ფარგლებში...

ლექსის სიძლიერე, ჩემი აზრით, განწყობის სიღრმეშია. განწყობა ძნელად განსამარტავი სიტყვაა. ლექსისთვის იგი მის ემოციურ მხარეს გულისხმობს. ლექსის აზრი განწყობაშია საბინებელი. ამ დაზღუბის ჭეშმარიტება არ უნდა იყოს სადაო. ლექსის ცნება უარყოფს მსჯელობითი ჩამოყალიბებული აზრს. განწყობა იძლევა შთაბეჭდილებას, ხოლო შთაბეჭდილება თავისთავად რაიმე გარკვეულ აზრს შეიცავს. ასე განისაზღვრება პოეზიის ფუნქცია...

ლექსი ყველაფერს აიტანს აბსურდისა და ზომიერების გარდა. ზომიერება უნიჭობის კარგი დემონსტრაციაა. ნიჭი ვინრო საზღვრებში ვერ თავსდება ხოლმე...

სამოლოდ, მინდა მოგახსენოთ ერთი კურიოზული ვითარება: ლექსი ყველასათვის გასაგებ ხელყოფილად რომ უღირავბითა. რთულ მათემატიკურ ფორმულებში გარკვევის პრეტენზია საუციულისიტებს გარდა თითქმის არავის არა აქვს. ლექსის გაგებას კი ყველა ჩემობს. ეს იქედან მოდის, რომ ლექსი ყველასათვის გასაგები ასობით, სიტყვებით და წინადადებებით არის შედგენილი. ძირითადი არსი, რომელიც ჰქმნის ლექსს, ერთობ მწილი მისაგნებია. ამისათვის საჭიროა გარკვეული აღზრდა და უფრო მსხვერპლ: პირადი ინტუიცია მაინც პირველადია ამ შემთხვევაში. პოეტური შემოქმედება ემოციურად მდიდარია და რა თქმა უნდა, მისი გაგება მკითხველის ბუნების სიმდიერესაც თხოულობს.

კვლითა სკოლი

თავდაპირველად ზურაბ კაკაბაძე, ასე ვთქვათ, დაუსწრებლად გავიცანი. მას აქეთ საკმაო ხანი გავიდა. მოსკოვის ფილოსოფიის ინსტიტუტის თანამშრომელი გახლდით, ან განსვენებულმა ჰერნის ბატიშევმა თავისთან რომ მიმიხმო. იგი ჯეროვან ყურადღებას უთმობდა ახალგაზრდების ფილოსოფიურ განათლებას. დამიძახა და მითხრა:

— შუსერლის შესახებ კაკაბაძის ნიგნის ნაკითხვა სჯობს. მისი ნიგნი მოტროპოლოვას ნიგნზე უფრო ღრმაა.

მე სიამოვნებით მივიღე ეს რჩევა, მითუმეტეს, რომ ქართული ფილოსოფიური სკოლისადმი ინტერესი უკვე გამაჩნდა. იმ ხანებში "ტვარდოვსკისეულ" "ნოვი მირთან" დავიწყე თანამშრომლობა. ბიბლიოგრაფიის განყოფილების იმგანძიდულმა სელმძღვანელმა იური ბურტინმა საშუალება მომცა სარეცენზიოდ მე თვითონვე შეეგრძნო რომელიმე მნიშვნელოვანი გამოკვლევა. ჩემი ყურადღება მიიტყია გამოქვეყნდება "მეცნიერებში" მიერ გამოცემულმა თხელმა ნიგნმა: "ოთარ ჯოიფი. ისტორიული აუცილებლობის ბუნება". რალაცამ პირველივე გვერდებიდან მიბზიდა — ეს იყო არა თვალშისაცემი, არამედ მოკრძალებული და ამასთანავე ღრმა შინაგანი სერიოზულობით აღბეჭდილი განსჯის მანერა, და კიდევ: არატრადიციული, ბანალობის გამაძირკვლებელი აზრის ხეყულობა უკვე ცნობილი პრობლემების ირგვლივ. მასსოფ იმის განცედა, რომ წამდვილ ფილოსოფიას გადაეცანყდო, დამოუკიდებელ აზროვნებას შეეყვარა, შეენიშნე უნარი მარადიულობის ფორზე დროებითის აღქმისა.

რეცენზია რედაქციამ მიგეტანე და იურამ ექვი გამოთქვა, საუბრით ძალზე აკადემიური არ იყოსო. მერე კი როცა რეცენზიასაც გავცნო და ნიგნსაც, გამყოფილ დარჩა. რა თქმა უნდა, მეც მადლიერების გრძობა დაამეფულა ოთარ ჯოიფის მიმართ. ვინაიდან მან "ნოვი მირისკენ" გამოკავა გვა.

კვლავ ზურაბს დავუბრუნდები. მე მგონი თვითონ ბატიშევმა მაშინწინა მისი ნიგნი. ყდაზე ეწერა: "ზ. კაკაბაძე. ექსისტენციალური კრიზისის პრობლემა და ემეგრე შუსერლის ტრანსცენდენტალური ფენომენოლოგია". ინსტიტუტიდან შინისკენ გამოვეშურე, ტროლიბუსში ნიგნი გადავფურცლე, ფილოსოფიურ სიღრმეებთან ზიარების სუბიექტებს წინაწინარე ვიგვიგონებო. უკვერად ზურაგსუკან ვივლიც ხმა შემომქმნა: — თქვენ ხომ არ იცით, დავიცა მან სადოქტორო?

შეუთხვა იმდენად მოულოდნელი იყო, რომ უკან მივბრუნდი და სულელურად ვკითხვი:

— ვინ?

— როგორ თუ ვინ — კაკაბაძემ. მას ხომ ნიგნი შკონდა სადისტრუქციოდ წარდგენილი და ერთი ამავეი დანარჩეს.

ჩემს ზურაგსუკან საბეჭდო უტარიძე

ჩემი მემობარი ზურაბ კაკაბაძე

ნ. კაკაბაძე, მ. აბაშაძე, მ. აბაშაძე, მ. აბაშაძე

ქალი იდგა. ყოველ შემთხვევაში, ფილოსოფიურ წრეებში მე ეს ქალბატონი წამდვილად არ შემიჩინვას. აი, თურმე რაოდენ ცნობილი ყოფილა ამ ნიგნის ავტორი, მის შესახებ ამბავს ყოველ ნაბიჯზე კითხულობენ! ამან როდევ უფრო გამიღვივა ინტერესი. კიდევ შინ მივედი, სულმოუთქმელად ნავეიგესე და შეუდექი კითხვას.

ძალიან კარგად მახსოვს თუ როგორ მეუფლებოდა თანდათან განცვივრება. რაზე იყო ეს ნიგნი — მუსერლზე? მის სახელს ავტორი ხომ მხოლოდ ოცდამეჩვიდმეტე გვერდზე ასხენდა პირველად. მანამდე კი ნიცმე და ბერკანონი, კირკეგორი და დოსტოევსკი, კავცა და მანისეული ადრინა ლვერკიუნი ფიგურირებდნენ. ცოტა მოგვიანებით მიხვდნენ, რომ მთავარი ფიგურა ნიგნში თვითონ ავტორი იყო. ის წერდა არა ვიღაცაზე, არამედ საკუთარ თავზე. — საკუთარ ტყვიებზე და ექვებზე, თავის ცხოვრებაზე, თავის სულიერ ტვენიერებაზე. ეს იყო ანტიპორტრეტი. სხვა მოაზროვნება ნაწერებ ავტორის განსაზრებათა სტანდარტთან იქცეოდა ხოლმე ეს იყო თითქმის და არასაკუთარი მეტყველება. რომელიც არსებობდა საკუთარი იყო.

აი, ასევე ჩემს წინაშე დევს ეს ნიგნი — მრავალჯის გადაკითხული და კიდევ შემოცვეთილი. გვერდები ფანქროთა აჭრელებული. ვთქვათ, ხაზგასმული ასეთი აზრი: "ადამიანის პრობლემატი დაწვება ნიშნავს საკუთარი კონკრეტული პროვინციისეული პრობლემით დაწყებას. მხოლოდ აქ შეიძლება იყოს საფუძველი სხვა დანარჩენ პრობლემათათვის".

ახლა ყოველვე საკმაოდ ბუნებრივად და გასახებად აღიქმება, მაგრამ

მაშინ წამდვილი აღმოჩნის ტოლფასი იყო. დაბეჯითებით შემოიღია ვთქვა: ჩემს სულიერ ჩამოყალიბებაში ზურაბ კაკაბაძის ნიგნი ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ნიშანსავტებად მიამჩნია. საექვებზე და არა მხოლოდ ნაქვებადმისანვლიომ დასავლური ფილოსოფიის გაცნობისას არ აშკარად ექსისტენციალური, პერსონალიტეტის მიმართულებით აღბეჭდილი იდებოდა. არა! ყველდფერთად ერთად არსებითი იყო თვით ფილოსოფოსობის მანერა, რომლის მიღაც ახალი და შთამბეჭდავი ცხოვრებისეული პოზიცია ჩანდა. ეს იყო არა უბრალოდ ფილოსოფიური თემებზე მოსაუბრე ადამიანის, არამედ მონოდებით ფილოსოფოსის პოზიცია. ის ყოველდღეობაზე მალა მდგომი და ფუსფუსეს განრიდებული მიდოდა ცხოვრების წიაღში მყოფ ადამიანებთან და ეუბნებოდა: "მძინო ჩემლი ცუდად ცხოვრობო. თქვენი ზურეულ ოპტიმიზმის მიღმა დაუნმუნებლობა, უსაფუძვლობა, არსებობის არამდგომადობა გამოსჭვივის. თქვენ ააშენეთ დიდი ქალაქები, მაგრამ არ შევიძლიათ იმის დანახვა, თუ როგორ იზრდება ბალახი. მუდამ ნაცნობთა წრეში ტრიალებთ, მაგრამ სინამდვილესი უიმიდოდ მარტოსული ხართ. თქვენ გახარებთ გარეგანი უზადრუტობანი, გულის სიღრმეში კი ეჭვის ჭია გეგრძნობთ და ტიანჯებოთ. რისკან? — არ იცით. მეც ადამიანი ვარ, მეც ვიტანჯებო. მოდი, ერთად მოვიფიქროთ — იქნებ ვიპოვოთ გამოსავალი?"

ზურაბის ნიგნმა ჩემთვის მკაფიოდ შემოწრა ფილოსოფიის ყველაზე სიგრძე. ეს იყო მარადიული პრობლემები სიყვარულის, შემოქმედების, თავისუფლებისა, ცხოვრების საზრისისა, დავაგმობრებული კითხვასთან: "როგორ

უნდა ვიცხოვრო ამ სამყაროში?" ამ კითხვებზე ადამიანმა დამოუკიდებლად უნდა უპასუროს. მის ნაცვლად პასუხს ყვერავი ვერ გასცემს. ამიტომაც ზურაბის წინაინ ყველაზე უფრო მეტად სულიერი დამოუკიდებლობას გვასწავლიდა. ამ წინაინს ავტორი იყო კაცი, რომელიც სწორედამც რომ დამოუკიდებლად აზროვნებდა და არ ყვერდნობდა საფუძველმდებელთა და კლასიკოსთა, ავტორიტეტთა და წინამძროველთა ციტატებს. იმანადა ეს იწვეითობას წარმოადგენდა.

მასხოვრ, დიდბანსა დავატარებდი ზურაბის წიგნს, წახაკითხად ვაძლევი ახლობლებს, მეგობრებს. ვაგროვებდი ცნობებს ავტორის შესახებ. ამგვარად შევიტყვე, რომ ზურაბ კაკაბაძის მასწავლებელი იყო ცნობილი ქართული ფილოსოფიის კოტე ბაქრაძე, რომელმაც თავის მხრივ, ჰუსერლის წამონაფარი გახლდათ. შევიტყვე, რომ არსებობდა ქართული ფილოსოფიური სკოლა: კ. ბაქრაძე, ს. წერეთელი, შ. წყუბინძე, ს. დანელია... ყველაფერი სწორია - ნამდვილი ქწინილება ადამიანური სულიერებისა ვაუკუშუში არ წარმოშეგება, - მეცნიერული ტრადიციის და განსაზღვრული კულტურის მიღმა.

ბოლის და ბოლის დადავა პირადად გაეცნობის დღეც. 1973 წლის გაზაფხულზე მოსკოვის ფილოსოფიის ინსტიტუტმა გაამაგზავნა ზანგრძლივი შეხვედრებით კაკაბასაში. ჩემი მიზანი იყო იმ მასალების შეგროვება, სადაც რესპუბლიკებში არსებული ფილოსოფიური აზრის ისტორია იწებოდა გადმოცემული.

ამგვარად მოხვდები თბილისის ფილოსოფიის ინსტიტუტში. და მაშინვე მათ შორის აღმოჩნდი, ვისაც დაუსწრებლად ვიცნობდი ან ვის გაეცნობასაც ვაპირებდი. - ოთარი.

- ნიკო.
- თამაზი.
- ზურაბი.

აი, ისიც - ზურაბ კაკაბაძე. მაგარი, მამაკაცური ნაკვთები, თვალისადაც მრია აღნაკვა, უფრო სპორტიმენისა, ვიდრე ფილოსოფოსის, მშვიდი, აუქჩა-

რებელი საუბარი; დუმლი და დაკვირვებული, გაბმოცდელი მჭერა სასწროვნიად მუდმივ მზადყოფნას გადმოესცემა.

გაზაფხულის ის თბილისური დღე არასდროს დამავიწყდება. მე პირველად ვხედავი ამ ადამიანებს, მაგრამ ისეთი შთაბეჭდილება მექწინებდა, რომ მთელი ცხოვრება ვიცნობდი მათ. იმთავითვე განწდა ნათესაობის, წრფელი სულიერი სახლობის განცდა. თუმცა ჩვენს შორის ასაკობრივი სხვაობა არსებობდა, ისეთი შთაბეჭდილება დამეფელა, რომ ამგვარი სტიქიური გაფითიანება, ამგვარი სინჭროწილობა, სულიერი ურთიერთგამსჭვალულობა ყველა სურვილის აღსრულების წინამპირობა იყო.

ისინი, ვისაც მე შეხვდები, მხოლოდ თანამშრომლები როდი იყვენი. მათ უწყყარი ინტელექტუალური თანამოზრეობა და ადამიანური სოლიდარობის გრძნობა აკავშირებდათ. "ფილოსოფიური მუშეიტყვები" - ასე შეგარებ ჩენს ახალ ნაცნობებს. ამ ფონზეც კი ზურაბი რბლადივით გამოიჩევიდა. იქნებ თავის ბუნებრივობით და შინაგანი სილადლით. იგროზობდა, რომ ყველას ძალიან უყვარდა იგი.

და, რა თქმა უნდა, გაიშალა ტრადიციული ქართული სუფრა რესპორან "იგროზიში". მსუბუქი მშრალი ღვინო, სერიოზული საუბრები ყველაზე არსებობის და ყველაზე მთავარზე, მხიარულება და მოზღვავებული გრძნობები. შუა მხიარულებაში ზურაბმა მაგადახე ჩამოღო თავი და დაიძინა. ოციანი წუთი ეძინა, მერე კი გამოფხიზლდა და შეწყვეტილი საუბარი განაგრძო. ჩემს ახლად ეს არავის გაკვირვებია. ზურაბი აქაც ინარჩუნებდა თავის ბუნებრიობას და სილადლს.

მეორე დღეს იგი ძველი თბილისის ქუჩებს მათავლიერებინებდა. თვითონვე შემომთავაზა ქალაქის დათვლიერებები, როცა შეიტყა, რომ პირველად ვიყავი თბილისში. მეტწინლად უსიტყვოდ ვსეირნობდით. დროდადრო შემქმებინებოდა აქ გსწავლობდი, აქ კიდეც ჩემი მეგობარი ცხოვრობდაო და ა.შ. ეს ლაკონიურობა იწვეითი მამებლიერებით იყო აღბეჭდილი. მერცე არავერ-

სამიწე ზურაბისთან ერთად

თხელ გამკვირვება თბილისელთა უმჭიდროესი სიხალევე ულამაზეს ქალაქში. მსგავსი რამ თითქმის არ მინახავს. იმასაც კი ვფიქრობდი, რომ ზურაბ კაკაბაძის ფილოსოფიური ქსეები ბუნებრივად დაიბადნენ თბილისურ გარემოში.

უკანასკნელად ზურაბი მისი მეუღლის, მშვენიერი ნათია ამირჯვების დისერტაციის დაცვაზე ვხებხ. საღამოთი, როცა უკვე საზემო, მხიარული ვითარება იყო, ზურაბი იჯდა მღუმარედ და სევდას ასხივებდა. ვინ იცის, იქნებ უკვე გრძნობდა მოახლოებული სწეულების სიმძიმეს ანდა შეიძლება ჩვეულებისამებრ ღრმა ფიქრის დინების იყო მიმდებლი.

მაღე შევიტყვე მისი ავადყოფობის შესახებ. გაოკვირებული დავთრი: რატომ? რის გამო? თანაც როდის, პროფესიონალი სიმწიფის, სრული აღმავლობის პერიოდში... მაგრამ, როგორც იტყვიან, ჩვენ არავინ გვეკითხება...

სამწურო დღეშის მიღებისთანავე თბილისში ცემოფორინდი. დასვლავეცხვ ცხარე ტრემლით ზტორიდი. მხოლოდ ერთი რამ მამშედიდდა - რამდენი მეგობარი და კეთილსმსურველი დატოვა. მე მგონი ნახევარი ქალაქი მოვიდა ზურაბთან გამოსათხოვარი სიტყვების სათქმელად. სიკვდილი ადამიანის მნიშვნელობას წარმოაჩენს.

ვერ ვიტყვი ზურაბ კაკაბაძე ჩემი მასწავლებელი იყო-მეთქი. ჩენი ნაცნობობის მანძილზე სულ რამდენიმეჯერ შეხვდები ერთმანეთს. მაგრამ მე იგი მუდამ მეგობრად მიმანწდა. ზურაბი მე "ჩემპიონს" მეძახდა. ერთხელ მე მას ვკითხე: რა ნიშნით ვარ ჩემპიონი? - ურთიერთობის ნიშნით, - მიპასუხა მან.

სად ხარ ახლა შენ, ზურაბ, მე არ ვიცი. ვინ მხოლოდ ერთი რამ - შენთან კვლავაც მაქვს ურთიერთობა.

სამიწე ზურაბთან ერთად (სამიწე ზურაბი მარჯვნივ)

თარგმანი
სამიწე მარგაძე

გემორ ნაგმა

მე იქამდე გახლდით დროის საუკეთესო მკვლელი, ვიდრე ერთ მშვენიერ დღეს, თავად რომ არ მოველოდი ისე, ჩემ დაბნელებულ თავში ფიქრის ნაკადი არ შემოიჭრა. თავიდან ნაკადი მართალია სუსტი იყო, სამაგიეროდ თანდათან მოლონირდა და ჩემში ჩამოყალიბებულ მკვლელს ბოლო მოუღო კიდევ არადა დროის კვლა ისეთი სანიშნო სიმაღლეზე მქონდა აყვანილი, რომ ჩემს შესასურსი სინებელი მოცულ თავში ფიქრის შემოჭრა მავნებლობა გამოდიოდა. ნახვერად მთელმხარესა და ჯვალზე მჯდარს, შემეძლო მთელი დღე მოყვარული ბრძენივით თვალის დაუხამამებლად გადამეტარებინა. ჯვალზე ჩემი თავშესაფარი იყო, მასზე ქანდაკივით მჯდარი შეუვალნი ვრჩებოდი ყოველგვარი ფიქრისაგან. თავიდათავიც ისაა, რომ მე მკვლელს, როგორც ასეთის ჩამოყალიბებაში ხეირიანად არც კი მიმიღია მონაწილეობა, თავისთავად დამიბნელდა გონება. მასხოსეს, პირველად როცა მოვირთხი ფხვი, ფიქრების გადახალხალბამ ისე გამიტაცა, რომ საბოლოო ჯამში არანაირი ფიქრი აღარ შემრჩა თავში. ჩემი საცხოვრებელიც ამ ამბისთვის ზედგამოჭრილი გახლდათ, როგორც მიძინების ტაძარი. იქ შესულს სათუთა რული არ მოგრეოდ, ხოლო ღონიერად რომ დამიძინებოდა ერთს მარცხ, ამას ნყაილი არ გაუვა. საერთოდ, უნდა აღიწინოს, რომ მთელი ის ხანობა, რაც გავივლი დაბნელება გრძელდებოდა, მე საკუთარ სხეულთან საკმაოდ ახლო ურთიერთობაში ვიმყოფებოდი, ოღონდ უკვე ითქვა, - ბოლომდე არ დამცალდა.

ერთხელ, დღისთი-მზისით, ჩემ ჯვალზე მჯდარი მოულოდნელად განსიმოძგებას სცხადემე მომიცვა, რომელიც მართალია სულ რაღაც ერთი გაღლებვა გრძელდებოდა, მაგრამ სიცხადე იმდენად მოეფონა ჩემ უკვე მოძველებულსა და მწყობრიდან გამოსულ შუუგაბობას, რომ საბოლოოდ იძულებული შევიქნენ, გასალოკი ძვლისთვის თათები შემოიქმედო, წელში ოდნავ განვტაროთ თავი და მთელი ცხოვრება ჩემ თვალნივან გებდული ქათმის ფრთა, რომელიც აქამდე არ შემეშინია, განმეწონე განმეჭვრტა, და, განმეჭვრტო თუ არა, მაშინათვე ადვინი - დროის კვლა საბოლოოდ-მეთრე მრეე თავი ჩავიფლოდრე და ზოლიანი ჯვალზე, რომელიც ქვეშ მგებოდა, თვალში არ მომიფიქრა. ზოლებმა დაამოხრეს. მე არ მშვენივს ზოლები, მთელ კდემომოსლებას ნაშში მიკარგავს-მეთრე, დავასკვნი და მტრე დამავერებლობისთვის გავიკვლი - შავი უმეობისა, დამამეფიდებელიც კია. მარტო ის რად ღირს, სოფლად სტუმრობობს ბებია ნდელი კაცივანდ ჩენ-ნის გაცვას განსავლის, მოულოდნელად ცვეტლზე შემოდგამული სადღიო მოაგონდება და დაფუფთვი იმისკენ გაქანებული, უნებურად კალთის ბოლოზე ინშენება ალქიმისკისვით გადაყვლილებულ თითებს, თან სურფლისა და სინორჩის სურნელს გამოიბამს უკან.

გონების დაბნელებამ თავისი ხარვეზივითი შედეგების გარდა ბევრი სასიკეთიც მომიტანა. ასე მაგალითად, თუკი დაბნელებად მე რჩევებისათვის უფიფრი დავყოფილებული გამოვიჩროდი, იქამდე მზად ვიყავი გულისფრთხილი მოკიდებულ ნებისმიერ რჩევას. გადი გართუ, გართუ ხალხში, - ჩამებას ომივდელი რჩევა, ოღონდ რჩევის სისრულე და მატევა, ჩემ შეხედულებებში არ შედიოდა ფართო მასებთან შეერთება. მით უმეტეს, ჩემი სასული არცერთ, ყველაზე დანერგულით ცნობარშიც კი არ არის მოხსენიებული. გამოიხითულია უსრავლესობა მე არ მიცნობს. არადა მე ხი ნებისმიერი ძირფამომხრული საქმიანობის ერთ-ერთი აქტიური მონაწილე გახლდით ერთ დროს.

გახვლავ არის და გახვლავ: ისე გავიფი, ღირდეს მანაც ნამოვლამდ-მეთრე. ჯვალისთან შეღვევა კი ნადდად მიჭირდა. არაფერი ჯობდა მასზე გჯდომას. როგვასც პირველად ნამოვლად, ფიქრების გადახალხალბამ ისე გამიტაცა, რომ დრო რანაირად შემომავკდა, ვერც ვაგვიფი დაბნელებული დრო იყო. ვიკვირე ჩემთვის ჯვალზე, როგორც მჭვრევის სკინტლი სახურავზე და კაცი არ იყო ჩემი გაკითხავი, მაგრამ ყველაფერი კარგი თავდება თურმე ყურში კი ისევ ჩამხმობდა - გადი გაუთ და გადი გაუთო. გავალ ბატონებო, მაცადეთ. რა ღმერთი გაიმწყრება არ გავიფი.

კონფეტი

ჩემი მოზოლიური Weltschmerz არცთუ დიდი ქალაქია. მის გარშემო ფიჭვის ხმობის პროცესი კარგა ხანია დაწყებულია. მასხოსეს, ჯერ კიდევ იქამდე აპირებდნენ ხმობის დაჩქარებას, ვიდრე მე გონება დამიბნელებოდა, მაგრამ რა მოიქმედეს ვერაფერს მოგახსენებ, ვინაიდან ხმობის დაჩქარებისადმი არც დაბნელებამდე გამოიხიბავს ცხოველი ინტერესი და არც მის შემდგომ სხვა, გაცვლებით მნიშვნელოვანი დაფიქრების საბაზის ის უფრო მალევედა, თუ სად წავსულიყავი შინიდან გასვლის შემთხვევაში და არა ხმობის დაჩქარება. მით უმეტეს, სარწმუნო წყაროებზე დაყრდნობით, გართუ რაც ზედბედა, ისედაც ვიციდი - რომ შობადობა შემეცინებოდა და რომ ეს ერის დიდებუება, რომ მოხატვი სახალხოდ მისცემინა აღიარებლობის, რომ კატა საკუთარ განანავლას საშეღიშნოოდ უმხალავს ცაცობრიობას, რომ კატა ხელეღობი ტუნჯა მელისა მინდარს ალავ ფსტიით თხვის, რათა მამრი საკუთარ ბუნსამდე დაეკავიანოს, რომ ზოოპარკის გალიაში მიიშუნეს სალავეს მტეგებზე გადმოსული ვირთხები უჭანენ, რომ დღეს დეკორაციული მწერლების მოჭარბება თვალშისაცემია და ა.შ. ოღონდ ეგ ადრეც ეგრე იყო, ასე რომ საინტერესო აღარაა.

სადარბაზუნად გავეფი თუ არა, წვიმამ ნამოვინა. სადარბაზოს წინ, ხის ძირთან, სულ ახლახან გასრული კატა ეკლდ. გამოვროლი მიგნული ჯერ კიდევ ბოლოდა, თანაც წვიმა და ტალახის ბუნუნები უტლიდა და ზედ ფუტკარივით დაბზუოდა. ამ კატამ თავისი განავალი ვერ დაძაბა. აქვე რას გასრესდნენ, ალბათ ახლახან მოათრეს-მეთრე, და გავიკვლეს ეს თუ არა, წვიმის თავაშეკლებულმა წვეთმა ჩემ თვალწინ ჰებულა ნამოციოლა, რომელზეც მოფრთხილებში ვვლარ შეასნო. მასზე მძიმე წვეთი წალზე დაწავ, მწერი დაანბნა და დაიყოლა. უფნარბოსან დაწვეთი უმწოდ აშვეროლი ფრთებს აღარც კი აქნედა და წვეთმაც საბოლოოდ ზედ კატის ბოლომადებულ შიგნულზე დასცა. სიფრფინა ფრთებში მამანათევი წითლმაც შეყრნა, თუმცა წვიმასაც თავისი გაქპონდა და წამყე ჩამობანა. ხან ერთი მხარე მძლავრობდა, ხან მეორე. გეგნერედა თავისებური შეგნობა შქონდათო. სანამ ფრთები საცერით დავსერტებოდა, მწერი დაღლებულ მატარებ მოგდებულ ნალექებით სჭოდა. მალე მართლაც საცერით დაქსერტა და წვიმაც სულ ფენა-ფენა ჩამორეცხა უკვე გადაკრიალებული შიგნულთან. მწერისაგან ბოლოს შუხუდავი მუხლუხიდა დარჩა და უბრალო ტალახისგან აღარაფრით გამოიჩრეოდა.

იყო დრო, როცა მე გაურეკვეული პრეტენზიებითა და გაუმართლებელი ხალხისთვის აღსაქვე გახლდით. საქართველო იყო ვინმე გაღმებელი დამენახა, ეც მამანათევი ღმილს მოვიგდებდი სიფათზე, ფეხის წვერებზე ვინდო, როგორც ცირკის ფინია და მხიარულების მიზნის მიგნებას თვალის ცვეცებით ცველიობდ, რაც ხშირ შემთხვევაში კრახით მოავრდებოდა, მაგრამ არც ამის შემდგომ ვნებდებოდი და კიდევ საკმაო ხნით სიფათზე ვიტოვებდი მხიარულების გამო-

ხატულებს. ხოლო საკმარისი იყო ვინმეს ისეთი რამ ეთქვა, რაც ჩემი აზროვნების შესაძლებლობებს აღემატებოდა, მაშინათვე შეიძლება ვიქმუნინდი და უმეტესწილად გაბადდებოდი ენას ისე არაორაზროვნად გადაგებდი, რომ ეჩვევი არავის ეპარებოდა - მე მართლაც არაფერი გამეგებოდა.

ახლა ყველაფერი პირიქითაა. ამგვარად არათუ ცოტას, სიმათილთ თუ გნებავთ, საერთოდ აღარ ვლაპარაკობ, რითაც დამსრუტ საზოგადოება შევძლებში შედის. ნაწილს შვინია, თითქმის გამოცდილ ახალგაზრდასთან შერწყმვას საქმი რაც რაღა დასამართლებს, უსამართლობაა. ვინაიდან გამოცდილებამზე ლაპარაკიც კი შეუძლებელია, ხოლო ახალგაზრდაობისათვის დაეკავშირება პირში ჩაღის გამოვლენის მეტი არაფერია, წელზე რახანია, რაც ბენჯი დამეცვიდა, და თუკი ნაქმედულით საზოგადოება შევადრებში შედის, ისიც უნებლიედ. თავად მე ამ ამბისა არაფერი გამეგებია.

მივსერობოდი ჩემთვის და სულ მალე მწერი საერთოდ გადამაინებდა. კუდი ამოთუებული მქონდა, როგორც ყოველთვის. კუდის ამოთუებას გონების ვერანაირი დაბნელება ვერ გადამაინებდა. ვინაშე გამომტყვარიალიყო ვინმე გადარეული და ტყავი გაფერი ჩემთვის. მაშინ მე არცთუ იოლი საქმი იყო, რადგან მე კუდის დაცვის ოსტატები გახლდით. არავისთვის გამისწორებია თვალთ ნესიერად. თვალის არიდება ნაღდად შეტერებოდა. ნებისმიერს, რაგინდ სწორპოვარი უნდა ყოფილიყო და რანაირი ხერხითაც უნდა ეცადა ჩემთვის ტყავი გაფერი, მე ჩემთვის ჩვეული სიდარბისათვის ისე კუდადამოთუებული გავქვეყნებ, რომ პირი დაუღია.

რაც თავი მახსოვს, სულმუდამ ასე გავიზივარ - როგორც საზოგადოებისგან პარაზიტობაში მიიღებული - და, აქედან გამომდინარე, ჩემი თათვის თვალსაწირო წარმომადგენლად ვერ ჩავითვლებდი. საერთოდ, ამ ძალურ ცხოვრებაზე ჩემეული შეზღუდვებს შთამომავლობის მავალითის ასახვად არ გამიადგებდა. თანაც ჩემთვის სულერთია ეროვნულობის აღმნიშვნელ გრავაში რას ჩამიწერეს, ისედაც თვალშისაცემია ჩემი უფრობა. დარწმუნებული ვარ, სულ მცირე დღეების ძაღლიშვილი არცეცადა ერთბაშით ურთიერთობას სამეოვნე ჩემს მოსახლენად, გულწრფელი ღრწინი ებრძოდნენ ამ უფლებების მოპოვებას და საბოლოო ჯამში თითოეულმა მათგანმა თავ-თავისი წილი ნაცარი თვალში შემომიყარა, მაგრამ მე თვალთ მიწე ამტეხია.

არ მოველოდი ასე მოულოდნელად თუ ამტეხილებოდა. ამტეხილად და ვიგრძენი, რომ მითავალთვალებდნენ. თვალთვლის ხანგრძლივობა იმისდა მიხედვით გამოვიანგარიხე, თუ როგორ გართობდა მაშინ, ჩინიას ვინდა ჩივის, უზრალო ძელის შორეაც კი. მაგრამ ფარდა ავხადე და გამოეუშუარევი იმათ მანქანებში. იმას თუ იმედუვნებენ, რომ შიმშილი მაიძულებს ბუნების დატოვებას, მაშ მივბრუნო კულნე-მეთუი. კიდევ კარგი, დროულად მივესვდი თვალთვლის. წინააღმდეგ შემთხვევაში დამტეხებდნენ ყურადღებამოდუნებულს როცა იქნებოდა და ადგილზევე გამატყვევებდნენ ცოცხლად არადა, მე-გონია, იქნებდნენ საკმაოდ სწინებულად ემოქმედებდი. კაცისთვის არ შეუფერხებია რაინაგველე და და შესაბამისად, კუდი ყოველთვის საიმედოდ დაეცული მქონდა, მაგრამ მაინც იაზრეს, უპატრონოაო. ტყავისმდელებთან ბრძოლა დიდ გა-

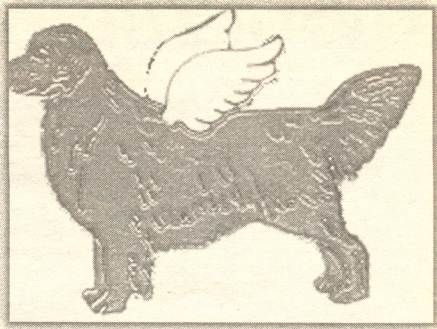
მოცდილებასა და ნებისყოფას მოითხოვს, შეუიარაღებელი თვალთ არ ჩანან, ვაკუუმში მფრინავ ორთა კონტეინერ არაა. ოღონდ მე ვინაიდან თვალთ უკვე განაწილი მქონდა შესაძლო გამატყვევების გამოცნობაში, იოლად ვერ ამტეხანდნენ. დრო არ იცვლება, თორმე შინიდანაც არ გავიდოდი. მით უმეტეს, ისინი საქმის ოსტატები არიან, ჩინებებით შეუძლებელი ფრწა. ეფერნათ და ყოფილიყვნენ, ეს მათი ნება იყო. საკუთარი ნებით თუ არ ჩავაბარებდი კუდს, რაგინდ მფრინავები ისინი ყოფილიყვნენ, მაინც ვერას გახდებოდნენ. ვიდრე ბუნებაში ვივდი, თამაშის წესებს მე ვადგავდი. ასე რომ, ვაკუუმში იოვნენ იყვნენ თუ მიდგინეს ჩინები, შევძლებოდი სურვილისდა მიხედვით ეფერნათ, ოღონდ ერთი პირობით, - კუდში არ უნდა შემეცლიებოდნენ. არც მეტი, არც ნაკლები, ერთი მართა ქოვავი ვიყავი, ვივდი ჩემთვის ბუნებაში და ჩემი გურთ გატყვევება იოლი საქმი იყო.

ამიტომაც პირველ დაახებებს ყური არ ვაბოხვე, მეორეზე მხოლოდ თავი ნამოწინე და კიდევ რომ მომიხებ, ვეღარ მოვიყვებ, სულსწრაფობამ ამაფერიატა, გამოსრული ძელის გარშემო მოუსვენრად აფრარადი და მომდევნო, უკვე გამომწვევი მოსეგრინება და ბუნებრივად ჩემი გაგაინება ერთი იყო. ტყავისმდელი მინაზე ფრთხილად, კბილგაუმტარი ხალათის კალთა მინაზე დასთრვდა, ხელს კი ჩემსკე იმეგრად, ვითომ უწნეოდ და თან გვერდზე გადაგარებისას მთელი სხეულით ასმარტალბული გამაღვიანებდა კნაიდა. იცოყმანი, თვალისმოუცლებლად გამოვედრე ბუნებას. ძალური ალღოთი გვრწინიდი, ხრეს მინწყობდნენ, მაგრამ ასმარტალბული სხეული მადუნებდა, სიფრთხილის გრწინობას მიიღებდნებდა და მეც ბრძოდ მივეყვებოდი იმის ნდავლს. შორიხლო გატყვერდნი, არც კუდი მალედად შეთვისის მიზეზს, თავი გვერდზე გადავიტანე და შემოთ ატეხილყო ყური მოვიმარევე გამოხატება რა ამითი ჩემი გაკვირება. ის მეტყველებე იწევა, თან ქვეწარმავლის დარად წელის ზღაზნით ჩემი ფეხისკენ მოხიხება. მე საქმე ვივდი და იმას დავეყრებოდი. მირს განთბობილიც თვალთმეკრად ამომიყვებოდა, თვალის კი ჩემი მავად გალატევი, ყველი და დიდღრწინი ედგა. ის ნელა, თვალშისაცემად და გამომწვევად ოთხზე დგებოდა, და ვიდრე ვერსებადი არ გადაირედა და კბილგაუმტარი ხალათი არ აიფერნა, არ მოისვენა. მე კრიჭა შემეკრა, მზერაში ჩამდგარი სიფრთხილ ერთბაშად ამიძრებოდა და ერთიანად აფრინობდა. ტყავისმდელი საიმტილოდ მიწევიდა, კბილებიც სათანადოდ დაკრეჭილი ჰქონდა და არც თვალის ქრლი შვინია ნაკლებ დავიწროებოდი. თათი სახესთან ზურედვად კი ავუწინე, მაგრამ იმან იმარდა, ჩემი თათი ხელში მოიქცია და თავისკენ მიმიზოდა, თუმცა ისე ვერ, რომ ჩემთვის, საჯილდოო ქვასავით დამიძობებოდათვის ძერა ეყო. მაშინ თავად შემოინა ჩემი მუცლის ქვეშ, დამოტყვევოდი იქაც ავხატება და ბოლოს ქვეშინდ ამმოხილოტა პირადა. აღარც მე დავანებე იქნებდნენ გტრტმანები, ვიდრე ტვინი არ ჩამოვიხიე. ვბლარწინობდით და ვჭრადობდით, დამსთვეულებითი ვიკინებოდით და ერთბაშით ში აღინთლებდი მტერის კორიანებელი ნაშროჯანობითი. ხალათი თუ გაიცილებდა სადაც, ისიც ვწინა, და ისეც მტერში ინიქმებოდა არემიქმობი.

ყველაფერი უცებ ჩანყნარდა. ტყავისმდელი ქალერი სიხანტით დამხსნა, რამდენიმე ნაბიჯი უკან ისე გადადგა, რომ ჩემთვის თვალთ არ მოუცილებია და ახლა იქიდან მისმო მომლოდინად ქვეყულს. მე ქანცის გაღვივის ნიშნად ენა გადმომეგდი და გაფართოებული დრწინით ხარბად ცხერებდი შაერს. იმასაც ერთიანად ამოუშრა პირი, გვეგინება მკვახე კომში მოეციტოს. მე ჩავატარადი, საკუთარ სხეულში ჩავიკარე. ნახტობისთვის მოვეზადე და ფხატა გავადინე. ტნი შეკუმშული ზამბარასის გამოშლა, კამარის შეკვრაც კი დავაპირე, ეგაა კამარა შემეცუდდა. ყელზე შემეშლი ეჯჭვის ბოლო მინაში საიმედოდ ჩასობლმა პალომ შევაკავა. ეჯჭვმა მზეზე ერთი კი გაბრწყყვილა და საბოლოოდ ტყავითი გაიჭიმა. უწებლო ხრტინი აღმოშობდა. უანებზე ვიდექი, წინა თათებით შაერს ვეპოტინებოდი და უეცარი დამარტებოთი განაბურდულს აღარც ამცვრელი თვალთში მომეკითხებოდა აზრი. გვიან მიტეხდი ნანატქანბან - ჭიდაობისას ეჯჭვითაც დავუზივარ. ეჯჭვის სიგრძეს

ოთხზე დადგომის მერღვე გაეხედე, გუნებაში პალის გარშემო დასაშვები წრე შემოგახზე და იმ ჯორის სიწინალო მეცნო, რომელიც იძულებულია წრის შიგნით წინ გნოს ბაღახი. ამასობაში ტყავისმოდელი სუნთქვას იბრუნებდა, თან ფეხსაცმლის ჭვირვით ჯერ კიდევ აფორიაქებულ მტყვრევე კატის ფსიქიკით მოკლე ნახს ავლებდა ჩემს გასაღვიზიანებლად. ბალო ღობესთან ახლოს იყო დასაბოლო. ამიტომ სამოძრაოდ ნახევარწრედა მჩრეხებდა. ხვლიკი ხომ რ ვიყავი ღობე-ღობე მეტრობოლოა. ნაღამ რომ ვერნა გაეახებრებე, უკუ დავდექი, იმას ვიმედოვნებდი, ბომბორა თავს გაეაფორენ-მეთუი. აქაც გამიწიბილა მოლოდინი. მზე იმოდენ იყო, მჭვრეტებოდა ეზოში იდგა. მინას ერთიანად ლელოლი გაუდიოდა, ლუსა შაქრის წამლადაც ვერ იმოვიფი. მაღლა, სადაღაც მზის პირთან, მღვრიე და ქოქოთია ღობე-ღობე იძუფრებოდნენ. სიცხისგან თვალები მეზღობებოდა, გადმოვადებულ ენაზე აგრულ მტყვერს ვერც ენ ვგრანობიდი. გაეარებებული შაქრის ხშირი ხვრეფით სუნთქვას მომწვენიბოთად ვიბრუნებდი და ისიც თურმე, უარესად დასაოყენებლად. თქმა არ უნდა, სადაც იყო წვიმას წამოუშუნდა, მინის დარჩა ცხელსა და უღელურს, თათვი მჭვრეტებლად გავილუმბეობოდი, ეგ იყო იმ ხვატს ყველაფერი ვერჩინება.

ტყავისმოდელი ბოლოსა სცემდა წრის გარეთ ყოველ იმის ჩავალზე მე უხმოდ ვანწყებოდი მინიწულ ზოლაამდე, ერთი სული მქონდა, მისი ხალათისთვის კბილი დამჩნეო, მაგრამ სამიწნებდ ვერ ვაღწევდი. ჯაჭვისებულ ყოფას ჯერ კიდევ შეუფრეველი ვერც ზინზრობა ტანს ეიმორიანებოდი, უკანა დაჭობილი ფეხები მოქუელე კუდიანად წრის გარეთ გაიბრუნებოდა ხოლმე. ასეთ დროს კისერზე ღვინიერედ მე-სალტებოდა საყელო, კანსაც ისე მიჭიმავდა, რომ ყბას მადარინებდა, თითქოს გაეაცინაო, და მეც ისევე წრეში მიწვედა წაგწკავით შებუნებულა. ტყავისმოდელი უკვე მერამდევდა მივლიდა გვერდს, როცა ჩემამდე ფრატუნას მოაინა. მაშინავე მინაზე გავექედი და გაელოურსე. ტრიალ ეზოში საფარში ჩამეფარეოთ ვიყავი კატორუნელი. ტყავისმოდელის დამატში გამორჩედა. ასეც უნდა ყოფილიყო, ისინი წვეილებად დადიან. მე კი არსებობის ნიშნასაც არ ვიძლეოდი, თუმცა მაინც მოესადარი ვიყავი. კოჭებამდე ბაღახში ხომ ვერ ჩავიბოლოდი. დამატში წრეში საკამოდ შემოწვივის ენას დავეკრე და მერღვე გავეგებე. ხარბად დაფეხვე ყნოსვა, სულ კოჭობიდა ავუყუვი. მჭვრეტებულ შერებებულ ხვლებთან მიმინია გაჩერება და ვინაიდან სანაცნებო სწივი ვიკარი, რაღაც ვიქვე და თვალთ დასანახად თავი უნდა გადავავსებ. იმას გაეჭულე გაეკვირვებოდა, ერთი ბუნება და ჩენჩინაროდ უმისამარო ლუკვი აუხუტებინა. ეს კი მეტისმეტი იყო. უცებ მომქედა ღრანჭი, სივითიც მშობიარე აფიარეოთ დამემაწება და ვეღარც დამატში გამასწრო წრიდან. ბრბად და ანგარიშში-უცემლად ყველაფერს ვეჭარებოდა რაც გზად მომხვდებოდა. თავსაც იმ ხბოს დარად ვიქნევიდი, რომელიც დაშრული ბურჩინის დიდისეულ ცურისთას. ჩემი ბომბორა თავი კანრანდ შეეყავილი დამატის მუცელს და როცა იოთხზე დაეადეჭი, სისხლის კოლცები კი ლაშზე დამეკიდა, იმას მაშინდა ჩამოეყარა მიწეულად.

ბოდი შებინდებულში. გაგაყვებული წვიმა სახეში მცემდა, თვალსაც მასუტყინებდა და თვალთ გინდაც გამებოდა, არც აზრი ჰქონდა და არც მშრეშეგლობა, მინც მთავრებოდი მომიწევდა ჯანაში ტუნული. ტალახში ვეფლობოდი და წაქცევისგან დასაზღვევად თათვის დაფეთებული ვატყალაშუნებდი. მეგონა სხვა ტყალაშუნებდა, იმ სხვას გაეუბრებოდი გუნებაში. თათებიდან ამოსროლილი და გაბას მუხმეფებული ტალახი მღვრიის დორბილი მეგონა. ამას გაეჭირება სულ თავგება ამბინია, და მეც დროდადრო ისე მკვეთრად ვტრიალდებოდი, რომ საკუთარი ხსებულე გამომბულ წინას სივითი ვანწყებოდი. ვილაც ნაღად მომდევდა, რათა ქქროში ჩამერუნდა და ძირს დადებულე ქქროში ნავეიციე უქან. აღარც ამდენ სირბილს ჰქონდა აზრი, ისედაც იმაზე მეტი ვერბინე, ვიდრე მუხლი მომხვდებდა. ქქორი შუაზე გაეყავი, მჭვრეტებლად გამომეშოვლე და კისერი მოვიწმეღე. მჭვრეტე თუ იქვე იდგა, თუ ნამდვილი იყო და არა მოგონილი, დავეწასალეწი წაღო. უწმუნოდ მომიშრულეულე კეფხზე ვასაკა დახატება, აღბათ შემოსვებით. ეგვირება მთელი თავისი ცხოვრება იმას უფედიდა, რომ ტრეზიანად ტრეზულ სანამ გადაეჭებოდა, აუცილებლად მე უნდა დამსუკუშობოდა კეფხზე წნებოვანი ნაკვეთილად დემწინა და ისეც გაუჩინარებულიყო. მე ვერ დაეინახე ვასაკა თუ იყო, ვერც მივხვდი.

თვალში როცა გამოვიხედე, ნილოს ღრუბელი აღარ იყო. ხეებშირის დაისი არხინება ატანდა. ჩემს ირგვლივ მინა გუბებით იყო მოფენილი. დაგუბებული ნაწილი კამპმისად იდგა, შლოლიდ ფსკრებზე გალურსული შლამი წაყლით გაქნილ ფეხლის ნებოსავით შეუქმნეღვად ნდებოდა. ფითლიდან თუნდაც წვეთის დაქცემისთანავე გაუბები წრეებს აბარბაცებდნენ, კიდევამდე თამაშ-თამაშით მიჰქონდათ და რაკი მინაზე ასეღა ვეღარ გაგებდით, უკვე დაწვარალი მორდომბით შეფაგულისკენ აბრუნებოდნენ. ასეთ დროს ფსკრზე დამწარ შლამს ფორიკი შეუდგებოდა დასამარებლად გადაადებული ღვინოსავით, რომელიც, თავის შირივ, ვიდრე ძირის-დღვას ღვინოვადეს, ამღვრეული დატაორილიალების სადღელ-საკუნებს. ტყის პირზე ვიყავი. იქთორბობას დაბნელებამდე უნდა ვაგვცლილი, თორემ სადაც იყო ტურებეც ამხითიბებოდნენ.

უცებ ჩამობრუნდა და თავსმა წვიმამ ერთბაშად წამოშუნდა. წერაბატანოს წარწურით მფიოდა ყბიდან უკვე გაუნელებული სინთილის დორბილი. აბუხული და კუდამოძებულე დიკლიზე გუბუნებოდა. აბარბაცებულ და გაღულეულ ლუკვი წამით გაეხედე თვალის კუთხით. იმას სასაცილოდ მოუწინადა ჩაგოადრილი მუცელი. წვიმით შეშინებულ პანანინა დრუნქინი ერქინებოდა პირქვე დაბოზილი დამატის საილილიეს - აღბათ იქ თუ აიბრებდა წვიმისგან თავის შეგებობას. უცებ გავექინე და ღობეს ზედ გადავედგე. ჯაჭვი ხრეგითი უქან მომეფა და მაღლეე გაიჭადა. ვიფრედი, თავს ჩამოვიწრობ-მეთუი, და ბედი არ გინდა? ტყუილად რიდი ვარ ძაღლი, ბედიც შეგაბამისი მაქვს. ის იყო ამოსახველებლად უქანანსკლებლად მომეწებად და თვალბედა სათანადოდ ავატრიალე, დავე თვიომკვლევის თვალის მოსარეულ თეთრონებზე წვიმას იბტურნო-მეთუი, რომ ბედად საყელო მომშორდა, ცხადია სისველის წყალბობით და წვიმის წყლით უცაბედად გაჩენილ რუმი ამოყავი თავი.

ქველრილიან აღმარებზე ავიდიოდი. კენჭები ყრუდ ჩნარილებდნენ თათებქვე. ბლუფა ბაღახი, ან თუნდაც ბუქტი არება ჩანდა, მთლიანად ქვა და ღორივი დატბალეულიყო. აღდა ბორცვებზე ახსუტალაგებულე, ნაცრისხრად დალოცებებული და უფალავი. მითიანი აფაგლი იყო. ფიქლებთან მაღლობებს შორის ქვეში ჭობტას მკვედარი კვერცხებებით ვყვარ. იქვე, ქვის რაღაც გროვებზე კატკატა იფდა. ბრჭყალეში ხვლიკის ნახევარი ეჭირა და კისერიმორეცილი მრგვალი თვალებით მე მიყურებდა, მითიის მაჯაღებლები. ხვლიკის კუდი უფსოცებელი იყო და თირბე ტრეკავდა. ჩიტს პირი ღია ჰქონდა, ხაზინი და უცნობი ფერის ენა ხიჭვითი გაჩნებოდა. ვინაიდან ხვლიკის მონარჩების ვერც გადავხედა გადაუნწყებდა და აღარც წასაღებად ღორად, იფდა ქვის გროვებზე, როგორც ძიდაგმკრათალი მეტყულე ცტლის კოფრზე და ქვენარბავლის სუდას უშიგზოდ თიამაშებდა ბრჭყალეში.

ისე მოუესვი, უქან აღარ მიმისხდაცა. ალაღობებზე მიგრ-

განდარდულ გრძელუბებს თუკი არამე დაეგრებოდით, ისინი განსაკუთრებული ცხელ ზაფხულსა და ამის გამო ქვეანარ-მაკულების უფოო მომრავლებას წინასწარმეტყველებდნენ, მაგრამ კაჭკაჭს არც თავად სცხებია გრძელუბისა რამე და არც სანაცნობარო მოქცევებია ასეთი.

მე ჩიტს ვერ ვცხადავდი, ჩამავალი შვისკენ მეჭირა გვიხი. გიორგის თხემი იყო გადავიარე და თავკეპი დაუფეცი, რომ არც ქუ შეშინებდას. გვერდულად ჩავლოდი. ქვა და ღორი ჩირიალით მოცლებოდა. უფრო ღრმად, სიბნელში ჩანული კეჭები მივსვდი თათხებულემში შემეხობოდა, მაშინლა მასხანებელი და ახსნინანდელი წვიმა. დაღობამა მალე გიავა-ვაკა. ქვიანივ მიით შეიცვალა, ოღონდ თავდაპირველად მიწა უხაყოფო იყო, მოყვითალო ხაესით მოფენილი, თითქოს აუარება ჭიანჭველას მაინცა და მაინც ამ ადგილისთვის მოეპოო დუფი. მალე ესეც გამოსწორდა. სითხის დღეორ მაგრათან ერთად ბალახს თათხი სურნელც შემეხობდა. ჩამავალმა მუშეც ვადადოქრის ვაშში დამიდარი ბანგივით გაცურა. დაახლოებით ჩემწარი - მურა ფერად, ოღონდ დაახლოებითი. კაჭკაჭის ბრჭყალებში მოქმუჭნილი ხელიკი რომ დამენახა, აუცილებლად ვიპოვიდი მსგავსებას ხვლეკის განკვეთილ უსუცლში ჩადებული ზღინელსა და იმუბანდელი ცხს შორის, მაგრამ არ დამინახას. ისიც რაღა დახასიალია, რომ ფერებს ვერ ვარჩევ. სიმართლე ითქვას, არც სურვილი გამძინავა ფერით თარგმანებისა, მით უფრო, რომ სხვა, გაცილებით მნიშვნელოვანი საფეიქრალი გაქმნოდა მოულოდნელად, - თვალის გაყოფილებზე სახლი მოჩანდა. სარკველში სუსტად ატანდა შუქი, სამაგიეროდ ეს მჭრქალი გამონაშუქი მჭეჭრებლად ერთადერთი დამამედებლად ქვეყნის ზურგზე. თითქოს რაღაც სიტყვას მძალევედა. თათხებურად მიამედება მეც უნებლიეთ ნაბიჯს ვუჭარბებდი და მჭრქალ გამონაშუქთან დახასიასათიებულ სუსტ დახმალს ბრმად მიოყვებოდი. წინდაუზებადითი გათამამებლის გაუთვალისწინებლმა იმედმა მუხლი გამახსნა.

ჭიშკრის თავზე ზანზალაცი დამიხვდა, რომლის ენაზე გამომბული თოქის ბოლო მიწას ესხმუნებდა. თოქს პირი კი შევავლე, მაგრამ არ ჩამომიერკას. ვიდრეც, თათხის თვითავლიერებდი და უადგილოდ მდომებოდა, თითქოს მისთვის მოეუსოლიყო, რათა თოქისთვის პირი შეშველო და ამაზე გამეცინებოდა. თანდათან უფრო და უფრო ამიკანკალდა მკერდი, სიღრმედა ამოსულ სიცილს ვუძალიანდებოდი. ბოლომდე მიჩნე ვერ შევიხანე. უშნულობით თავგაბურცებულს პირველ რიგში საკუთარ თავზე მეცინებოდა. უადგილოდ ენითითებდი და ლოცებზე ულამაზო ჯუჭუბით მანდებოდა. მთელი სხეულით აძაბავებულს თავი უკან-უკან გადამიფარდა. თოქიც ჩქითან ერთად აიტლავა და ზანზალაკიც თითქონდა რაღაცის მათუყვებლად აანკარუნა, და კიდევ კარგი ზანზალაკი იყო მხოლოდ, მისი ჩურჩუნიც კი ზედმეტად გაისმოდა ყოველად წყნარ ღამეში. თავი გაუდებქანდ და მთავრეს ავაშტერდი. ის ზუსტად თავზე მადგა, სხეულზე ჩრდილსაც არ მამადდა. წერაატანისა და უშნართავი მოშეგებულობით გამომტრებულს სამრეკლოში აპაროლი სოფლის გიოქით თამაშობდებოდა ზურგზე ბუნუსები. თინაც თოქს უკვე ამბოლოდ ვეჭანებოდი, თითქოს ეს არა, ნამდვილად წაიქცეოდი და მარტო ამითი თუ გადავიჩრქნდი თავს წაქცევსაგან. თანდათან სიცილის უაზრო ცრემლმა ამომი-

სარკა მზერა. ირგვლოვ ყველაფერი აორთქლდა, მივარეც ჯერ გადიდა და მერე, გადმეფული საერთოდ ნაწილად გაიფხნა. სიცილის ფსკერი გრძელად ამოვხვეულ და თოქსაც შეიკვლია აუშუშე მოიპო.

და ჭიშკრის თვალმოჭრული კაცი იდგა და მე მაკვირდებოდა. ცალ ხელში ლამაზ ეჭირა, მეორე ხალათის ვიხემში მოეჭია. ტყობოდა არ აპირებდა ჩემს გაჩრქობას, მშვიდად მიცდიდა, როდის მოვფეგებოდი გონს. სიცილს მივრჩი და თავი გადმეფული. ღია კარში მდგარი კაცში მოვლოდნელი არაფერი ყოფილა. ვარდა, რა თქმა უნდა, თვალმოჭრულობისა. დანარჩენი ასეც უნდა ყოფილიყო, თითქოს თავიდანვე დარწმუნებით ვიცოდი, უფოოდ ასე იქნება-მეთო, და ვითომ სიცილით ვცდილობდი გვიანი სტუმრობის შენიღბვას, სიცილით ვაცილებით გააადვილებდა და რაც მთავარია, გამართლებდა სტუმრობის ასე გვიან. კაცს უხეხიტი გამოიშინებელი ვარსკვლავთმრისცხელით ამონითლებოდა. საგულდაგულად გააპარულ ნივას ლამის შუქი უბრჭყვიალებდა, ქნთულით ამოქარგულ ხალათსაც საქამოდ. შუბლის აუკლებზე ქვალთი იყო, თითქოს მთელი კაცი შუბლი და ბრჭყვიალით, თუმცა თათხს ირგვლოვ თხის მონარჩენი თვალმსაცემი გულმოდგინებით დავერცხნა. პაპარა ჩუსტეტი ერთმანებრე მიტყუებოდა, რამხელაც თავად იყო, ხელში ლამის იხნელა ლამაზ ეჭირა და მე მაკვირდებოდა. უცებდა და ვიღებო. კაცის სახადალითი კონიაბად და მოქსარიგებულობის ამამბინა. ასე საბნებულო დალაგებულს მის შინ და გარეთ - ერთი სიტყვაცა, ყოველთვის იცინა რა სად დეცს, და რატომ ვერც მაინცა და მაინც ექი, ენადიდან თავიანი დადებულა სწორედ. ეს კოკოქმანაც ვითომ შილიყვანი ჩატყული და ევეც იოხი იყო ერთგვარი. ასეთი ძვირფასი, კნთულანაგლები ხალათითი კაცი შინ კი არა, წვეულეზაზეც წავიღობდა, მაგრამ მე მტრისმტყად წინდახვეულ გამოვდექი, რათა დანებულობა არ გამომტყდავებინა, თუმცა ჩემდა გაუთვალისწინებლად დავეცი უსაგნზე, წინები კაცს ავატყუე ხალათად და ენა გადმოვადგი, თითქოს კარგა ხანია, რაც ასე ვყოფილიყავით ეხმუნებულები. სიმართლე ითქვას, ვერც თავად გავიქრე წსიერად, მოვიგრძობს გამოსასაძლებლად ავატყუე ვეჭები, თუ კაცისთვის მინდოდა რამე მიმეწინებოდა, ბოლო თუკი მინდოდა, ისიც ბრმად. სამაგიეროდ ის ნაწლებათვად განიხა, ამ ხალათს გაუფრთხილდა, ანდა ზედმეტობა არ დამანება. ერთი კია, კაცის ამ უცერამა და თითქოს არანმინდა თავგამოდებამ კიდევ უფრო დამამბინა. ისეთი კაცები არიან საეჭვარი, რომელნიც ძაღლს ახუტებენ არ დაწებებენ. თითქოს ვერაფერად კია ასეთი დროს თათხს გამომდებ, მიდი მოუშვი, რა გულდავლევმა. შქმლებისდაგვარად კი შევეცადე, დაბნეულობა კულის ტიქინით შექმნილმა, ოღონდ ენა იმთავითვე ამომივიღო თუ რა ვიდრეკი მის წინ. არაფერი უთქვამს, უსიტყვად გვერზე განიხა, ლამბინი ხელი შეპატვების ნიშნად ეზომი შეჭვი, ბოლო მეორე უკვე მუხტის მჭრული გვერდულად მიმბინა პიროთნ, მუხტის ნარაღში ყრუდ გაახველდა და გზა მტკია. ნაუცბათვად გაიკრძა ლამბის შექმნა სახის სანგავრი მოუწრდილა. ცხვირც დაუგრძელდა თითქოსი და ასედაც ჯოვდა, ასე ნამდვილს მკავდა. მეც ამან დამამშვიდა და ეზომი შევედი, გვგონებდა ცხვირისა მომზარებლობა და მარტო მაგის გამო ღირდა შესვლა. ეზოს ჯვეჯლი პატრონიოხით მოვლოდ და თათხს თავად გამაჩრდილო ერთ სიმაღლეზე მიბინებდა. ვინრო ბილკს კიდევ ერთჯერა, ერთხარად და თერთ, თანაც ირიბად წელამდე მანამა ჩანჩიკიკებული კნჭები გასდევდა ორივე მხრიდან, გვერნებოდა რომელიცადა გადარულ გოლიასის მინის ამ მონაკვეთის მოკრუნვა განეზრახა, ეგაა მოკრუნების ნაცვლად კბილები მარჩნოდა შიგ.

მე ბილიკზე ჩროოხით მივეუხუტებოდი. ბალახის მუდღეროცა რაღაცას მიმინუნებდა. მისი გულმოდგინე სწორზე დგომა რაღაცის აუცილებელი ნიშანი იყო. მეც შეტყუნებულ ვითრედი ფხვს და ბოლის ტანით ვიპრე, რომ ამ ეზომი და ამ სახლში ძაღლს არ უარსებია ჩემამდე, არ გადაუნებქითი მის თათხს მუცნარის ღერებში. კაცი კუდში მომდევდა და ბალახს ლამბის მჭრქალი უცნურად ცვემოდა, თითქოს კიდევ უფრო მყედროს ხიდა იქსურობის. იმას ლამაზ დაბლა დანუელი ეჭირა. ლამბის გამონაშუ-

ქი ქვემოდა მინათება
გაეას და ამის გამო ჩემ
უსაშველოდ ნაგრძელე-
ბულ ჩრდილს ნინ მიგდებ-
და. რუკულებიან აივანზეც პირ-
ველი ჩრდილი აიტოტა და ვი-
ნიდან მე კიბეზთან გაეჭერდი,
კედელზე აკრული ჯერ გა-
ლაზანა, კაცის მოახლოების
ლაშის ქრტილას აჰყვა, მერე გაივრცოდა და როცა კაცმა
გვერდით აბარა, კედლიდან ჩამოცვივებული ჩრდილი მე ამ-
ომეფარა.

ზადდება. ვიდრე პირდაპირ მეტყვოდა, მუცლად იღე ნაყო-
ფიო, იქნაღდ უნდოდა გადაგვარების თანამონაწილად და
თანზიარად ვეძიე, ჯერ გადავევარებინე და მერე ექვია
სათქმელი, ასე გაცივლებით იოლდებოდა თანაზრახველად
საქმეში ჩემი გავანა. მუცელში რაღაც ჩამინჯდა, თითქოს
გაჭრული თათიდან გამონუნნილი სისხლი ყოვლგაბე ჩამ-
გროვებოდა და შინიდან მახურებდა, ასე დაუმაკველბ ნა-
დირს ჩამოეცხებება დროადარი მეტყვებოდა. თურმე
თავისი სამწიფე მიზნების
ვის მიაგაზობდა კაცის სახე-
საც და ოთახის კუთხეში და-
გებულ ჯვალოსაც, სანაშენ
დედაცხოველობას მიაგაზობ-
და.

ოთახის ვინრობა საგარ-
მნობლად შემჭიდროვდა, კი-
სერზე შემოქალაქა კაკო-
სლათან ერთად და ამასთან
მუცელიც შორულდ, თუმცა ნაცნობ ღმელის ამომადენად
ყრუდ. ზურგლად გადავავლე თვალი იქუარობას, ვთქობის და-
საყრდენად ვეძებდი ნებისმიერ წარმეს და კუთხეში დაგებულ
ჯვალოს მივაშვადი. თვალნი რამის მომადგა, თუ გაჩასული
როგორ უნდა შედგარიყავი გაბოტილი შვინდა მოზგვრივით
და სადაღე მუცლის ქვემოთ როგორ უნდა აბუქავებულიყო
ყო და აბუქავებულიყო ენაგადმოგდებოდა რომილიცა
გადამათილი, მხოლოდ იმ მიზეზით, რომ სანაშენ დედაცხო-
ველად ექიმებდა ძეცულად.

კაციც გრანობდა, ზედმეტი რომ მოუვიდა და იჩქარა,
ოღონდ ველარაფრის ილიონება, ველარაფრით შეაჩერებდა
დაწყებულ საქმეს. ხათბალიდან თავის დასახლევად ბოლო
იღებოდა შემორჩენილი თვალის პაჭუნისა და მამაცურ-შემავლ-
ლიანებელი ღმელის სახით. არადა, თვალის თუფაც ღორი-
ერი ჩააჭყუნებოდა კი ველარ გავიდიდა ფონს, მარტო თვა-
ლის პაჭუნით არ ყვოლდა იმ საქმეს. ამტომაც იყო, მამა-
ცურ აღნიღობს ის დაუსრულებლად იმეორებდა იქნაღდ,
ვიდრე მე არ აღმოვანიენდი ამ ღმელის უკან საგანგებოდ
ფარულ გეტგას. გეტგას, რომელმაც მინასთან გააჩნარი მოე-
ლი იქნაღდელი ნუგეში. მე აღარ დამეცამებოდა იქ, კაკო-
ლას ხათბოლიც კი. კაცმა აბოგარი, რომ მე ქალწული ვიყა-
ვი ზოდიკის ნიშნითაც და საერთოდაც, და, ალბათ ამან
იყო, უკანასკნელი მამაცური ღმელი ჩაცნებოთ რომ შეუც-
ვალა, თითქოს მე დამეცადნაო, ეგავა, ვინადან ტანით ვიზ-
რე, მისი ეს დაქედნობა ფუჭი გასრულა გამომგება-მეიერი,
მეც მოსაყვენებლად აფგანამედი, ციკრეურ არც დამიღერებია,
მარტო იმის გამო, რომ უფვარი ღმელის ფასს დაუფდებდა,
პირველ რიგში თავად ღერესა. თან ისიცაა, კაცს საკუთარი
მიზნების განმასრულებლად უკან არაფერზე დაეხია და
ფუჭ გასრულად შენდებოლი დაქედნობაც ჩემი ყურადღების
მოსადუფნებლად ჰქონდა გათვლილი, ნინდან მხოლოდერეუ-
ლი იმდენად, რამეინადაც ვარაუდის დონეზე გამოითქმული
მისაზრებები თავის შხრეც, და არცთუ ივითადად, ხორცს ის-
სამენ და რომ გგონია, ვარაუდის დონეზეაო მხოლოდ, თურ-
მე წურას უკავარებდა, სწორედ ამ ნავარაუდესაა სასრულად
რომ უღვეს შესაძლო სინამდვილე, რაც არ უნდა მუტკო-
მოწარაო გემო დაუკრავდეს ამავე სინამდვილეს. ეს თითქმის
ბაზრობის ნაშრობებია, კვერცხის გულით გადაკრალბუ-
ლი და მოქმეზებით, ვითომტკბოლი, სინამდვილეში კი შპა-
რიან წყალში ამოვლებული მოგონ. რას ამბობ ბებია, ჩემი
ხელით წყალს ამოვლებოლი, - დავამწვიდეს დედამერი, მაგ-
რამ სიტყვაზე კი არ უნდა ენდო, ხელზე უნდა დაებოდი ზუს-
ტად, ვინაიდან პასუხი ნუნებში უნდა იხილავს აიღ.

ფრიად გამტყუნდა კაცის მოგონილი და თავისობვეული
პატიონებდა. ვითომც დაუფედრად შემპარარ ტრედიას და
გვრტიტის უმანკობა და უშიროება. არად თავმოყმბილი,
უთავებოლი პატიონებდა ყოველთვის დამაწყვეტებელი, ვინა-
იდან კაცს იმისი ზღვრით თავი შეუმშენვია, ჯერ ბოლო და ალ-
ბათ ის იყო, თავიდანვე რაც გულს რომინენიდა. სხვა გა
აღარც მე შრჩებოდა გარდა იმისა, რომ სახტად დავეჩინე-
ლიყავი. დიდი ვერაფერი მიგნებდა - ოღონდ ხშირ შემთხვე-
ვაში, საერთოდ თუ არა, - ეს უმართავი მდგომარეობაა,

ერთთვალაიან სახლი დაახლოებით ისეთი აღმოჩნდა, რო-
გორც გუნებაში წარმომედგინა. სარკმელთან მიდგებულ მა-
გონდაზე გაცივებული ნახადილევი ეწყო. თევზის გარშემო პუ-
რის ნაფხვენები აბრუშების ქიჩის ცურვლივით ეწინა. თევზს
ენწნეოდა, ბოლო ლუკმად პურის გუზ ამოესვით. კაცს არც
ახლა ამოულია ხმა, მშვიდად დამიცადა, როდის ვიუჯერებდი
გულს ოთახის თვალცივებით. მერე გაინია და ლამბა მაცე-
დაზე დადი. ჩრდილი ისევ მე ამომეფარა. კაცი სკივრთან
მივიდა, თავი ახადა, სკივრის კუთხეში ხელი ჩააფურა და
დასკურზე მოავათურა. რაც ხელში მოხვდა, ბრძინად, ოღონდ
დარწმუნებით ამიოლი და ჩემზე დაბნეული წამოვიდა. ხელ-
ში უბრალო კაკალა ეტრია - გვირის უსწორმასწორო თველ-
ბის ასხმულა. მე კისერი ისე ნავივრედა, რომ ბრძაც ეწ-
ვას შემამამდა. იმან მზრუნველად მომიშთაშლა კეცვა და
მართოლდერი თითებით კაკალას შეშბას რის ვა-ვაგლასით
გაბარეოა თავი. დედისეული იწებოდა კაკალა. ამაზე მეტად
ქვიფასი რაღა უნდა მოეცა - ერთადერთი ქვიფასილეუ-
და იმის ანუჭა, ვინც ყველაზე მეტად იმსახურებდა, ან უნდა
დაემსახურებინა და გაემართლებინა, რომ არ შემეძრან არ-
ჩევანში და, მართალია მე აღმდებელი ვერ წარმოემდგინე, ა-
გრეს მიანც მიზონება რაღაც, რაც, თავისთავად ცხადია,
ეულ გადაწმინდა ამ სახლში დარჩენაზე მიიღებულ გადაწყ-
ვეტილებას, ოღონდ ერთი რამ არ მასვენებდა - აღწურე თა-
ვად დაჯდა კოჭი, თუ განვეც დამისხედა, დასანადა-მეიერი.
მიული სახლიც უწყველად იყო დამუშტული, თითქოს გამო-
ცხანასავით, ჩემთვის თვალის ასახვევად. გადამტებელი წეს-
როგი და მტრისმტეი კომპიარობა, მით უფრეს მაშინ, როცა
სახლში მარტო კაცი ცხოვრობს, ქოფაკისთვის დამამწვევლია,
გამაფორიბილებელიცა და საგანგაშოც. ასეთი ხელში შემოქ-
ჩებული წესრიგი ქოვავს აფრთხილებს - ზედმეტი ხარო.

კაცები უნარ ამოძრავებდა, თითქოს ხუმრობდა, ვითომ ლა-
პარაკობდა, მაგარამ უკეთ დავაკვირდი და გაავარჩიე, რომ ის
ვითომ კი არა, მართლა მეტყველებდა:
- მართლაცდა, როგორი მოუთქავი და არაჯანსაღი გა-
ქანება შექმნია ძალიანადმი სეყვარულის გრძნობას. რამდენ
რამეს იტყვს თავისთავში ეს უბლიევი, გაუსუჯელი და კირს-
ტალური აგებულების არმიქრე შობიერებელია. ყველაფერი
ცხოტებება, ყველაფერი ემოკლება, არც კიღე შეკოფის, არც
განი, თითქოს უსიკოცებო, რომელმაც ნივთიერების უფ-
რდგარეზე ფორმა იყოს, თუმცა მსგავსი მდგომარეობისთვის
სწორედ ეს ნივთიერებაა სასიკოცებლად აუცილებელი.
ოღონდ კერძოდ პატრონსა და კერძოდ ბილბას რაც შეეხე-
ბა, მათ მხოლოდ მაშინ დაერქმევათ თავ-თავიანი სახელე-
ბი, როდესაც ერთმანეთი დასპირებებთ და ერთმანეთს გა-
მოადგებინან. ასე ერთ მუშტზე შეკრებილითვის ამ ქვეყანაზე
დასაბრძინარ არაფერია. მთავარია, სამათხოვრად ნუ გაიხიზნე
საქმეს ნიღბიდა და მისი პატრონიც. და რომ არ გაიხიზნო,
ამისთვის ნებისმიერი გზა და არჩევანი გამართლებელია.
სიტყვად მოიტანა და ჩემს ჩემო ხეი, იქით შევკილია
სხვედს ნავებშიწერი, ვითანარწროთ და მხარში ამოვუდგეთ,
ცოტა რდიოა ქვეყანაზე დასახარებელი. გააჩნია, ვის რა გა-
საჭირო აქვს. ვერძინა ძალით ყოლა ბევრ ოჯახს არ შეუძ-
ლია, ბედის უკუღმარობიდან მათ უსახსრობა არაუწანა ნიღადა,
სამავერიოდ, იმხუცე მზად არიან, საჭყრო წარმოშობისა და
და შესაბამისად ნაკლებდანახარისიან ლეკვი აიბუქვინან
კალათში მსგავსად ტრედიას უმანკობისა და გვრტიტის უში-
როსაო. - კაცი თვალბეში შემომცივებინებდა, თითქოს ენის
ქირას გამოელოდა ჩემგან. თურმე რისი გაგონებისთვის მამ-

თითქმის სტიქიურიც.

ამასობაში კაცს ეტყობოდა, საგარაუდო თავდასხმისათვის ემზადებოდა. სახეზე მამაკურ, ოღონდ უკვე ნაიმობლართან ერთად თავანვეტლები მზიარულებად უზეტებოდა. მე ნაღდად მარტვება კეთილგონებების გამოჩენა, იმის ღიმილი ყურად მელი და ჩემდა სახიკვეოდ გამოძევენების ღიმილის თუნდაც ნაშთი, ნამდვილად მარტვებად. მცე რომ გაემიმა, თუნდაც უმნიშვნელოდ, ოღონდ შესაძინვეად მინც, უთუოდ ნამადგებოდა, იმ მინშით - კაცს არ ექვტა უარზე არისო, მაგრამ ვერაფრით შეუძლებელი იმების ქონას, მისგან პირიქით იმების ქონა ჩემი მხრიდან უნაშუსობა გამოვიდოდა. ისიც გრწმობდა, ზედმეტი ღალატით გადაძალაშემება, ისედაც საკმაო წინდაუსებადაა გამოიჩინა, ვერ გამოთვალა, თუ რასთან ჰქონდა საკმე, ჩემმა ქვემა მოატყუა ანგარკონი. ამიტომაც აღარაფერი უთქვამს, მხოლოდ - გვიანიაო, ჩაივლელულა, ღამისა ჩაუნა და ჩუსტების ფრატყუნი ღლიწონთან მიიწოდა. თიანში უკვე ჩამბინელდა. ის ღლიწონზე ინგა და უკვე ყინა. უფრო ზუსტად, სანამ ბალიშითავს დაეკარბოდა, მანამ ამოისვირინა. სინებულთან ერთად, თითქმის აციდა კიდევ, ყოველ შეიბეგვანში, მანძინდა ვიგრძენი თათემში სისველე. კუთხეში მიგადებულნი ჯვალისებრი გაენიე. კაცის მატრო ქმინვა მომხმობდა, თუქცა სარკმლიდან შემოდგომელი მთვარის შუქზე მართალია ბუნდევანად, და მარინც მოუწანდა კნეთელამოვენილი ბზინვარე ხალათი. ფეხებს დაეკვრდნენ თუ არა, შევიგრძენი, რომ მუხლები დამბოშებოდა, თითქმის მთელ სხეულში ერთადერთი ადგილი მუხლი იყო, სადაც სითბოს თავისი მონარჩენი შემოვიწნა. ხანძავის გადადგმამდე იატაკის ქირველებსათვის თათის დაბჯენით განსჯავდი, და როცა საკმაოდ მოუსინჯავდი, სხეულის სიმძიმეს მონაცვლე საყრდენში მერცა გადავანაილებდი. ვჯვალზე კი მივძენე, ოღონდ წინა თათები ისე მივატყუებ ვითმანების, თითქმის ბოლომდე არ ვინძეც და ასეთი სანახევრო მდგომარეობა წოლში არ შეივლენა-მუთხი, ვინძელი კაცს ჩემკვე გამოუხედა და ტყუილ-უბრლოდ არ დაიმედებულებო.

მორეული როლის გაძალანების მიზნით ქვრს ავამტერდი. ჩანკული ღამის გამოწაშუქს თავისი მინც გაკვირდა და ქვრზე უწინამირი მხატვრის ჩანახატებს აზრებუროდა. მცე გულდასმით ვაეთვლიერებდი ქალაქუბეგით დაგვალულ თვრების. მერე მხალუბები ერთიან მთელად გაერთიანდნენ, თათების არა, მხატვრის უწინამირი ფუნჯით. ძალია ჩემ თვალწინ გაიხედდა, გასუქდა კიდევ და ქვრზე გადახიხდა ზოზონითა და რის ვაი-ვიშით. არადა სულ ის იყო, რომ ნიავმა შემოატანა კედლის რომელიღაც ნაწარბიდან და ღამბამში ჩამალულ ალს ეწის ნვერზე დაქაჩა.

სარკმლისკენ წელა და უმზაფროდ მივაბრუნე თავი. კაკილას კრინტი არ უნდა გაეკლი. იქ წითელ-და-ღურჯანარევი ციდან ღამბაზად ბარდნიდა. იმ წელს არც ზამთარიც ჰყვავდა თავის თავს და გაზაფხულმაც ხომ არა და არ გააბარებოდა. ნაადრევმა სითბომ ხეებს თაბერუ დასავი, ალოლი გაუმტყუნა და გაეკურნებინებ დროზე აღრე გამოალიბინა კვირტო. საყუროდ, ამ ნაადრევმა გამოწაშობებით ბუნებამ თითქმის საკუთარი თავი ვიანამსულა, და მინც არაფერი შეუდრებოდა ამ ნაკვიანვე თოვლს, ღამბაზად და ჯაღმწურად ბარდნიდა. გაუთვებულად მდინდრობდა თოვლის უთვალავი და ფარვატა ფანტლი. აღბათ ქარმა თუ ნამოსევტა მითინდა და თან გამოვიწნა. და მისგან დილით თუნდაც კვილი აღარ დაჩინებოდა. დიდა-დიდა ბალახი დაფრთხილდა, მაგრამ ღამე ხომ მინი იყო, რომელი სულიერი შეაჩერებდა ამ აურაცხელი ფანტლების ფრფატივით ცვენას. შეუდრებლად ბარდნიდა, თითქმის საღვლა, მითის რომელიღაც კორმონზე გადმოშდგარი გოლიათი იმ უზოს მინამი ჩარჩენილი კბილებს მისტიროდა, თავისთვის ბუტბუტვებდა, თან აჯავარა იფხანდა და დატბალული ავგაროდან ქვრტლი სცივიდა, რომელიც ქარს აქეთ მოპქინდა, რათა ქვეწიერება გაეკვირვებინა ამ სასწაულთ. ერთმანეთის მონაცვლიობით მოკაკანებდნენ ერთმანეთში აპურდული ფანტლები და კაცივინი ვერ გააჩრევდა ახლოს ქვრტლსა და თოვლს შორის რომელი იყო ნამდვილი.

კაცი ვერ ხედავდა ბუნების ამ მოთულუნულ სილამაშეს, და რომც დაენახა, გააჭრეოლებდა კი ტანში? ვინ იცის, იქ-

ნებ ასეც მომზადარყო. სარკმლიდან სიგრილესთან ერთად ვველავრის მიმტვეველი სინფუნცე შემოდიდა. ვერც კი ვიგრძენი, როდისჩამოვიღოდა. როცა მივსურება გამომავლივსა, სარკმელში რიფარე კადებოდა. თიხისგან გადავლო. ყური გვეკრებ და თავი წამოვწევი. კარზე ისე წყნარად აკაკუნებდნენ, რომ მვედარებას დაეტყვებდა. საყროდ, დილის კაკუნია საკმაოდ სასქყო. შერ კარი თქვი, თორემ დადაკუნებულს რა გამოლევა ქვევის ზურგზე. კაცი მვედრის პირობაზე საკმაოდ ცოცხალი გამოვდა. უტვარი კაკუნი ვერ კიდევ წამოვხდარი მოვის ჩაიხსნა. თვალის სათანადოდ გახელა ფესხე სარკმელმარა მისგან. წოქტილმვედარს ეტყობოდა, გულმაც უსუსტა და რაკი ასე ნაუცთათვეად ვერაფერს ისხენებდა, კედლებს მინაცდა. ხოლო ვინიდან კაკუნი არ თავდებოდა, ვინიდან სინამდვილე კაკუნობდა და არა სიზმრის ნაკუნი, სულ მთლად თავება აებნა, ოთახის უგულისყური მზერა მოავლე, მერე ხალხი ჩაითვალურა და მეტი შეყოვნების გარეშე უკან კარში გაეყარა. მცე უკან მივეყვი. გარეთ ვველავერი გადაეთითებინა შეურყვენელსა და ჯერაც სელუსებულად თოვლს. თათებში სიგრილად შემოხივინა. კაცი გლიჯვრით გადაველო ღობეს. მე ღობის ფიტრებშირისაც იოლად ვატევიც. ჩვენ-ჩვენი გზა ვეჭვარა ორთავეს, ჩვენ-ჩვენი ანგარეშობით.

საკმაო მანძილზე გავცდი კაკუნს და აბალელებე გორაკს ვკვიდე თუ არა ფეხი, მერედა ამოვისუნთქე. კისერიც ისე ღლიწონად დავეწიე, რომ კაკილა ჩამომხრებდა, ერთი პაერში ანივარდა და საბოლოოდ თოვლზე დაეკა, დაამწინა რა, გველვატასავით დაკლაკნილი წაწარლი. კაცს გაგებდე. ის ჩემგან შორს იყო უკვე. მთელი ძალით მიეკანებოდა წელამდე თოვლში. დილის მთავრე ვერაც ცაზე იდგა. საღვლა კაქაქაც ყრიალებდა და ბუნასჭორბა ასახლებდა თავს. საღვლაც იქვე ტურებიც ვიშეშებდნენ მოცლილი დედაკაცებივით.

კაცს არც ტურებისა ესმობა, არც კაქაქასობა, და ვერც მოულტვობლმა თოვლმა გააკვირა. თითქმის რაც თავი ახსოვდა, ასე მიეკანებოდა ყოველთვის. დედასთან მირბოდა. უწდოდა მასთან მირბინა, მაკლაგუნებით თავდაცნიერულს სიზმარი ბავშუერი მონდომებით მოყვოდა და მეტი დამავერებლობისთვის იმის კლავში ჩაერგა თავი.

მაგრამ მაგვლს უკვე თოვლში ამოვლო კაცი და, თავდაც დაუძულრებული, კაკლში ედგა. რახანია ასეთი მოსასფარი კაკილა აღარ უნახავს. დანახით კი დანახა ამ წინრებუ საკვა მზრბრლი ფარა, მაგრამ საყოფავე კბილი რახანია დაცვენიდა, სათოვეზე აღარ გაკვირებია, შორით უწდდა მოვლა. კურდელიზე ხომ ღამბაზაკიც ზედმეტიც საღვლა იყო იმისი სადვეენი მუხლი. არც ახლა ეცნა, ამ გაქცეულ საკბოლოს თუ დაქენდა, რომელსაც მოლიავებოდა ხალხის ფრთები სასაცილოდ უფრიალებდა. მინც დაენია. რაც არ უნდა გასაცოდებებული ყოფილიყო, ერთი ერთზე მგლად რჩებოდა. თუქცა, ეგვეც საკითხავი იყო ვინ - ვის, ამიტომაც სიფრთხილე მართებდა, ისე უნდა მიპარებოდა, იმას მვედარი არ ეგრწნო და არ გამალანებოდა. ვაიდა, იქით ექმითი ალიყური. მარლავც, ისე მიეპარა, იმას არაფერი გაუგავა და კისერში სწვდა კიდევ. კაცი დადესთან მირბოდა, როცა კვფავე უკანასკნელად იგრწნო თბილი დანაროთლი და ვერ რამის გაუქიერება მოასწარებდა, იქამდე გაუქვცებს ფქორცა და კისერიც ერთდროულად. მგელი კისერში ჩაველბულ კაცს ბუნასკეც მიაუყუნსულება, როგორც თავდაქაბუნებულს და ყურებჩამყოილი წაცარა კურდელის. მგლისთვის სულერი იყო, რას მირბინებინდა, მითავარი იყო, რომ იქმეობდა. ამ დროს არემდებოა მოლიანად და თვალისმოქმერლად ბრჭყვიალებდა, თითქმის თოვლი კი არა, მინწელი მოზნული ნაწინერი კონფეტო ბრწყინავდა.

სკრილი

ბასა ჯანიაშვილი

მშურს პენტიუმ ორის

ჩვენი შეხვედრის ადგილი “კონტროლ პანელის” ერთი “აიკონია”, რომელიც ზელვაწედილი ბო მარლეს მარგლის ტოტზე ზის. ხოლო მონიტორიდან “მაუსის” კულის ქიცინით გახსნილი შენი სახე ილიმება.

“პარდ ლისკის” გული ახლა მთლიანად შენია და მე მშურს “პენტიუმ ორის”.

შენ წაიღე ჩემი ტვინის პროგრამული მეხსიერება, რაც 62 გეგებაიტთან ზღვაში წვეთია.

სიყვარული მარტივია

“ჯიბიჯი ფაილად” გადაქცეულს “აღბო პრემიერში” გავხსნი და ახლა იმას გიზამ, რაც რეალურად არასდროს მოხდება.

დღეს ჩვენ ვირტუალური სიყვარულის ღირსნი ვართ,

რადგან გაქათქათებულ “ნიუ ფაილში” ჩავაწვევნი,

სევილიან ტუტებს “ზუმიით” გავიღილებ და შიშველ ფეხებზე ტატუს მიგახატავ წარწერით - მშურს პენტიუმ ორის!

ასე იწყები “სეივ ეზის” შემდეგ სახელდარქმეული ახალი სიყვარული “დესკტოპის” ვიტრინაში და მუდამ შემემლება

ხალი წავიშალი ორ წარბს შორის

ინდოელს რომ გამსგავსებს.

შემდეგ, მეტი დამაჯერებლობისათვის, ინტერნეტში რომანტიულ “ღიზანი კომიდან” საძინებელ ოთახს “დაუნლოდს” გაუკეთებ,

სადაც ორი ცისფერი შუქის სხივი დიდი ხნის წინ გაშლილ ლოგინს ათბობს და იქ მოგათავსებ.

დენი რომ არ წავიდე და იმედები არ გამოითიშოს,

კიდევ ერთხელ “დაგასეივებ”, შემდეგ კი ორივენი

“ფოტოშოპში” გადავინაცვლებთ.

“ეფექტებში” ფაქტურას შევარჩევ, იმას, რომელიც მოგწონს და ჩემი მარტოობა რომ არ “დაეკიდოს”, ქობულეთის ქვიშიანი ნაპირიდან საკუთარ თავს “დავასკანერებ”.

მაღლობა ვუთხრათ “ღიზანი კომს”, რომელმაც ოთახი გვაჩუქა -
- “პორ პრი”.

ახლა ჩვენ ორნი ვართ...

ნერვს ბაზრობაზე ნაყიდი საცურაო ტრუსები მიშლის, რადგან ჯერ არ მოგონილა ისეთი პროგრამა, რომელიც თბილისურ საქონელს ევროსტანდარტებზე გადაიყვანს.

ჩვენ ორნი ვართ ქვეყანაზე და ჩემს კომპიუტერში: მე და შენ...

ამიერიდან “პრინტი” ერთადერთი გამოსავალია იმ მომბებზრებელი ერთფეროვნებიდან, რომელსაც იმედი ჰქვია.

რამდენიმე წამში “ქენონის” ფერადი პრინტერიდან თავს ამოვეყოფთ უპერსპექტივო ა-ოთხზე და გული აღარ დამწყდება undo ცხოვრების გამო, რომელსაც “შათ დაუნი” გაუკეთებ.

მე მშურს პენტიუმ ორის...

 Microsoft
Windows 98

Welcome to Help

გემო სპელოლიკა

მოსვლა

სანდროს

შენ დაიბადე იქ სადაც ჭადრები ფოთოლცვენით უგდებენ ყურს ერთმანეთს ფანტელები კი შეუთანხმებლად ირჩევენ გამველელთა ქუდებს შენ დაიბადე იქ სადაც კორაუსები ლიფტში გაჭვდილი წვეილებით ავადმყოფობენ საზღვის კარზე კი მხოლოდ ოჯახის წევრები რეკავენ ზარს სამჯერ შენ დაიბადე იქ სადაც ქრეხებს მკვდარ ადამიანთა სახელებს არჩევენ ცოცხლები კი გამუდმებით არღვევენ მიცემულ სიტყვას და მობრძობის წესებს შენ არ შეიძლებოდა მოსულიყავი ძალიან სხვაგან და ამ ვეელაფერს ზუსტად ასე ვარსება შენს გარეშე შენს გარეშე არსებობენ ადგილები სადაც შენ აჭაურობის ხათრით ვერ დაიბადე

* * *

ჩემი წარსული მე არ მეკუთვნის - და მაინც მხოლოდ ჩემბა რადან - ის რომ არ მაშინ - მე დღეს ზომობაც არ ვიქნებოდი ითიების შენს მოლოდინში პურისგულს რომ სრესენ თავდავიწყებით შენი წარსული კვლავ შენთანაა - მაშინდელივით ივარცხნი თმას და მაშინდელივით ამავდები მაღალ ქუსლებზე ჩვენ მაშინდელივით ვხდით ერთმანეთს ტანსაცმელს და მაშინდელი ველებისემით ვირეკლებით რაფაზე მდგარ აკვარი-უმში ჩვენს წარსულს ერთი ცოცხით აქვთ დღეკანდელი დღე ერთმანეთში შემოხვეტილი

* * *

სალამოსკენ როცა საენების მდარე ჩრდილები ჩვენს სხეულებს ემთხვევიან ჩვენ ხელისგულებით ვიცვლებით ერთმანეთში შენ შენს ქალბას (აღბათ სისუსტეს) იქვე ავლენ იმით რომ გინდა გაიგო - სად არის ფსკერი და თუ არსებობს - რატომ არა ჩანს ამ თუ არ არის - სად გერეკები რომ არ მეწყინოს - ჯერ ჩამოჯდები იტყვი რომ სივარტე გეწვევინება როდესაც ვიცი - არასოდეს მოგიწყვია და კიდევ გატყობ - დალევდი რამე გამაგრებულს განა იმიტომ რომ დაიდალე - დაღმართს და დაღლას საერთო არ აქვთ - უბრალოდ ისე - დრო რომ მოივო და გადაწყვიტო - კიდევ ჩამოძვექ თუ ჩემს გარეშე აბრუნდე უკან სუფთა ჰაერზე ამოვინთული თვალს სინანულით გააყოლებ - შემოდგომიდან ზაფხულისაკენ წაფრენილ ჩიტებს მაღაზიების ვიტრინებში არეკილი ფიქრებს

მერე ვიბეში ჩაიყოფ ხელს და მერამდნედ გაგვეფიქრება რომ ვეელაფერში განსაკუთრებით - ჭურჭელსა და ადამიანში მიაკარია უბრალოდ - სიღრმე

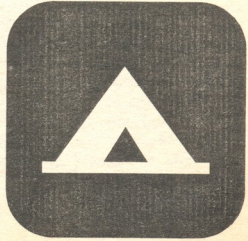
* * *

ნუ დაიბრალბე დროებითობას დროებითია მაჯაზე შემებული დრო და ის გვირდები შე რომ გაჩქებ ჩვენს შორის გაბმულ დროებითობის აღსანიშნავად შენ დაიტოვებ მათ სუნს ძალიან ცალფად - ზორკლიან ახვალტს ფესსაცმლის ქუსლით ჩაუკაკუნებ ნაცნობ მუსიკას ჩამოვარდნილი დუმილის ხათრით შეისწორებ ვარცხნილობას და ჩემგან გაქცევის დროებით სიოს შემომამჩნებ ნუ დაიბრალბე დროებითობას დროებითები არსებობენ ის ვიპირილები ნაკვის ურნაში რომ მოუნახავ დროებით ადგილს შორის ვერსად წახვალ რადგან მრგვალია დედაშიწა და რამდენადაც მირბახარ ჩემგან - ზუსტად იმდენად მიახლოვდები

ამერიკის შვირთიბული ნაბრძენი

ბირეულად ვიხს მისაღებად მეგობრისგან ნათხოვარი ძვირადღირებული ჰალტუხით შევიდა - ვიბიდან "მოზილიური" უჩანდა მეორედ შესულს ნივრის სუნი ასდიოდა - მოლოქოვილი "რეაბილიტი" ეკეთა მესამედ - მისური ეცვა ამერიკის რუკით და ჯინსები ბილეთი ნიუ-იორკამდე იმ დღესვე იყიდა ჩაფრინდა თუ არა მზის სათივალე გაიკეთა ზანგები საერთოდ ვერ დაინახა ნიონის ნაირფერი რეკლამები დაღლამდე იკითხა საღამოსკენ ცთაობჯენებმა თავბურ დაახვიეს - იტაური ჩამავალი მზის დანახვა სურდა და მიხვდა - ამერიკასაც სხეების მიმართ მასსავით შეერთებული წარბები აქვს სხვა - ამ დროს თვალებით მუნჯია სმენით ბრმაა გარეგნობით ყრუ ან სულაც ზანგია და მისი მზერა კვალში დასდევთ როგორც ბუზს კედლის ჩრდილი ვირაფს - კოპლები კაცს - ნაოჭები მესხიერებაში ქალს - სიმაღლე ვერდილ ქუსლებზე და აქვე მიხვდა რომ არა მხოლოდ ოთხფეხა ძაღლები ქვნიან უკანა ფეხის აწევით კაცობრიობასთან უნილავ საზღვარს

ლელა სამინაშვილი

“მე შევიღივარ ანთიკულ სასლში”

სილია პლათის დღიურები ვერაფრით გაამარტივებს იმ ლეგენდას, რომელიც პოეტმა თავის შემოქმედებითა და ბიოგრაფიით შეთხზა, მაგრამ ნელს, აპრილის თვეში ლონდონში გამოცემული დღიურების სრული კრებული პლათის თანადროული მედნიერებითა და სახონარკვეთილებით სახელცხოველიდან უამრავ ახალ დეტალს გვიშვებს.

სილია პლათმა - რომლის სახელიც თანამედროვე ამერიკულ ლიტერატურაში ხელოვანი ქალის ცხოვრებასთან კონფლიქტის სიმბოლოდ იქცა - 1962 წელს, 30 წლის ასაკში სიცოცხლე თვითმკვლელობით დაასრულა. ფემინისტები პლათის დეპრესიას უშუალოდ უკავშირებდნენ ბრიტანელი პოეტის, ტედ ჰიუზის სახელს, რომელთანაც პლათმა 1956 წელს იქორწინა და რომელმაც იგი თვითმკვლელობამდე სამი თვით ადრე, სხვა ქალის გამო მიატოვა. ამ დროს პლათი ლონდონში თავის ორ ბავშვთან ერთად ცხოვრობდა და გამოცემლობის მიერ შეკვეთილი ავტობიოგრაფიული რომანის პარალელურად, “არიელის” ლექსებს წერდა. სწორედ ამ ლექსებით, რომლებიც პლათის თვითმკვლელობის შემდეგ გამოაქვეყნა ტედ ჰიუზმა, ათეული წლით გვიან აღიარეს სილია დიდებულ პოეტად - არა უბრალოდ თანამედროვეობის ტრაგიკულ გმირად, არამედ - პოეტად, რომელსაც მისივე სიტყვებით რომ ვთქვათ, “შეუძლია მართოს გამოცდილება, თუნდაც ყველაზე საშინელი”.

სილია პლათის სახელი ბევრისათვის უპირველესად ფემინიზმთან ასოცირდება, რამდენადაც მისი პირად განცდებში, მისი პოეზია მკაფიოდ ატარებს ქალის, როგორც სუსტი არსების პროტესტს - ძლიერა ნინაიმდევე, მაგრამ ეს პროტესტი მთლიანად სამყაროსადმი უფროა მიმართული (“ღმერთო, არა ვარ შენი მსგავსი, შენს ცარიელ სიმავეში - ვარსკვლავები - ჩაჭედებული - ბრჭყვიალა და სულღური კანფეტები”). სილია პლათი - ფემინისტებს, პოეტებს და მწიგნობარებს ამერიკის სხვა პროტესტანტებსა თუ თავისუფლებისმბიძგებელთ რამდენიმე წლით წინ უსწრებს და გაემიჯნება, რადგანაც უპირველესად - პოეტად რჩება.

თვითმკვლელობამდე, პლათმა საკუთარი სახელით მხოლოდ ერთი კრებული გამოცა, ხოლო მისი ავტობიოგრაფიული რომანი “ზარი-ქოთანი” ლონდონში, ვიქტორია ლუკასის ფსევდონიმით პოეტის სიკვდილამდე ერთი თვით ადრე დაიბეჭდა. სწორედ ამ წიგნით, რომელიც რამდენიმე წელიწადში სხვა ევროპულ ენებზეც ითარგმნეს, აღმოაჩინეს ფემინისტებმა სილია პლათი, როგორც ბრწყინვალე სიმბოლო მემამბოხე ხელოვანი ქალისა, მაშინ, როდესაც პლათის ლექსები 80-იან წლებამდე ნაკლებ ყურადღებას იპყრობდნენ.

“ზარი-ქოთანი” შეიძლება სულაც პლათის დღიურების ნაწილად მივიჩნიოთ. მიუხედავად რომანის იენის სიხარებისა, მისი ნიბიორების ნაკადი, პლათის ავსტრიული პოეზიის მსგავსად, სიმბოლოებით აზროვნების დატტსატური ნიშნულია; იმდენად ბრწყინვალე, რომ რჩება შობაქედილება - პლათი იმ ფაქტსაც კი, რომ ის ქალია - ისე იყენებს, როგორც დიდებულ სიმბოლოს.

შეგი ცხოვრება დაინახე, ჩემს წინ დატოვითი, როგორც მწვენი ლეღვის ხე - ყოველი რტყიდან მშვენიერი მომავალი - მწიფე, იისფერი ლღვის მსგავსად თვალს მიკრავდა და მე-ძაბდა, ერთი ლეღვი ქმარი იყო და ბედნიერი სახლი და ბავშვები; და მეორე ლეღვი იყო ბრწყინვალე პროფესორი და სხვა ლეღვი იყო - შესანიშნავი რედაქტორი; და სხვა ლეღვი იყო - ევროპა და აფრიკა და საშხრეთ ამერიკა; და სხვა ლეღვი იყო კონსტანტინე და სოკრატე და ატილა და წყება სხვა საყვარლებსა - უცნაური სახელებითა და პროფესიებით; და კიდევ სხვა ლეღვი იყო - ოლიმპიური ჩემპიონი ქალი ნიჩბოსნობისა; და ამ ლეღვების გარდა და ამ ლეღვებში მაშინ იყო კიდევ უამრავი ლეღვი, რომლებიც ესლა თვებში არ მხვებებოდა.

ჩემს თავს ვენადავი. ვიჯექი ამ ხესთან და შიმშილისაგან სული მჭებებოდა იმტომ, რომ არ ვიცდიდი, რომელი

სილია პლათის ფოტო

ლეღვი მომწეწეცტა. იმათგან საითთაოდ ყველა მინდოდა, მაგრამ ერთის არჩევა სხვების დაკარგვას ნიშნავდა; და ვიდრე ასე ვიჯექი და ვერ გადამეწყვიტა, ლეღვები ტყენოდნენ და შვედობოდნენ და ტერფებთან ცვიოდნენ. - მერს პლათი თავის რომანში - და ამით თავისი დემპსიისი ნიშნებსაც გვიშვებს ამ ეტაპზე სილია პლათის და შესაბამისად - მისი გმირის სასონარკვეთილება, თვითმკვლელობის მცდელობებში და ფსიქიატრიული მკურნალობა მისი ცხოვრებაში დაბრუნებით დასრულდა.

მოგვიანებით, “ზარი-ქოთანის” შესახებ წერდნენ, რომ ეს არის “მშვენიერი რომანი, ისევე ბასრი და პირდაპირი, როგორიც პლათის ლექსების უკანასკნელი წიგნი, რომელსაც სელინჯერის ფანი დანერდა ათი წლის შემდეგ, ეს ათი წელიწადი ჯოჯოხეთში რომ გაეტარებინა”-ო.

თვითონ პლათი ექვცვემ აყენებდა რომანის მხატვრულ ღირებულებას. ფაქტობრივად, მან ეს წიგნი ჰონორარისთვის დანერდა და თანაც, ეს იყო ერთგვარი ცდლობა წარსულისგან გათავისუფლებისა. ამიტომ სილია პლათმა მტკივნეულად მიიღო ის ფაქტი, რომ მისი რომანი უტესტულური გახდა. ის ათბრედ დადუნრა მეორე წიგნი, ჯანმრთელ ადამიანის თვალთ დანახული სამყაროს შესახებ, ვისთვისაც ცხოვრება ზარივით რესკ და არც “ზარი-ქოთანი” და არც “ზარი-ხუფი”, რომელიც, თავზე თუ დაგებში, იმის ქვეშ ის ნელ-ნელა და ინერტულად ჩაკვდები, ან - სტიქიურად გადადგურდები.

სრულიად შესაძლებელია, “ზარი-ქოთანი” პლათის თვითმკვლელობაში ისევე დავაბნაშულოთ, როგორც ფემინისტები ადანაშულებდნენ ტედ ჰიუზს. პოეზთან განშორების შემორომში ეს რომანი პლათისთვის წარსულისგან არა თავის დაღწევის, არამედ წარსულში დაბრუნების იმპულსად იქცა და ეს მაშინ, როდესაც სილია პლათს საჯრობდა, რომ მუდამ შეუძლებ საკუთარი ემოციების გაკონტროლება. ვიროცნა ვულფსადმი მიძღვნილ წიანწერებში (ვულფი, რომელმაც 1941 წელს თავი დაიხრო, პლათის ერთ-ერთი უსაცვარლესი მწერალი იყო), პლათი უარყოფს თვითმკვლელობას. “მე გეო-

იტალიელი მწერლის, ჯოვანი პაუნის მოთხრობების ნაკთხვიდან თითქმის ოცმა წელიწადმა განვლო და ახლა შეგვჩვენა, რომ ეს ძალიან დიდი ხნის წინათ იყო... მაშინდელ საჯარო ბიბლიოთეკაში მისთვის რომისის ძიებაში მოულოდნელად წავაწყდი რომელიღაც უცნობი ავტორის ნიგზს სათაურით "ტრაგიკული ყოველდღიურობა". ნაცნობობის წყალობით, ორივე ნიგზი სახლში წამოვიღე და იტალიელი მწერლის რამდენიმე მოთხრობა ისე მომეწონა, რომ სახლდასვლივად ვითარგმნე. მაშინ არც "ავტობიოგრაფიკი" და არც სხვა მოთხრობები არ მქონდა გამოქვეყნებული - გზის დასასვლელში ვიყავი: ძალიან ბევრს ვკითხულობდი, ვწერდი და ვთარგმნიდი. პაუნის მოთხრობები ერთ რედაქციამში მიიტყნა და დიდი იუმორის ნიჭით დაფილდოებულმა თანამშრომელმა, რომელიც ერთობ გაამბოხა ახლა ავტორის გვარმა, სიცილით მიითრა, გადავხადე, ვნახავთ ვინ არის ეს უწინ პაუნი. იმასი, რომ თარგმანი არ დაიბეჭდებოდა, ვეჭვი არ მუკარგებოდა, მაგრამ მაინც ვცადე მედი. გარკვეულმა ხანმა განვლო და მოთხრობები ზრდილობიანი ურთი უკან დამიბრუნეს...

და აი, ხუღ რაღაც ერთი თვის წინ, ჩემს არქივში ჯოვანი პაუნის მოთხრობები აღმოვაჩინე. ოცი წლის შემდეგ უკვე სხვა თვალთ შევხვდეთ და გავიფიქრე, რომ ეს მოთხრობები შესაძლოა, მკითხველისთვისაც ის-

ეთვი საინტერესო იყო, როგორც ჩემთვის. მე არ გამჩნდა მწერლის არავითარი ბიოგრაფიული მონაცემები. ამიტომ, ეროვნულ ბიბლიოთეკაში გადავწყვიტე მივსვლიყავი და გამეჩვენა როდის დაიბადა და რომელ ენოქაში ცხოვრობდა იგი. ჩვენი "ნახიბი" მკითხველის წყალობით, ნიგზის პირველი თორმეტი გვერდი ამოხსული იყო - მხოლოდ გამოცემის წელი და ადგილი გავიკვ: ბერლინი, 1923 წელი. როგორც ჩანს, პაუნი ბერლინის მაშინდელ რუსულ ლიტერატურულ ემიგრაციაში პოპულარობით სარგებლობდა. და კიდევ ერთი მოულოდნელობა: არ ვიცი, მაშინ რატომ არ მივაქციე ყურადღება მწერლის მეორე ნიგზს, ავტობიოგრაფიულ რომანს სათაურით "წყალნაღებელი". ავტობიოგრაფიულს არა იმიტომ, რომ პირველ პირშია დავერიო, არამედ იმიტომ, რომ იგი იგონებს თავის ბავშვობას (1821 წელს დაიბადა ტოსკანაში), სიტყბათვის და ახალგაზრდობას. რომანში რომელიღაც სიტყვებთან დაკავშირებით ნახსენებია 1908-10 წლები. ამიტომ ვფიქრობ, რომ იგი ალბათ 10-20-იან წლებში მოღვაწეობდა. და რადგანაც ახლა, მართებულად მივიჩნიე, რომ მწერლის თანამედროვის, ცნობილი ნორვეგიელი ექსპრესიონისტი მსახვრის, ედვარდ მუნკის ნახსენები ყველაზე მეტად მიესადაგება ამ მოთხრობებს.

მარბანელი

ჯოვანი პაუნი

ის, ვისაც არ შეიძლება სიყვარული

ის შემდეგ, რაც დონ-ჟუანი დეკორწინდა, მინიდან გასულს თითქმის ვერ ნახავდით. შეთხლებული, ჭაღარა თმა, ოდნავ მოხრილი შერები და - რა დასაძალია? - ქრონიკული კატარი იძულებს, შორს იყოს სამყაროსგან და ამქვეყნიური ამოებებისგან. და მაინც, მარტის ერთ საღამოს საზოგადოებრივ ადგილას ვნახე დონ-ჟუანი ჯოვანი ბუტაფლოსთან ერთად. ბუტაფლოს ზედმეტ სახლად მარადი ურია შეარქვეს.

გერმანული სტილის, დიდი ლედახანისთვის შესუბამი ბრწყინვალეების სივრცე, მრავალი ქალის ჩახტება შეუძლია ანათებულ ოთახში ორი ადამიანი საუბრობდა, ჭაღარა თავს დროდადრო იქნებოდნენ და ყურადღებას არ აქცევდნენ მათ ირგვლივ მყოფ უსაქმურ ბრბოს: ქალის ზედმეტად ნიუთლი ტუჩებით და ღონემხილად, მოწყინლ ქაბულებს. ორი ლეგენდარული ზინებდა ყავას სემად და მათი სახეების მიხედვით ძნელი წარმოსადგენი იყო, რომ ამქვეყნიად არსებობს ფოლკლორის კათედრა და შედარებით პოეზიის პროფესორები. ისინი ცხოვრობდნენ და ისევ ლაპარაკობდნენ, როგორც მე და თვენი. და როცა მათ მაგივას მიუხედავოდ, მათი სიტყვები ცხადად და მკვირიდ მომესმა. მაგივასთან ერთი ადგილი თავისუფალი იყო და დავჯექი. მოხუცების საუბარი არ შეუწყვეტი - მხოლოდ გაკვრით შემხედეს და ოდნავ გამიღიეს, როგორც ბავშვობის

ძველ მეგობარს, რომელსაც ცოტა ხნის წინ დამორდნენ.

- ეს არ არის ადვილი, არა, არ არის ადვილი, - ეწერებოდა უმტკიცებდა რაღაცას დონ-ჟუანი თანამოსაუბრეს, - მოუძებნო რაიმე ახსნა ჩემს ისტორიას. და ვინმე, ისე მოგვედ, რომ ჩემი საიდუმლო თან წამეყვს. რამდენჯერმე ვიყავი იტალიაში, სადაც ჩემს თავგადასავლებს წარმოადგენენ და ყველაზე მეტად გულბერყული პარიოდებით მაციუნებდა, სადაც ასასული ვარ, როგორც ავბორცი, პატიმრეყოფარ და გარყვნილი ადამიანი.

როგორი სასიამოვნოა, რომ ვერაფერს ვერ მიხვდნენ სტენის მეფეები, თვით მოტიორმაც კი, რომელიც ალბათ სასახლის კომპლიანტი უფრო იყო, ვერ გაიგო, ვერაფერს ვერ შეძლო გაგება, თუ რა იმალებოდა ჩემი ცისფერი ჯავშნის მიმა; შეცდენა, კოცნა, გაქცევა ღამით, საიდუმლო კობე, მუსნათური პაემნები, მახის დაგება და მოტაცება, მეჯლისებში და ბანკეტებში, თვითი ძველი და უკანასკნელი ნადიმი, ყველაფერი, რაც მინდებდა გარეგნული, პირობითი და თვითმამყურ იყო - აი, რას სხედავენ ტრაგიკომედიების და პიესების ავტორები. მოშიშბავი მაცურელი, ახორეული რაინდი, მოლაღებელ საყვარელი. აი, როგორი ვარ მათთვის და მათი ავითხვევლებისათვის. და ვერც ერთად შეიძლება გულის უდიდესმა მცოდნემ ვერ გამოიყონ ჩემი თავგადასავლებების ნამდვილი მიზეზი; ვერაფერს ვერ მიხვდნენ, რომ ჩემი ნების გარეშე ვიყავი მადღებნებული, მოლაღებელ და არა საუფარო სურვილით ვცხოვრობდი ამგვარად.

ო, რომ შემეძლოს ჩემი სიყმწილის დამოწმება... არ არსებობდა ჩემზე უფრო უმანკო, თვინიერი ბავშვი. ძილის წინ სიყვარულზე ვლოცულობდი, ხოლო ქალი თითქოს ჯიღლი იყო, რომელიც ახალგაზრდობის ზღვრბლებზე

გულიდებოდა; გაზაფხული მოვიდა, ვერაკვლავი ავიცმდნენ, ხეები ყვავდნენ, ქალებმა მშვენიერი თვინი კაბები ჩაიცვეს. სიყვარული კი არ მოდიოდა. სიყვარული ჩემთვის ცარიელი ბეტერები იყო და მეტი არაფერი. არც ერთხელ არ ამთროლიებია გული სიყვარულისგან, არც ერთხელ არ გაფითობულვარ, არც ერთხელ არ ალუგწინარი ძვირფას სახეს, ძვირფას მხას. ჩემში სურვილებმა გაიღვიძეს, მაგრამ გული მშვიდი და აუღლებადი იყო და როგორც ყოველთვის, დუნდა. მე სიყვარული მწყურვოდა, მაგრამ არ გამჩნდა ამის უნარი. ვერაფერი, რომ შემომძლია ქალის დაუფლები, თავის შეყვარება, მაგრამ ამც ერთი მამით იტყვი არ შემეშოთობია, გული არ ამლევებია. თვინად ვერ წარმოგებნა უსიყვარულო ცხოვრება, ყველა მომხიბველი იმისთვის, რათა უთამყო მორელი ცდების შედეგი. სიყვარულის სიდიადე და სიღამაზე მნამადა და არ მინდებდა რომ ჰ-

საქართველოს
საბჭოთაო
კომუნისტური
პარტია

ლი უბრალოდ გასართობი და სა-
თამაშო ყოფილიყო ჩემთვის. ყვე-
ლაფერი ვიღონე, რათა ერთხელ
მაინც მომდებოდა გიჟური სიყვარ-
რული აღი.

ფეიქრობდი, რომ მიზანს მივალნე-
დი, თუკი ისე მოვიტყეოდი, თითქმის
მიყარადა; რომ გარკვეული სიტყვებით
და მოქმედებით გამოვიწვევდი ჩემში
გრძნობას, რომელსაც ამ სიტყვების და
მოქმედების მეშვეობით სხვები გამოისა-
ცადებდნენ. ვთვალდაცნობდი, თითქმის
მიყარადა და ექამავედი შეყვარებულთა
მომრახობას, ღიმილს, შუერას. ათასჯერ,
მეათეათასჯერ ვიმეორებდი ყველაზე
ნახ სიტყვებს, ყველაზე მგზნებარე აღ-
სარებას, ლირიკული პოეზიის ყველაზე
მხურვალე ნაწყვეტებს; ვეაღერებოდი,
ვკონცინდი, მრავალ საათს ვატარებდი
მათი სარკების ქვეშ; მოსახსენებდი
გამკვეთელი მთელი აღმავები ველოდებო-
დი დათქმულ წიწმას. ვწვდიდი გიჟურ
წერილებს; თავს ძალას ვახდენდი, რათა
ჩემში გრძნობამართული ცრემლი გამო-
წვნიდა და ყველას თვალში გაეიტყებე
სახელი, როცა საზეიმოდ გამოვსახებდი
თავი იმ ქალიშვილის საქმერად, ქალშო-
ვისა, რომელიც ასე ძლიერ შეატყუ-
ნა ჩემმა სასიყვარულო თამაშმა. მაგრამ
ყოველთვის ეს ამაო იყო! ყველაზე
სრულყოფილი სახეების, ცნობილი ნიგ-
ნების გმირების გულმოდგინე შინამაძე
ნაყოფი არ გამოიღო, არ შემიძლო
ნამდვილი სიყვარული. დღითიდღე ნა-
თელი ხდებოდა ჩემთვის, რომ არ გა-
მანდა სიყვარულის უნარი.

სწორედ მაშინ დაიწყო ჩემი ლტენ-
დარული ცხოვრება, რამაც მოლაღატე
მადლორის როლი მატარა. იქნებ
სულთა ვიყავი და მთელი გულით ვის-
წარფიდი იმ მძლავრი წენებისაკენ,
რომელიც სიციხეებში ერთხელ მაინც
ეუფლებოდა ადამიანს. ვერ შევყვარდი
ჩემს უფლებებს. იმედს მქონდა, რომ
იქნებ სიყვარული მოულოდნელად გა-
დამეცვლიდა ტიტლებად; რომ დიდი
ხნის მოლოდინისაგან უფრო მძაფრი
გახდებოდა ეს გრძნობა. ფეიქრობდი,
და წუთადვე იმობო არ აღიძვებდა
ჩემში სიყვარული, რომ ჯერ არ შეხე-
ვდებოდა იმ ქალს, რომელიც ჩემი წენ-
ბის შინაგან წყაროს აღმოაჩინა. და
სასწარმკვეთილი დაეძვებდი იმ ერთა-
დურთა: მოიარე ქვეყნები, მსოფლიოს
ქალაქები, მთელი დედამიწა. ვაფდებდი
ქალწულებს; ქერების და სხვათა
ცოცხლის გულებს ვინადირებდი. მუდამ
მოუესვენარი, დაუცნობელი ვიყავი იმ
ერთადერთი, უცნობი ქალის მიძინა -
ბის სადღაც უნდა ეარსება, აუცილებლ-
დად უნდა შეხვედროდი, მხოლოდ ის
მაზიარებდა უკლებს სიყვარულს. და
იყვნენ ქალები, რომელთაც ვუყვარდი,
რომლებიც ჩემს გამო ოჯახს ტოვებ-
დნენ; ცრემლს ღვრიდნენ და კვედობდნენ.
მაგრამ მე არც ერთხელ არ გამიღობა
ბუდამ და ვერ შეხვდები მას, ვინაც ჩე-
მი სული უნდა შეეშვიფებინა, გული
კი ძალუბდა აუტყვრებია. ბევრი ქალს
სხეულს ვფლობდი, მრავალი ქალის გაუ-

ლისცემა მესმოდა, მაგრამ არც
ერთხელ არც ერთი ნაით არ შერწყ-
მულა ჩემი სული მათ სულთან. ჩემი
ბული ცვი, უგრძობელი იყო და მო-
ლოდ ამ ქალების სხეულის ფორმა და
მათი მგზნებარე სულის მომზიდვანი
თავისებურებანი მაინტერესებდა. ჩავე-
ძინარიდი შავ, ცისფერ, ნაცრისფერ, ვნე-
ბიანსა და სვედიან თვალებში და ვნე-
დავდი სიხარულისაგან, ბედნიერებისგან
გაბრწყინებულ სახეებს - მე მათ ვუყ-
ვარდი, ხოლო ჩემი თვალები წუთითაც
კი არ იბინდებოდნენ და დაუსვლებს
შემდეგ დაუნებლად ვტოვებდი მათ.

მაშინ დაიწყეს ლაპარაკი, რომ მე
სახიზლარი, გარყვნილი ადამიანი ვარ;
რომ მხოლოდ ხორციელ ტუბონას
ვცნობ და აბუზად ვივადებ სიყვარულს.
ქალს ქალი ცვლიდა, თავდადასავალს -
თავდადასავალი. ძველი შეუპოვობით
ვეცხებდი სიყვარულს, ხოლო უჩინს
დაცნობდას სასწარმკვეთა მოსდევდა.
ყველა ფიქრობდა, რომ ტუბონების
ცხოვრებით, მე კი საშინლად ვიტყუე-
ბოდი; ამბობდნენ, რომ უღობილო
ვარ, მაშინ, როცა ბედი იყო ჩემი მი-
მართ უღობილი. ადამიანები ფიქრობ-
დნენ, რომ ქალები მხოლოდ გასართო-
ბად მჭირდებოდნენ. მოლაღატე საყვარ-
ლის გარეგნულ ფუტკავატობაში ისინი
ვერ ხედავდნენ ჩემს მწუხარებას. მრავ-
ალი ქალის გული დაიშხვრა ჩემს გა-
მო, მაგრამ არც ერთმა არ უწყობდა ჩე-
მი დაუქმყოფლებელი სულის ძრწო-
ლა და სასწარმკვეთა. ჩემი ნიღბის
მიმბა იმალემა მწარე ღიმილი იმ ადამ-
იანისა, ვინც ძლიერ უყვარდათ, მაგ-
რამ თავად არ შეძლო სიყვარული".

მოხუცი მაცდურებელი გამწოდა, ხო-
ლო მთავრე მოხუცმა სუსტი, შორეული
ხმით დაიწყო ლაპარაკი:

- ის, რაც შენ მიიხარო, შესაძლოა,
სიზარბუცე და რა თქმა უნდა, საშინე-
ლებუბა, მაგრამ შენ მხოლოდ შენი ლე-
გენდის შინაგანი მიზეზის წარმოშობა-
ზე შელაპარაკე და არ მოვიკლა არავი-
თარი ახალი განმარტება, არ ახსენი მი-
სი. საუკუნეებია დედამინაზე და-
დივარ და მარტობამ ფიქრი მასწავ-
ლა. მე ბრძენ ფილიპოს დავემგავსე -
ტრაგეკულ იდოლოფოსს, რომელიც
გამოეცანეს ხნის და ჩემთვის ნაყოფია,
თუ რას გვასწავლის შენი ცხოვრების
სუედიანი ამბავი. ის, რასაც ადამიანები
ცოცხადენ და უნდადათ შენში მოხე-
კობა - მრავალბრძოლები, სიხალის-
სიყვარულები. მათ შენს წინაშე, შენი გე-
მრებობა და სურვილების უწყვეტი
ცვლებადობის წინაშე აღმართეს თეო-
რი, მკაცრი კომანდორი - ჭეშმარიტი

სიმბოლო - როგორც ლეიკოსი იტყო-
და - უმბორი კონცეფციონა. სწორედ
ამიტომ, შენ ჩემი მას ხარ. მეც ამიტომ
ვეუღვარ ადამიანებს.

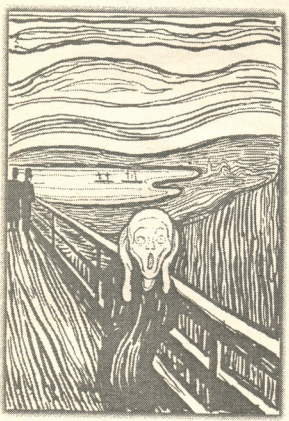
მე მარადიული ხეტიალი მომიხატავს.
მათ ევრანთ, რომ ადგილის მუდმივი
ცვლა, დაბადებიდან სიკვდილამდე ბუ-
დის არქონა, მუდმივი თავშესაფრის
არქონა, ადამიანის სულის ყველაზე დი-
დი უბედურებაა. მე კი მათი განაჩენი
დღესასწაულად ვაგადაცქივე; შეცქემენი
მოგზაურის, მკვლევარის, მოხეტიალე
რანდის, დილტანტის მშვენიერი სუ-
ლი და მუდმივ მრავალფეროვნებაში
ჩემი ცხოვრება უფრო მდიდარია, ვიდრე
ჩემი შოსამართლებების და ჯალათები
დღეს ცხოვრება. დონ-ფუანი, მე და შენ
მრავალფეროვნების, მოძრაობის გმირე-
ბი ვართ და ერთი სახლს და ერთი
ქალის მონებმა ჩვენზე მოინდომეს თა-
ვისი ზოლის გადმონთხვა. მაგრამ ჩვენ
წინ, წინ მივინჯე, ისინი კი მინაშე
წინაშე თავისი გამოზომილი ბედნიერე-
ობით.

დონ-ფუანი არ უსმენდა სენტენციე-
ბის მოყვარული მოგზაურს და მისი და-
დუმებისთანავე წარმოთქვა:

- ჩემს ნიღბებზე, შესაძლოა, ღიმი-
ლი იმალება, მაგრამ ჩემს გულში მო-
ლოდ გულდაცრების ერთი მუდმივად
განახლებადი ნაღველია. მე უკვე მოე-
ხუციდა და ვეიარსებდის გაცივებ, რა
არის სიყვარული. ქალს, რომელსაც ვე-
ძებდი, ვეფარად ვერ შევცხედი და როცა
სიბერე მოვიდა და სიმშვიდის, შურ-
ვლოობის საჭიროება ვიგრძენი, მხო-
ლოდ ერთმა მოხუცმა მოსასახსურე
ქალმა შემეცვალა. დონ-ფუანი ახლა
მოგზაურებით ცხოვრობს და ერთადერ-
თი სიხარული დაგრძენია ამქვეყნად -
სიყვარული ედარბის გამოგზავნილი სუ-
ნამომდაკურებული წერილებით კერის
ათობის.

მარადი ურია დონ-ფუანის ნათქა-
ვამდან კიდევ ერთი ფილოსოფიური
დასკვის გამოტანას აპირებდა, მაგრამ
ამ დროს ჩია ტანის შავებში ჩაცმული
კაცი მოგვასხლოდა, რომელსაც მარ-
ცხენა ლოყავს ლაქა შქონდა და გამოე-
ვიცხადა, რომ უღლებანა იხურებოდა.
დონ-ფუანმა საფუფილი დაიდი იქროს
მინეტა ამოიღო, შავებში ჩაცმულმა
კაცმა ფულს დასება და დონ-ფუანს
უყავ დაბურუნა. ეს 1662 წლის ქაშაუ-
რი დღებორი იყო. ჯოჯონი ბუბადგომი,
დონ-ფუანზე უფრო პრეტყულმა, ვი-
ბიდან ვერცხლის მინეტა ამოაჭრინა,
ხმყოფი დავაგო მამადგებ და ხმამა-
ღალი, უმიზეზო სიცილით სამივე უკა-
ცურ მოედანზე გავედი.

ელაგია იმის შეახეზ, რაც არ ყოფილა

როცა ჯერ ისევ დამეა, კოშკში გბრუნდები, სადაც ცხოვრების სამი სხვა კოშკის ქვერტაში ვატარებ. ნელა მივაბიძგებ და ყოველთვის ზორდები, როცა სინათლის თეთრი მწიდი მაგონებს სამყაროს, რომელიც ოდესღაც ჩემი იყო. ვფიქრობ, ყველა იმ უფთავად კარზე, რომელშიც არ შეგსვლავარ; უფთავად ხელებზე, რომელთაც არ მივაღწევეს ბედზე; თამაზე, რომელიც არ გაიმართლა; ყოველივე იმაზე, რაც არ მიხანახავ და იმაზე, რაზეც არ მოცუნებია; ყველა იმ საიდუმლოზე, რომელიც ვერ ამოვხსენი და მტერზე, რომელიც ვერ შევიტყუე. ვინცე ტირილს საკუთარ სიბრძნეზე, ქვეცნობიერის სასწილ სიბრძნეზე, სურვილების ხანმოკლეობაზე, უდიდეს ხანძრებზე, რომლებიც სამყაროს ანათებენ და ერთი დაქროლვის-თანავე უფრად ქრებიან...

ისე ძალზედ მიყვარს გული, რომ მაღალი სახალისი ჩრდილი ვჭერდები - თითქოს ჩემი სევდის გამოძახილს ველოდები: იწებ ვილიონის სუსტი აკორდი გაიმას ან შორიდან ცხენის ფლოტების მომთმენელობა თქართურმა მოაღწიოს.

ესეც, ვფიქრობ მე, ესეც გაივლის. მოკვდება და მარადისობაში გაიფანტება. ყველა ვერადღერი მომჭრე, დაკარგული ფესტი, მორაბობა, საათი, წყეო, რომელიც აღარასოდეს არ დაბრუნდება. და რამდენი რამ არის, რაც აღასდროს არ მიხანახავ და ვერასდროს ვნახავ; ხმები, რომლებიც არ გამგია და ვერ მოვისმენ; ბედი, რომელიც უცნობი იყო და უცნობად დარჩა; ვნება, რომელიც არ განმიცდია და ვერ გან-

ვიდევ; გამოცანები, რომლებიც ვერ ამოვხსენი და ვერასოდეს ვერ გამოვიცნობ.

რამდენი სიცოცხლეა შეწირული ერთი ადამიანის ცხოვრებისათვის. და რამდენი ფორმა და სახეობა ერთი სამყაროსათვის; რამდენი შესაძლებლობა, რომელიც ვერასდროს ვერ გარდაიქმნება სინამდვილედ. რამდენი ნიჭი, რომელიც ვერ იქცა ძალად.

ნუთუ სამყარო მხოლოდ მოგონებაა იმაზე, თუ როგორი უნდა ყოფილიყო იგი? ნუთუ ჩემი ცხოვრება მხოლოდ ჩრდილია იმ ცხოვრების, რომლითაც უნდა მეცხოვრო?

მაღალ, პირქუშად მდუმარე სასახლე - საყვირობებს ჩრდილში ჩემი მზურვალე თითები ცოცხ, ხორკლიან ქვევს ეტება, სისხლი ძალუმად მიჩქვდეს ძარღვებში და ვგრძნობ, როგორ ვნიოდები - არა სირცხვილისგან, არამედ ცხელებისგან, შეუძლებლის უშნეო სურვილისგან.

ხოლო როცა ჩემს კოშკში ავდივარ და ჩამ დანარჩენ კოშკს ვედავ - ჩამვეუბნე მუქმურვი ცის ფონზე, საწილის ჩრდილში ორი უმოძრაო თვალი გაივლებს და მელიმება. მაგრამ თუკი შემთხვევით თვალს მოვკრავ ჩემს ღიბის სარკვეში, გამოთუქმელი შიშისგან ვკრთები.

ჩვეულება რივი ისტორია

ეს ისტორია ერთმა კაცმა მიაშობ. ახალი მორალამოებუი იყო. ფინჯან ყავაში ბუთი უკანასკნელი სოლოდ დახვებრედ, მაგრამ საყვარელმა სასმელმა ვერ მომგვარა შთაგონება, რომელიც ასე მჭირდებოდა. იმხანად თითქმის სულ მჭირი ვიყავი. მე პური მშიდა და დიდება მწყუროდა. არ მჟადა მთელ სამყაროში არც მამა, არც ძმა. ერთი ფურწილის რედაქტორი - ფერმკრალი და სიტყვატუნწი - მოხირობება მიბეჭდავდა და ყოველთვის ზუსტად ორმოც ლირას მიხდა - ნანწერის ღირებობა და ნაკლის მიუხედავად. იანგრის ის საღამო საესე იყო ქართულ და ზარების რეკვით - ნერვული, ბუზუნა ქართი და წარმოდგენილად მიიხირონერი ზარების ხმით. დედ, სიანთლით, ნახევადმხინარე სახეებით საესე კავემი შევედი, აუქჩარებლად დავცულე ფინჯანი ყავა, რათა გონებაში გამაღვიძებინა რომელიმე მივიწვეული საინტერესო ამბავი. წარმისახვის გაღიზიანებს ვცდილობდი იმის იმედით, რომ იგი შექმნიდა ლამაზ ისტორიას, რომელიც რამდენიმე დიით ცხოვრების შესაძლებლობას მომცემდა. იმ საღამოს აუცილებლად უნდა დამეწერა მოთხრობა, რათა მეორედ დედს ფერმკრალი რედაქტორისათვის მიმეჭტანა, აგანსი ანულო და კარგადაც დავნაყერებულყავი. დაბაბულად ვაკვირდ-

ბოდი საკუთარი ფიქრის დინებას, მზად ვიყავი ჩაეჭვებოდი პირველად იდგას, პირველსავე სახეს, რომელსაც დანობრილი დასტვის თორი ფერცლებზე გადვითანდი. ამგვარ ამბო რომელიმეში გაიარა ოთხმა საათმა და თხუთმეტმა წუთმა. ჩემი სული დაცარიელებული იყო, ტვირი გადალილიო, გონება მოდუნებული. სასო წარმეკვთა, მაგიაზე უკანასკნელი მონეტები დავდე და კავედან გავედი. ქუშაში გასვლისთანავე ერთი ფრანზა ამეკვიტა, ფრანზა, რომელიც ხშირად მქონდა გაგონილი, მაგრამ მისი ავტორი არ მახსოვდა. აი, ისიც: "თუკი რომელიმე ყველაზე ჩვეულებრივი ადამიანი შეძლებს თავისი ცხოვრების მყოლობას, ისეთ რომანს შექმნის, როგორც არასდროს დანეროლა".

სათი წუთის განმავლობაში ეს ფრანზა მტრიალბდა თაემი, მაგრამ ძალა არ შემეწედა, რომ მისგან რაიმე დასკვნა გამომეტანა. როცა ჩემს სახლს მივახლოვდი, შექმერი და საკუთარი თავს ეუბნარი: "რატომ არ მოვიტევე მოც ამგვარად? რატომ არ დავწერო რომელიმე ადამიანის ცხოვრებაზე, რომელსაც გზაზე ნავინადებნი? მე არცთუ ისე ჩვეულებრივი ადამიანი ვარ; ამასთან, უკვე მრავალჯერ დავწერი საკუთარ თავზე ამიტომ ახლაც უნდა მომეძებნო უცნობი, ჩვეულებრივი ადამიანი და ვაამბობინო: ვინ არის და რა საქმიანობას ეწევა. დედს აუცილებლად მჭირდება ერთი, ჩვეულებრივი ადამიანი-წერი ცხოვრების ამბავი". არასოდეს მითხოვია მოწყალეობა, იმ საღამოს კი პაერივით მჭირდებოდა უცნობი ადამიანის ბიოგრაფიის მოწყალეობა. ხელს კი არ გავიშვებდი, ყურს მივუგავდები და სხვისი ცხოვრებით საკუთარი სიცოცხლეს გათხინანგრძობდებოდი. ეს გვეგმა ისეთი უბრალო იყო, რომ გადავწყვიტე, მაშინვე მომეყვანა ისტორიულში.

ჩემს სახლს ზურგი ვქვიცი და ქალექის ცენტრისკენ ვაწვიცი, სადაც, დავიანი დროის მიუხედავად, ჯერ კიდევ გვიანდოიწენ ადამიანები. აი, ასე, უცნაურმა მათხრობამ მსხვერპლის საბედნელად გაწვიე. ჩქარი ნაბიჯით მივიდოდი, დაფიქრებით ვაკვირდებოდი გამკვლეულთა სახეებს, ვცდილობდი კარგი არჩევანი გამეკეთებინა. გზაჯვარედინზე ლამის ქურდივით დავდარავადე და ლამის დავუფეცე ადამიანი, ჩვეულებრივი ადამიანს, ვისაც მუდარით გამოეოთხოვდი აღსრული. პირველი გამკვლეული მარტო იყო და შუახისში მომეყვინა; არ გაავარდი იმიტომ, რომ მისი უცნაურად დანაოჭებული სახე მადედა საინტერესო იყო, მე კი ვაკვირებოდი ცუდ პიროვნებაში მინდობდა ჩემი დიდი ჩატარება. მეორე მოსახსამში ვაგუბუნება ჭაბუკმა ჩაიარა, მაგრამ მისმა გაქურდობა იმამ და შამსისგან აღტყვევებლობა თვალემა განზრახვა შემეცაცვიერა - მასში მიუხედავ, პოტიკი შევივანი; ესაბე ამკვლეული, მოხუცი, სულ მთლად უწვერი იყო, იგი გამამ-

ნეგებულ სიმღერას მღეროდა, რაც უძველესად აგონებდა თავის ცხოვრებას, მშითა და სიყვარულით საესე, საზრთოთუ ცხოვრებას. წარმოიდგინეთ ეს უცნაური მძარცველი: ლატაკი, დამშულო და აღზნებული, უცნობი ადამიანის მოლოდინში გზაჯვარედინზე მდგარი, რომელიც მოუთმენლობისგან იწყის, რათა თავს ეცხას იღუმალ ნადავლს. და რაღაც გამოუცნობი, ბოროტი ძალით, დაიანთ არა ისინი, ვისაც ის ეძებს, არამედ ადამიანები, რომელთა სახეები განსაკუთრებულობის, არაჩვეულებრივის ნიშანს ატარებენ. რას არ გავიღებთ იმ ნუთუმში, რათა შევხედროდი ერთ-ერთის იმ უთვალავ ფილისტერთაგანს, რომელიც ხანდახან მართობდა და ზონღს ინეგავდა ჩემში.

მაშინ ჯიუტი და გამბედავი ვიყავი - კვლავ ფარის ქვეშ ვიდედი, რომელიც ქარის დაქროლვისაგან ხან ქრებოდა, ხანაც ინთებოდა. ქუჩა დაცარიელდა, ქარმა ღამისმთვეული გაფანტა. და აი, ვიღაც მომიახლოვდა. იმ წამვე მიხვდი, რომ სწორედ ის იყო: არც მოხედი, არც ახალგაზრდა, არც ლაბაში, არც უშნი. მშვიდი თვალები და შწინიანად დახვეული უღვაში ჰქონდა, რიგიან პალტოში იყო გამოწყობილი. როცა რამდენიმე ნაბიჯით ჩამიანა, დავეინე და გავიჭირე. კაცმა მომსვან უკან დაიხია, ხელი აწია - თითქოს თავის დაცვა უნდადა, მაგრამ მე მის დასამშვიდებლად ჩუმად წარმოვიტოვე:

- ნურაფრის გეშინიათ, სენიორ, მე არც მგველი ვარ და არც ქურდი. ლატაკი ვი ვარ, მაგრამ არა ისეთი, ფულს რომ თხოვრებდით. მხოლოდ ერთ რამეს გთხოვთ, მიაბეთ თქვენი ცხოვრების შესახებ.

უცნობის თვალები გაუფაროვდა და კვლავ უკან დაიხია. მიხვდი, რომ შემოიღო ვერანე და ამიტომ კიდევ უფრო მშვიდი ხმით ვუთხარა:

- სენიორ, თქვენ ალბათ შემოიღო გაციონივარი. არა, მე მწერალი ვარ, სივრცის ზღვარს მიახლოებული ადამიანი. ხელისთვის მოითხოვს უნდა დავეწერო, რომელიც შიმშილისგან მიხსნის. ამიტომ გთხოვთ, მიაბოთ: ვინ ხართ, რითი ცხოვრობდით დღემდე... თქვენი აღსარება ჩემთვის აუცილებელია. თქვენ ის ხართ, ვისაც ვეძებდი, იმ მასალისგან, რომელსაც თქვენ მომეცით, ბოლოს და ბოლოს, ჩემს უდიდეს ნაწარმოებს შევქმნი.

ამ სიტყვების წარმოთქმისას ვიგრძენი, რომ უცნობის გული ააუწყდა და შიშით კი აღარ მიცქერდა - მისი თვალები თანაგრძობის გამოხატავდნენ:

- თუ თქვენ მართლაც ასე გჭირდებათ ჩემი ცხოვრება, სიაშენებით გაიამბოთ. მით უმეტეს, რომ ის ძალზედ ჩვეულებრივია. ოცდათექვსმეტი წლის წინ დაიბადად შეძლებულ ოჯახში. მამამეტი ჩინოვიკი იყო, დედას მცირე მემკვიდრეობა ჰქონდა. მე მათი ერთადერთი შვილი ვიყავი. ექვსი წლისა

სკოლაში შემიყვანეს. თერთმეტი წლისამ დავმთავრე დანეყნითი სკოლა, სადაც არცთუ ბევრითი მოსწავლე ვიყავი. თუმცა, ზარმაციც არ მეთქმოდა. შემდეგ გიმწახვიათ ჩავაბარე თექვსმეტი წლისა ლიცეუმში შევიდი, ცნრამეტისა - უნივერსიტეტში, სოლი ოცდაორი წლისამ დიპლომი მივიღე. უნივერსიტეტის დასრულების შემდეგ, მამამ რკინიგზის სამმართველოში მივუვა ადგილი და ჩემი საცოლუ წარმოვიდგინა. დღემდე რვა საათს ვმუშაობ. ყოველ ექვს წელწინადმი ჩემი ხელფასი ავტომატურად იზრდება ორასი ლირით. მე ვიცი, რომ საზოცდათხი წლის ასაკში მივიღებ პენსიას - 3455 ლისა და 62 წელწინომის. საცოლევე გაცნობის წლისათვებ დავგორწინდი. ვიდრე ცოლად მოვიყვანიდი, კვირაში სამჯერ მივლავდი მასთან და მთელი წლის განმავლობაში ანგლოზის დღე და შობა მიუვლოცე თითო საწუქრით. ორი შვილი მეყეს: გოგო და მჭიკ. ვარი ათი წლის არის, ის იწინერი იქნება, გოგონა - ცბრის. ის მასწავლებელი გამოვა. ცვსოვრობ მშვიდად - ყოველგვარი დილუგია და სურვილების გარეშე ყოველ დილით რვა საათზე ვდგები, საღამოს ცბრისთვის ვაუვიმი მივიდვარ, სადაც ოთხ კოლეგასთან ერთად ესაუბრობ ამინზეც. ახლა კი, რაკი თქვენი სურვილი შევასრულე, ნება მომიცით დაგემშვიდობოთ. უკვე ათი წუთით დამგეცინადა შინ მისკლა..."

ეს ყოველივე უცნობმა დიდი სიშუმით მიაბო. ელდისგან გაშუმებული უსიხვედოდ ვუცქერდი. მისმა რთვორთოვნამა, ყოველდღიურმა ცხოვრებამ ინგვარი აკეპმინი მომგვარა, რომ ცოტაც და აეკეთითნდებოდი.

- "აი, - საკუთარ თავს ვუთხარი, - ნორმალური, ჩვეულებრივი ადამიანი, ვისი სახელითაც მკაცრი ექიმები და-

ცვინიან და გვეკიხვან როგორც არანორმალურ დევენრატებს. აი, თითოი სახვეწებელი ადამიანი, ჩვენი დროის ქმწარბიტი გმირი, დიდი მანქანის ქანჭიკი, ხიდის პატარა კნჭიკი, ადამიანი, ვისაც არასოდეს, არც ერთი წამით არ უხვებრია ტუბილი ოცნებებით და გიუფური ფანტაზიებით. ის, ვისი ცხოვრების წარმოდგენაც ასე მიჭირდა, აქ დავას, ჩემს წინაშე: უცნაური, საზრელი თავისი უფროსი უბედინეებით".

იგი არ დაელოდა ჩემი ფიქრის დასრულებას, წასახლელად მოეხადა. გვერდში ამოვუდგე და თავზარდაცემულმა ვთხიხე:

- ნუთუ სხვა არაფერი მომხდარა თქვენს ცხოვრებაში? ნუთუ არავის გაცნობრახას თქვენი სიკვდილი? ცოლს არასდროს უღალატია თქვენთვის? თქვენი უფროსები არასდროს გვეცინდნენ?

- არაფერი არის მსგავსი ჩემს ცხოვრებაში და მომხდარა, - უცნობმა ზრდილობიანად მიპასუხა, ოდნავი სიცივე შეეპარა ხმაში. - არაფერი თან მსგავსი. ჩემი ცხოვრება მშუდად, ამისნაირად, ზედმეტი სიხარულის, დარდის და თავგადასავლების გარეშე მივირეცება.

- არც ერთი თავგადასავალი არ გქონია?! ნუთო თავც ერთი? ვერ დავიჭერებ, რომ არაფერი განსაკუთრებული არ მომხდარა თქვენს ცხოვრებაში...

- მერწმუნეთ, რომ არავითარი თავგადასავალი არ მქონია, - ჩვეულებრივად ადამიანმა ამჯერად ყალბი თავზიანობით მიპასუხა, - დღემდე, ყოველ შემთხვევაში, არ მქონია. თქვენთან შეხვედრამ, ბატონო მწერალი, ჩემი პირველი თავგადასავალი.

უცნობმა შლასას ოდნავ შეახო თითები და წავიდა. რამდენიმე წამით უშ-

ოდროდ ვიდეთ ნარმოუდგენელი, საშინელი შთაბეჭდილებიდან გაბეჭეული. ეს ამბავი დედანს მიკარავდა მოხელების და იმ ღამის მერმე აღარ შემეგეს ძალა დავცინო ჩვეულბრივ ადამიანებს.

თარგმნა ქაიხი ნიხარაძემ

ალექსანდრე მისაილოვი

პრელუდია მოცარტისა და კირკეპორისთვის

რედაქციის მიხანარი

ცნობილი იტალიელი პოეტი, პროზაიკოსი, კრიტიკოსი და ფილოსოფოსი ჯოვანი პაპინი (1881-1956) საუკუნის დასაწყისში გამოჩნდა სამწერლო ასპარეზზე და მყისვე ახალგაზრდა იტალიელ შემოქმედთა ლიდერად მოგვეცვინა. ჯოვანი პაპინიმ 1903 წელს, ჯუზეპე პრელონისთან ერთად ჟურნალი "ლინარდო" დააარსა, რითაც, შეიძლება ითქვას, ახალ ეტაპს დაუდო სათავე იტალიური კულტურის ისტორიაში.

ეს ადამიანი საოცრად პოპულარული იყო თიან წლებში, ოცდაათიანებში კი მუსოლინის უჭერდა მხარს და იტალიის აკადემიის წევრიც გახდა; აირჩიეს ბოლონიის უნივერსიტეტის პროფესორად (1935), გამოსცემდა ჟურნალს "La Rinascita" (1938). მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ ხილვანო ჯანელითან და ადოლფო ოქსილიასთან ერთად საფუეელი ჩაუყარა ავანგარდულ კათოლიკურ ჟურნალს "L'ultima"-ს.

ჯოვანი პაპინის იტალიური ლიტერატურის ფუნდამენტური ანთოლოგია ახასიათებს როგორც "საუკუნის დასაწყისის კულტურის ერთ-ერთ ყველაზე აქტიურ ინიციატორს - მიუხედავად ქართური განათლებისა და იმთავითვე ანტიაკადემიური, დილექტანტი მისწრაფებებისა". იგი მაშინდელი ფლორენციის ლიტერატურული წრეების ყურადღების ცენტრში იყო მოქცეული, რედაქტორობდა ჟურნალს, რომელშიც თითქმის ყველა იმდროინდელი ტიალიელი მწერალი იღებდა მონაწილეობას, დაწინდრიდან დაწყებული, მარინეტით დამთავრებული.

მისი ნაშრომები კულტურის ძალზე ფართო სექტრის მოიცავდა, ინტელექტუალურ-ანარქისტული "ტრავატიკული ყოველდღიურობითა" (1906) და "წყალნაღებულით" (1912) დაწყებული, ღრმა კათოლიციზმით აღბეჭდილი "ქრისტიანის ისტორიითა" (1921) და კლასიკური "ცოცხალი დანტიუი" (1933) დამთავრებული. მასვე ეკუთვნის სკანდალურად ცნობილი "ემპიკა" - 1953 და წიგნები ზოლოვნების შესახებ "მიქელანჯელოს ცხოვრება მისი ეპოქის ცხოვრების ფონზე" - 1949, "ბიუსტების შუშბანადი"; თუმცა განსაკუთრებული წარმატებით მისც მისი "ნაწყვეტები" სარეგებობდა, მოკლე, ძალზე მახვილი ტექსტები, რომლებშიც კულტუროლოგიური, ესეისტური საწყისი ძოვდა ნარატიულს.

მის მიერ შექმნილ ჟანრს თუ წერის მანერას, ფრაგმენტარულს უწოდებდნენ, თავად პაპინიმ კი თავის მოთხრობებს "ფილოსოფიური ზღაპრები" შეარქვა.

გასულ წელს "არილში" დაიბეჭდა ჯოვანი პაპინის მოთხრობა "ფრანც კაფკას დაბრუნება" (1999, N4(130)).

თავად მწერლები აღიარებენ - ქვეყნად ნიჭიერი მკითხველი მეტია, ვიდრე ნიჭიერი მწერალი. იგივე შეიძლება ითქვას მუსიკის შესახებაც, აქაც ბევრია ნიჭიერი მსმენელი და უწინარია, რომ განსაკუთრებული "ყურადღებში" ხშირად ხსნავენ სიტყვის ოსტატები გამოირჩევიან.

თუმცა, აქ არაფერია უცნაური, რადგან ლექსიკურ თუ სინტაქსურ (ერთი სიტყვით, მწერლურ) ოპერაციებს ღამის ყოველთვის რაღაც მუსიკალური განწყობილება უძღვის ხოლმე წინ. ძნელი არაა წარმოვიდგინოთ პოეტი არ დრამატურტი, რომელიც ღიღინ-ღიღინით უახლოვდება სანერ მაგდას და ამ შინაგანი რიტმის ფიქსირებას იწყებს.

ლიტერატურაში ასეთი ყურადღებაი მსმენელი მრავალდ იყო, ნიღმე, თომახ მანი, ვერფელი, პასტერნაკი... თავიანთი ვაგნერითა და ბიზეთი, მაღლოითა და შონბერგით, ვერდით, შოპენითა და ბრამსით.

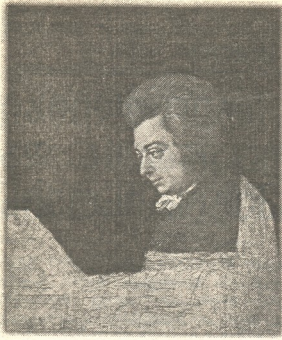
დღეს წარმოდგენილი წყვილი, შეიძლება ითქვას, უნიკალური მოვლენაა კულტურის ისტორიაში, რადგანაც ლიტერატურის (ფილოსოფოსის) ყურადღება იმდენად ავტორზე, ამ შემთხვევაში მოცარტზე, არაა მიმართული, რამდენადაც პერსონაზე, დონ შუანზე, რომელიც კირკეპორისთვის უნივერსალური ხატის მნიშვნელობას იქნს.

გემი აზრით, ეს პუბლიკაცია საინტერესოდ "სიტყვება" და "ესმიანება" ამავე ნომერში შემოთავაზებულ ჯოვანი პაპინის მოთხრობას "ის, ვისაც არ შეეძლო სიყვარული".

მთარგმნელი

კირკეპორში მუსიკა კი არა, მოცარტი ცხოვრობს. თანც, არა იმდენად მოცარტი, რამდენადაც "ღონ უფანი", და არა, "ღონ უფანი", არამედ ღონ უფანი. ეს არაა მოცარტი მთელი თავისი შემოქმედებით... პირაქით, ესაა მოცარტი, ვისი მთელი შემოქმედება მის ერთ შედევრსა თავმოყრილი. სხვა დანარჩენი თითქოს არც არსებობს. ან აზრს არასდროს დეთანხმებოდა არც მუსიკის მოყვარული, არც თავად მუსიკოსი და არც მუსიკათმცოდნე-ტექნიკოსი. და მართლაც, არ უნდა დაგვიანხმობი, არ შეგვიძლია დაგვიანხმობი კირკეპორს. იგი ხომ ერთია, ჩვენ კი ამ ერთსა ბუნება უნდა გავარკვიოთ, გავიგოთ ამ მარტობის არსი - ამოვიკითხოთ იგი მუსიკასა და სამყაროში.

ალექსანდრე მისაილოვი (1938-1995) - ცნობილი რუსი მოაზროვნე, ლიტერატურათმცოდნე, მთარგმნელი და ზელოვნებათმცოდნე. "პრელუდიები მოცარტისა და კირკეპორისათვის" 1991 წელს დაიბეჭდა და მოცარტის გარდაცვალების 200 წლისთავს მიეძღვნა.

მწელია მოძებნო მუსიკის ისტორიაში ადამიანი, ვინც უკმაყოფილო იქნებოდა მოცარტის "ღონ ჟუანიტო". ასეთი ადამიანი ძვირად ფასობს - იმიტომ, რომ ძალზე იშვიათია. თავის დროზე შეგობრები მხიბლავ ივანოვიმ გლენკაზე ამბობდნენ, მოცარტის "ღონ ჟუანიტო" ნაკლებ ხელდასო. არადა, მას არ შეეძლო არ დაეწაზნა ნაკლი, იმიტომ, რომ ღონ ჟუანიტის მის წინაშე მწვეკვე შემოქმედებით ამოცანად იდგა და ეს იყო არა მოცარტის შემოქმედებით ამოცანა, არამედ მისი, საკუთარი, გლენკასეული.

სიორენ კირკვეორი მოცარტთან დამოკიდებულებაში გლენკას საპირისპიროა: მოცარტის მიმართ შემოქმედება, მისი აზრით, "ღონ ჟუანიტის" შექმნაზე იყო მიმართული, მიუღია "ღონ ჟუანიტო" კი ღონ ჟუანიტის შექმნას მიეძღვნა, ანუ ისეთი ადამიანური ხატის შექმნას, რომელიც გარკვეული ადამიანური მოფიქრებულობის საკმაოდ ტიპური წარმომადგენელია და თავის თავში ახორციელებს ამ მიზანდასახულებას. ღონ ჟუანიტის სახის შექმნით, მოცარტის მუსიკა უკალოდ გაქრია, ამ სახის სიღრმეში წაიკარგა; მასში მოიყარა თავი არამხოლოდ მოცარტის "ღონ ჟუანიტის" მუსიკაში, არამედ მიღება მოცარტმა, ვისი მუსიკაც კირკვეორისთვის არააბია იქნებოდა, ღონ ჟუანიტო რომ არ შეექმნა, და ბევრი სხვა, სრულად განსხვავებული ჟანრის ნაწარმოებიც სწორედ მისთვის დაიწერა.

უკიდურესობები ხშირად ემთხვევა ხოლმე ერთმანეთს - ბოლოს და ბოლოს, გლენკა და კირკვეორიც ასევე გაერთიანდებიან იმიტომ, რომ ორივემ მოცარტის "ღონ ჟუანიტო" დააფიქრა, ოღონდ პირველისთვის იგი პირადი შემოქმედებით ამოცანა იყო, მეორისთვის კი ცხოვრებისა და ფილოსოფიის საფიქრატო მიზანი. მისი სხვადასხვა მიმართულებით იფურებიან და მუსიკალური ისტორიის შუაგულში ორივესთვის "ღონ ჟუანიტო" დგას, როგორც ცენტრი და ბირთვი.

გამოიღეს, კირკვეორის მუსიკა სხვისთვის დასწავლა და არა თავისთვის. მუსიკამომცოდნე-ტექნიკური უკმე გაუჩინარდა, მალე მუსიკოსიც წავა, მოყვარული კი მხოლოდ უკმე ცნობისმოყვარეობის გამო დარჩება.

ტექნიკური იმიტომ წავიდა, რომ არაფერია ტექნიკურ-თეორეტიკული თვალსაზრისითთვის უფრო მიუღებელი, ვიდრე მუსიკისადმი კირკვეორისეული მიდგომა. ანუ ისინი დამეტრალურად განსხვავდებიან ერთმანეთსიგან. რა გამოდინარეობს აქედან? ალბათ ის, რომ ტექნიკოსი მალე დაბრუნდება; იმდენად, რამდენადაც უკიდურესობები ემთხვევა ხოლმე ერთმანეთს, ტექნიკოსი შიშობდა დაინტერესდეს, მაინც რა აერთიანებს მას ამ უცნაურ ფილოსოფოსთან. აი თუნდაც; ნაღვლილი მუსიკოსი, მოცარტის "ღონ ჟუანიტის" მოსმენისას, ალბათ, გაიტყუებდა გაქვავდება და შესაძლოა, ეს გაოგნება მიუღია ცხოვრების ნამდვილზე გაკვივებს. უკვეკვლია, რომ ასეთი რამ ახლაც ხდება, მეორე თანასწორულის ბოლოს, როცა ადამიანური კულტურა ხდება დაემშვიდობოს საკუთარ თავს.

კირკვეორის სმენა - ერთადერთი დღემდისინი ზურგზე - იმთავითვე იყო მოწონებალი, რომ მიუღია მუსიკაში მხოლოდ ღონ-ჟუანიტა

ამოკითხვა - მუსიკის ეს საოცარი ნადიმი, რომელიც მხოლოდ ერთ რამეს ეწმსხურება. და ამ დიდ მარტობას არაფერი უჭირდება, გარდა ერთისა. კირკვეორი იშვია, რათა ყოფილიყო ერთადერთი, ვინც მუსიკის ამგვარ რაკურსში მოიხმენდა.

1843 წელს გამოსული მისი წიგნი "ან-ან" "დაიფსალმატებით" იწვებოდა. "დაიფსალმატები" კი ინსტრუმენტული ინტერეულებიდან ბიბლიური ფსალმუნებისთვის, ნინუბები, რომლებიც ასეთ ინსტრუმენტულ განწყობილებებს აღნიშნავდნენ. ამ ბერძნული სიტყვით, რომელიც მე მგონია, არაანარი სხვა მნიშვნელობით არ გვხვდება, კირკვეორმა თავისი ფრაგმენტების განსაკუთრებული ხასიათი განსაზღვრა. მხოლოდ დაიფსალმატების შემდეგ იწვევა წიგნის სასულგანობული მონაკვეთი - "მუსიკალურ-ეოტიკული" ნაწილი, სადაც, უკვე სათაურში, კირკვეორი ჩვეულებრივი, მისთვის თანადროული გერმანული ფილოსოფიისა და ესთეტიკის დამახასიათებელი აბსტრაქტული ენისკენ იხრება. სრულად ამ ნაწილს ჰქვია "შუალო ეოტიკული სტადიები, ანუ მუსიკალურ-ეოტიკული". როდისმე ჩვენი მკითხველი მოესწერება მის თარგმანს.

"დაიფსალმატებში" კი მკითხველი ინსტრუმენტის აწყოფას ესწრება. ეს ნაწილები, ანუ პრეულედიები ნაფიქრობი. წინასწარი სტადიები. არც ფრაგმენტები, ან აფორიზმები, არამედ არხოვრების მუსიკა... აქ იშვიათად თუ რამიმე გააიგრებთ თავად მუსიკის შესახებ.

მოცარტი ყოველგვარი მუსიკის საყოველთაო საზოშია. უფრო ფართოდ კი - მუსიკა სტიქია. იგი შეუმწეველად, მაგრამ გასაგონად ეშვება თავად სამყაროს და მისი ბუკების სიღრმეში. ყველაფერი, რაც და როგორც იმისი სამყაროსა თუ ცხოვრებაში, ამ უკმე-ინისპირდება მუსიკას. კარტების შორილი ქუჩაში ვილინიზების მოკრძალებულ ბეგების აზნობს. მხოლოდ რაღაც წამებით გაიფიქრებს ხოლმე ვილინის ხმა ქუჩის მთელ და აურზაურში. ეს ხმაური და გნისას სორკეტრუ ბასების როლს თამაშობენ ქუჩის იმ დრანაცულში, საიდანაც იშვიათად ვილინის ხმაც იმისი. თუკი მოცარტის მუსიკა, ყოველგვარი მუსიკისა და ნებისმიერი ფერადობის საზოშია, მაშინ იგი ქუჩაში მომქმნელი სამყაროს საერთო მუსიკის საზოშიცაა - ეს მუსიკა ხომ არამხოლოდ ვილინის ხმას, არამედ კარტების ჰორილიცა და ტვირით დამძიმებული საზიდების გამაგრუბეული ხმა და გრუბლი, გამჭვრელები შესახილები და სხვა ყველაფერი, რასაც კაცი გაივრებებს დიდი ქალაქის ქუჩებში. მუსიკა - სტიქია. ალბათ კირკვეორმა ერთ-ერთმა პირველმა გაიგონა დიდი ქალაქის ხმები, მისი მუსიკალური ფერადობა. თავისი მისი ფერადობის აუტანებლად მუსიკალური; ვიდრე მუსიკა სტიქია, ვიდრე ყოფიერების სტიქია მუსიკის საზოშით იზომება, მოცარტის მუსიკის საზოშით. ფოსტალიონი და ბიჭუნა, მსახიური ქალი და ფილოსოფოსი კირკვეორი - მათ ყველას ერთი მამ აერთიანებს, კერძოდ კი ის, რომ ერთხელ მათ ქუჩაში სტიქიის მუსიკა მოისმინეს, ადამიანური ყოფიერების სტიქიური მუსიკა - ის, რომელიც შემდეგ მოცარტის მუსიკად გადა-

ეჭა.

ის, თუ რა მოისმინა კირკვორმა ქალაქის ქუჩებში, შეუცდომლად და ეჭვის გარეშე შეგვიძლია დავასახელოთ. ესაა მთიერობებზე და მომდევნო ტაქტება "დონ ჟუანის" უკერტიურიდან - ვიოლინების დრამატული სონკარბეული ფრაზები. სინა, რომელიც ფსიქოლოგიურად იმდენად დახვეწილი, რომ ყველაფერ მუსიკალურში სულეორ, შინაგან ცხოვრებასა და ამ სულეორ ქმედებებს ხედავს, აქ მარადიარ კენსასა და ჩივილს, საბრლო ადამიანის ხმას ამოიკნობს. ასეთი ანალოგია არაა აუცილებელი. ათწლეულების და საუკუნეების მანძილზე იგი ნებისმიერი მსმენელისთვის იქნება გასაგები. ისევე, როგორც საბრალო ვიოლინების ხმები ქალაქური სტიქიის აურ-ზაურში, მოცარტის ეს სავიოლინო ფრაზებიც, სინკობირებულად და დრამატული, მართლაც, სრული ამ სიტყვის მნიშვნელობით, მაღლდება ალტების, ვიოლინებისა და კონტრაბასების დაბალ ფერადებაზე, ვალტორნების, პობობისა და ფაგოტების კიდევ უფრო დაბალ ხმაზე. სულ რამდენიმე წამით, მარტოსული ვიოლინები ზევიით მიიწრები, თავიანთ მოკრძალებულ სიმაღლეზე - რომელსაც ტესტიურების მიხედვით, ადამიანური, ნაზი, ქალური ხმები შესაბამებს.

ყოფიერების მუსიკა რომ მოვისმინოთ, ამისთვის თავი უნდა განვბოთ მოსმენას. გადაფართოთ უფსკრული შესრულებულსა და შესასრულებელს შორის; საბრალო მუსიკოსები... შენიშნავს კირკვორი, თუმცა მათ მიერ შესრულებულ მუსიკაში მაინც იგრძობა სამყაროს დიდებულება. ამის შესახებ არც მათ და არც მათ გარშემო შეკრებილმა მსმენელებმა არაფერი უწყინან, მაგრამ გრძობიან.

კირკვორის ყველაფერი ზუსტადაა გაკონილი და განაწილებული. მოკლე ფრაგმენტში თავმოყრილია, დმერთმა უწყის, რამდენი ფურცელი. თავიანთ კირკვორი თითქოს ჩვენივის ნაცნობი მუსიკათმცოდნე-ტექნიკოსის როლშიც გვეკლენება: ბეგრას არამხოლოდ საზრისად, განწყობილებად ან გრძობად აღიქვამს, არამედ, როგორც სავიოლინო შტრიხსა და ხემის მოძრაობას, ანუ იგი მუსიკას ინსტრუმენტალისტის ფიზიკურ მოძრაობასთან შერწყმით იმიენს, სმენითა და სხეულით ამ მოძრაობას აჟეგება. სწორედ ასე იმეძნს კირკვორი პირველ ბეგრებს: ორი ნაცნობი შტრიხი, ან ხემის მოძრაობა. იგი ხემის მოძრაობას იმეძნს და სმენით, თავისი ადამიანური ყოფიერებით უეცრად მოცარტის უკერტიურის სხეინებულ მონაკვეთში გადაადგობდება. ე.ი. ეს უკერტიურა და ეს აფელიც უკერტიურიდან, კირკვორს გათავისებული აქვს, გაგებელი და განცდილი; ტექნიკურ და საზრისისეულ ერთიანობაში აქვს აღქმული. ამ ერთიანობაში წარმოუდგა კირკვორის თვალწინ საბრალო მუსიკოსებაც ქალაქის ქუჩებში და ყოველგვარი დეტალი მათი ჩაცმულობის თუ მოძრაობებისა... ყველაფერი ხემის მოძრაობით დაიწყო. მოძრაობით, რომელიც არ გამორჩა გამოცდილად და მახვილ სმენას.

რულუდობისაა ჯერ ვერა და ვერ მივაღწევთ კირკვორისა და მისი ფილოსოფიის დონ ვუკერტ მოტივებს, მარადიული გამობის მიხედ-

ვლ განმარტებს. და ეს მარადიული გმობიც კირკვორისთვის ესა-ნელმა ტირილზე დო მონიანმ ან ფრანგმა მოღორმა კი არ შექმნა, ანუ მათ, ვინც მოცარტმა შექმნა, ამუშავებდა და ავითარებდა ამ სახეს. იგი არც ლინერო და პონტის კალამს ეკუთვნის - თვარკვორი მოღვაწეს ავანტურისტის რებუტაცით, რომელიც, სხვა თუ არაფერი, ლობბერტის ავტორია, ვის გარეშეც თავად მოცარტის ოპერაც არ იარსებებდა.

კირკვორისთვის მარადიული გმობის ერთადერთი შემოქმედი მხოლოდ მოცარტი იყო! სხვანაირად შეუძლებელი იყო! ამ სახეში სომ მოცარტის მიუღწეა მუსიკამ მოიყარა თავი და მის დაბალებას ემსახურება მოცარტის ოპერის მთელი მუსიკაც - თავისი ყველაფრით, დაწვებული ინსტრუმენტალისტების მოძრაობებითა და ნაწარმების არსით დამთავრებული, ნებისმიერი ცალკეული ფრაზით დაწვებული... თუმცა ეს "დაწვებული" და "დამთავრებული" არ არსებობს, აქ ყველაფერი საერთო საქმისთვის იღვწის, ისინი ერთიანი ძალები ქმნიან დონ ჟუანს. მოცარტის მუსიკა მუსიკის მატერიალური, საგნობრივი მხარეა, ანუ ის, თუ როგორ ასრულებენ მას. ესაა მოცარტის მუსიკის ხდომილება, ჩვენს "თვალწინ" მისი აღსრულება - მიკრობილი, მატერებული სემის თვალწინ.

ჩვენც თვალწინ ვადგენებით, თუ კონკრეტულად როგორ ხდებოდა ეს კირკვორთან - ოღონდ ამის შესახებ ბევრი არაფერი გვითქვამს და მოაზრობის სიტყვებსა მუწევი განმარტება მივეცი.

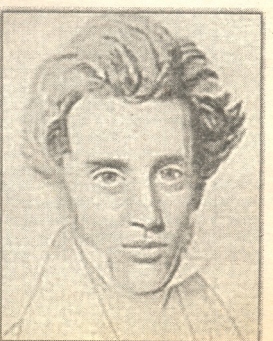
და მაინც, პრეულდობის, ვერა და ვერ მივაღწევთ ყველაზე არსებობის, იმას, რაც აკუმირება კირკვორის მოცარტის მარადიულ სახესთან. ვერ მივაღწევთ იმ ადამიანმა გულისგასატყზარად, ვისაც არ წაუკითხავს კირკვორის "ან-ან"-ის პირველი ნაწილის მეორე ნაკვეთი. ჩვენ კირკვორის დაფასავლბატებუ შეეჭრებით, მის ერთიანი დაფასავლბის გავიჭვებით და აფელიდან დაძვარვ ვერ მოვახერხეთ მასში ჩაღრმავებულება. მაგრამ ეს არაფერი - სწრაფვა და დღტოლუა უკეთესია და უფრო დირბეული, ვიდრე გულგრილი ფლობა.

კირკვორი მოცარტის მუსიკის გამოწინილი მსმენელია, მისი ერთ-ერთი უდიდესი მსმენელი.

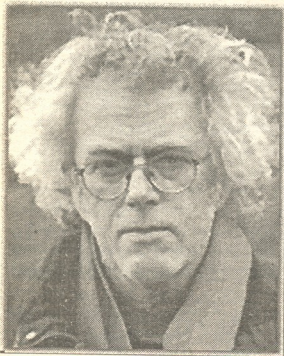
იგი ძალიან არ ჰგავს მსმენელ-მოყვარულს, მსმენელ-მუსიკოსს, მსმენელ-მუსიკათმცოდნე-ტექნიკოსს და ყოველ მათგანთან მაინც რაღაც აკავშირებს: მუსიკით მონუსხულობა, თანაშემოქმედების ძალა, ზუსტი მოსმენის ზემდინეწენითობა. მაგრამ იგი ყველაფერს თავის ვიდაზე აკეთებს! კირკვორის სმენაში კვლავ გაიცოცხლებული დონ ჟუანი ისტორიულად განუმეორებელი მოვლენაა, მოაზროვნე ცნობიერების და მხატვრული შედეგის უნიკალურობის გამოძირ, რომელსაც უკვე ვეღარანაირი შინაგანი გამოცდილება ვერ გაითოერებს.

თარგმანი
პპი ლორსამ

კარილი

ღამ სულსაღი

თორმეტი წლის გოგონას უკვე ასოსვს მუდამ ერთსა და იმავე ტანსაცმელი გამარჯობლი დედა როგორ იმერს მისკენ სარკვის ფრეზიოსაგან შექმნილ ხელებს და მას კი არ უნდა, რომ ეს გამომრბალი და აძრკოლი ხელები ეჭვიანობს. დაახლოებით ამ დროს ეწყება პირველი გაკეთილი ინგლისური.

ინგლისურის მასწავლებელი მალაი კაცია და კრემინდერი ფრაკი აცვია. გოგონას უყვარდება მისი ხმა და სათვლიდან მომზირალი თვალები. მასწავლებელი აძლევს წიგნს, რომელსაც შევია, "I learn English", და რომელსაც უყურებდნენ ქაღალდის გარკვეან გადაკრავს. მასწავლებელი ამბობს: "I am a teacher", "You are a pupil". გოგონა იმეორებს და შევია, რომ საშუალო ცოტათი გაიხარება.

დედა სარკვის მაგიდასთან დგას; სასტუმრო ოთახში კი მამა ზის და გაზვის კითხულობს. სასტუმრო ოთახის კარი ღიაა და თუკი გოგონას გარეთ გასვლა მოუწდება, საშხარეოდან უნდა გაივიდეს.

გოგონა ხდება, რომ დედა მისუსტებულია; თავის ოთახში იკეტება და იცვებს ინგლისურის მეცადინეობას. სარკის წინ დგას და ბუტბუტებს: My name is Mary. I am a girl. გადავიცემული დაიძვებს წითელ პალატებს ქაღალდის კარდან უფროსი. ინგლისურის წიგნი დანერვილი კარლ ჯანო მიერ და გოგონას ძალიან აინტერესებს მისი გარეგნობა. იგი პოულობს წითელ პალატებს და ცდილობს ცნების კუთხის ფორმა მისცეს.

ინგლისური სიტყვები წორეგულისკან გახსნადა. გოგონა და მისი მეგობრები პატარა ოთახში შექერებიან, ფორცხლები პოულობენ. მათ თავისუფლად შეუძლიათ ხმამაღლა ლაპარაკი, რადგან ფრეზის გათვება, რას ლაპარაკობენ. მაგიდას შევია ხელს, სკამებს - chairs; ამ გზით ნივთები უფრო მეტ მნიშვნელობას იძენენ. ქვემო სართულზე დედა დგას და რეცხებს, თან მგაფთხებ ექიმინება მათ და სთხოვს, გრამაფთხს დაუწიონ. გოგონები ხოთხოთებენ, გრამაფთხს ეტყვიან და ქალაქში მიიდან პარფუმერიის დასთავილებლად.

ერთ დღეს, როცა ინგლისურის მასწავლებელი კოსტუმშია გამოსყობილი, გოგონა

ენა

ნას იმედი უფრუდებდა იგი უკვე პარფუმერიისათვის ავირეფს ფულს, თანაც აიბრუნოს, სკოლის დამავიწყების შემდეგ გასვლას გამკაცრებელი პარფუმერიის მალაზიაში; სახალი სკოლიდან გამოდის და იქ ტრეფებს წიგნებს, რაც შეუძება ინგლისურის სახელმძღვანელოს, აცხადებს, რომ საშუალოდ, დაეკარგავს მცირე ფარისმას იხილს, მასწავლებელს ხელის ჩამორთმევით ემევილობება და ფრიად მკაცრულია საკუთარი თავისა; სწავლის რეალურ სახელმძღვანელოში იწყებს, ბიჭებს კონკრეტულ უარს არ ეუბნება და შემდეგ სახლიში მიდის, რომ გერმანული ზმნები იკითხოს. ინგლისური ფილმების სახასხავად დადის და უკვე ბევრი რამ იცის ინგლისის შესახებ, თუმცა, გერმანული სიტყვადა წყობა უფრო მოსწონს. სკოლის მეგობრებსაც არ იცნობს: ვერ ინგლისურ ენაზე უხეხავს მათ წერილებს, შემდეგ კი გერმანულად წერს. სახლიში დედა მკაცრულია, რომ საწინააღმდეგო შეტყვის გამოზომად, ეტყვიან, ფორფიტების რაოდენობა იმხატვარს გოგონას ყოველდღე იცავს მოზადს და ვერცხობს, გახატეს "სტუდენტებს".

კარდავთ ინგლისურის ძველი, ქალაქ-დემოკრული სახელმძღვანელო დედას ქალაქი მისი მოხატულია. გაზმთი კითხვობაში, რომ კარლ ჯანო გარდაიცვალა და გუნდრეგელდ წიქს და გლოობს. წიგნს გაიშურა მდე ჯარისა უხატება და რაკი ხედავს, რომ წიგნის კიდები იხევა, თვლის, რომ ფრთხილად უნდა მოეგონოს. ლილერის "Billy Boy, Billy Boy"-ს და თან თვალზე ჩრდილს აცხადებს.

უკი დღეს სხუდლს ითვლიერებს და გაიკვებლია; უკვე ფრანგულს პირველ გავეცილს ენსრება. სახელმძღვანელოს ბოლოს ლექსიკონი ახლავს. ცელა სიტყვას იწერს მასხილითურით და ზეპირად სწავლობს. დედა ახალ კაბას ყიდულობს თავისთვის, მაგრამ მშვიდ კარადმი კიდებს. გოგონა ოთახში თავის თავს ქასურებდა ფრანგულად. Je suis une mademoiselle. Mademoiselle. კატებს იხსენებს, ხელებს ითვლიერებს და სურფული ურწავება, სულ ასეთი ხელები შეიწმედს.

ერთ მშვენიერ დღეს ხდება ბიქსი, რომელსაც შევია როლზე თუ რეალზე და მიუტყვავდება ოსლინი, რათა სამი ჯამ შეისწავლოს. გამაზავების წინ დედა საშხარეოდან დგას და ამჟავად წინააღმდეგია მისი ნასვლის. გოგონა ზავზავლის არავადეგებსა და რამდენიმე სექსტრას საზღვარეუტო ახარებს.

კოლნში გაიცინობს მოზავა ინიერების დოქტორი-ფრედანს გოგონას ზმნად დადერებს თავისას და მის მეტყველას, რადგან ბიქსი ხელს სებაზარს გერმანულს ლაპარაკში. გოგონა ფიქრობს, ზამთარში წურმანში წავიდეს სათხილამუროდ და ამბობს, რომ გერმანული ძაღვი არ მოსწონს. ბიქსი ბინაში ყავის-ფორი ტყავის სკამები აქვს. გოგონა დილით მიშველი იცვივებს და ამბობს: Guten Morgen, Lieber Karl. შემდეგ ხალათმოსხვილი უფლის მიღობს. ასე მყოფდება, სანამ, ერთ დღეს, სახლი არ გა-

დანეცებს დაბრუნებას. აეროპორტში ხელის დაქნებით ემევილობება მეგობარს და მესხვე ინგლისურის ვიზის წიგნას კითხვას იწყებს. მის ქვემოთ პატარა ვერობა მოზნას და იგი თოჯინების ძველსაშა შევას ზემოწმებს. ზამთარში სათხილამუროდ მოგზავრობს კარგა ხანს ფსიქოლოგიის ფაკულტეტის სტუდენტთან ერთად. მას არჩევ თუ აღწევ შევია. ხის ქვეშ სხედან და ფრთხილდებიან შეტყვიან. ბიქსი კოცნის და გოგონას კი ამბობს, რომ გერმანულზეა უმეცარებული. სახალი წერილებს სწერს, რომ მალე მეგობარი გახდება.

მახში გვეით ინგლისში მიდის. ლონდონში გაიცინობს დეკორატორს პოლსტუთიან, რომელსაც ღია მანქანა აქვს. გოგონას დად საიმეორებს ამიტვის ნიერა, რომ ელამურება და ნაძვის წინვებიც გოგონას სახეში. იგი ძალიან არის დაინტერესებული მამად ტრუსის ცილის ფეფურების მუხურობა და იქ მარტოს უყვარს სათრელი. მისი, ზამთარის გარკვეული პერიოდს ლონდონში დამკის, შემდეგ კი მოგზავრობა გაავრისხებს და ტრეზანად წილში გვიხს საყვარის ხმა ესმოდა.

დეკორატორს ბავშვი უნდა და კიდევ ეუბნება ამას. ის კი თვეუხება და ძაღვზე ფიქრობს და ახალ კოსტუმებს ყიდულობს, თუმცა ყიდვის საშუალება ნამდვილად არ აქვს. რამდენიმე დღის შემდეგ უიხმობლად იმედობდა დეფრას და კალის შორის. ვიფლის კოშკთან თავებურ ეტყვი და თავის მეგობარს ეუბნება, ძალიან მიყვარს პაროზი. მეგობარს გაურეკე შევია და ძალიან უყვარს ხის ხილეთ ტრეზა. იგი ამდევს ჯეპრეკისს ლექსების კრებულს, წითელი ფაფური შეგრული წიგნს და ისიც მამარებულში ხმამაღლა კითხულობს ლექსებს. თან ადვოკატიანებულია, რომ ფრანგულს ასე კარგად ვიფლის კოშკმამგნას და ოსლის შორის გვეთმი მუხურობი კი წერილს სწერს მომავალ ინიერების დოქტორივით.

ოთახს შოულობს შედგარეუზავიერზე და რადგან თვლის, რომ გაიხარება, დიდ სარკეს ყიდულობს. კირანი როგორ ბისლურტის აუზში წილს ქვეშ ცურავს და საყვარის მხნეგ ფიქრები ხდება.

იღებს წერილებს ლონდონიდან, პარიზიდან, დოქტორივით.

შემოგზავნის აგრეციებს ფილოლებს და ლარნაკში ანკობს ტელეფონზე საათოითი შეუძლია ლაპარაკი საფოსტო ყუბით ყიდულობს და მარცხი საზღვარეუტოლი მარცხით. მარცხს საშხარეო საჩუქრად აძლევს თავის პატარა ბიძაშვილს. მასტებს წერს ღია ლურჯი ფერის პრეგამტების ქალაქლზე სადარბაზო კარისთვის შოულობს ფორმას, რომელზეც ხის სახელოა დაბეჭდილი. დოქტორი-ფელი მეგობარი შხურავლი წერილი უხეხავს, ამბობს, რომ მოთმობდა გამომლია გოგონას კი უნდაებურად პასუხობს. ბიქსის შესახებელი წერილი მანქანადა დაბეჭდილი.

გოგონა ესპანური ენის კურსს გადის...

დავ სულსადა (და. 1941 წ.) - ნორვეგიული მწერალი, იბეჭდება 60-იანი წლებიდან.

ხეზე ზიარლივილი

ძველი, ფარლადი ბაგის წინ ღვთისმშობელი ზის კრმა იესო-თი კლავში. მის წინ სამი მღვიე ჩამს. ერთი მათგანი კრმა იესოს წინაშე დაიქოლა. სიღრმეში ცნობისმღვიარები ჩანან. მათ ყველან მოყრითი თავი: სასურვეზე შენობის მგნითი, მის უკან. შესასლელ-ში ორი ფიგურა ჩამს. ერთია ხანდაირი, კრმა იესოს რომ შექცე-რის - ალბათ, იმ სახედაზე მიმინიშებელი, რომლითაც წლების შე-დეგ იესო იერსალშიმ შევა - და წიღელ ქსოვილი შენისილი, ნაწერად მიშველი წითურწერინი არსებ, მიელს სხეულზე რაღაც საკლესიო წიფების მსგავსი რომ აქსახან. იოლად შეიძლება დე-რწმუნებელი, რომ ეს წიფები საკლესიო რიტუალური საგნების იმი-ტაციის წარმოადგენენ. ამ უფსურ არსებას თვითი, მრევეკრები სხე-ული და გარეული სახე და კისერი აქვს მარცხენა ფეხი კარის წიწილისათვის ამოფარებისა, მარჯვენა გარეთ გამოდგამს და თითქოს საგანგებოდ გერის თვალში მასზე დამაგრებელი წიფის, იროგრე ჩამს, სამწებელი იარაღის იმიტაციის ხელები ფანჯრის ჩარჩოსათვის მოწყვეტია. მის გვერდით მდებობ გარემობის წვერო-სანი დაგს, ფულანწერინისათვის მარზე ხელი რომ დუფია და უ-იდურედ კონცენტრირებული მზერით ბაგის წინ გათამაშებულ სე-ნას შექცევს. თავად, ფულანწერინის მზერე განრწმუნებია მის თვლებში უმაღ მექსიკური გარეულებლობის მოქმედი ძალა ჩამს, უფრე ყრადღებამ ამ შექცევაზე სრულიად ცხადად იქნება ში-აქველები, რომ იგი ნაბატის ერთ-ერთი ცნებარული ფიგურის წარ-მოადგენს, თუმცა ეს თავისებობები ამ მოწინააღმდეგის თითარების ხელებზედ გაგანსტებებით იმის განსტებებით, რომ ფეხზე მიმარე-ბული თითო სამწებელი იარაღი გავრითობლება მის შესახებ, რაც საკულებების შედგენა ბაგის წინ გათამაშებულ სეფის სახელით უნ-და მოხდეს, თუმცა, ცხადია, ეს გავრითობლება მწიფელებთან როლის თამაშობს. უფრო მნიშვნელოვანაა მრედეტი გვეჩვენებს ეს უფსური არსება ცილილის მუშეწველად ჩაგება ხდომილებებით, თან ისე, რომ მისი სინთლაკური ორული შექმნას.

ყოველი სულერი ხდომილება - დიდი თუ მცირე მასშტაბისა - საკუთარ თავში "თავის სხეზე" სახით კარიგებულად ირრდება ატ-არებს. სხვაგანაც, ყოველი სულსმომრედა გარეულებლობის ერთი გა-ორბილები არსებობს თავად მოხლება და არსებობს მისი გროტეს-კული ანარეკლი ეს უკანასკნელი კარიგებულად იმეორებს თავ-სწარის, იმას ამბობებს, რას წიღელს მოხლება. წვერლტონიკოსთა ბოროტების არც იყოს, მას არა აქვს თავისთავადი არსებობა, იგი თავისი პირველასის მოხლოდ მნიშვნელოვანად იმარაგებს, თავ-ის განაზე მისი თარგმანი სრული არსებობა მოიპოვებს. სწორედ ეს ადლებს მის მოქმედებას მექსიკურად გარეულებას და მეკარვად გან-საზღვრულდა ხასიათს იგი მოხლოდ ის არის, რაც არის და მოხლოდ იმას აკულებს, მისი გარეულებებისგანა გამინიშებელი. მას მოხლოდ ფარისფერად თუ შეიძლება უნა დაიბნოს, თვალს მიგვაროს, მაგ-რამ არასოდეს არ ქრება და არასოდეს წყვეტს არსებობას. თუ არ-სებობს მისი პირველასზე არსებობს იგიც მინაზე იმისი ერთად იბ-ადებენ. თუ არსებობს მოგვით თავისებობა, გარეულებობით იარ-სებობს ფულანწერინი, მექსიკური მზერით მაცხერინი არსებებ.

მერად მამარდაბული ერთგან წერს, რომ არსებობს კულტურის ერთი უფსური კანონი. საგმარისია ადამიანმა რაღაც სულერი აქ-ტეობა გამოიჩინოს, რომ წამაზე ჩნდება ამ აქტეობის კულტურულ-ი ექვიფაუნტი, ადამიანის სახესა და ხატებას რომ გამოსყოფია და კულტურაში იწებეს ცირკულირებას ასე არსებობს ადამიანი საკუ-თარ ორულთან ერთად ამას ჩეჩენის ძალზე მნიშვნელოვანი ად-გილი მოსდევს: კულტურის ეს ფუნდამენტალური, უფედურების მომ-ტანი კანონი ჯერ კიდევ სახარებაშია სიმბოლიზებული ჯერის ამ ჯვარზე ტანჯვის სახე ყველა სხვა საზრისთან ერთად გარემოქვე-ლი საგმარის მიმართ ირონიასაც გულისხმობს. ქრისტე ხომ საკუ-თარ ხატებაზე გარკული იმ ადამიანების მიერ, რომლებიც მისგან სრულიად გარკვეულ რამეს, კერძოდ, სასწაულს მოითხოვენ. იგი ირ-იწიულია ყველა იმგვართან მიმართებაში, ვისაც მაცხოვარი უფსურ-თა მოდგმას უწოდებს. მას შეედეგობაში ჰქონდა ტანჯვა ადამი-ანისა, რომლის ხატებაც გარეულებას, გალტორისა მის საკვის ქეშ-მარზე აზრისა და იმას შორის, რაღაც იგი წარმოადგენით და რა-საც მისგან მოითხოვენ. და ჯვარცამ ამ მოღიდნის მიმართ ტრავი-კული ირონიასაც გამოხატებს (ლექციები პრუსტზე V ლექცია).

ბოხსთან ნაბატის ცენტრალური სეფის "კულტურულ ექვი-ფაუნტს" სწორედ ფულანწერინი ქმნის სხვა ცნობისმღვიარებთან ერ-თად. ამაგარ ორულს პოიდგერი საგმარი განმარტებლობას უწო-დებს. დისტანციურობა, საშუალოდ, გათამარება ის სტეჩეობა, რომლებიც ორულის სოკო-კულტურულ მატერის ქმნან და რო-მელთაც დანტე გულგრილობის ცნებაში აერთიანებს. ისინი ბაგის სა-ხურავზე შენობის მგნითი და მის უკან მოლაზნადგორ ბრბოს სამ-ყაროსადმი დამოკიდებულებას პირველპირიცობს, მათი სულის უფსურ-რეს დინამიკურ ძალებს წარმოადგენენ. სრულიად ცხადია, რომ ამ-ოუხედებელი ის უხედურების მომტანი კანონი, რომლის წყალობი-თაც კაცობრიობის ისტორიის ეს ყველაზე იდუმალი სეგნა თავის სო-

იბრონიმუს ზონსი. ამოვთა თაყვანისცემა

(ზრამბენიშ)

კო-კულტურულ გროტესკს იტებს. ეს ის რეალური და ყოველდღე-ური საგმარია, რომლებაც მამარდაბული დაფარვის საგმარის უწ-ოდებს. იგი რიდად, რომლის ქოვამი ჩვენ ყველანი გომწინალოდობს. იგი უწეხვად ფარავს რაღაც უფრო დიდსა და მნიშვნელოვან სი-ნამდვილეს და თავის უღველი ეტიკეტებით საკუთარ წყალობად გვიჩრავს. მასში მოყვება სიკვდილოც კი ერთგვარ ავადყოფილად გვეჩვენებს, რომლისგანაც შეიძლება გამოვეგანასაღებო (მაიადგერი).

საგმარი განმარტებლობაში მოხვეული მაცხოვარი ის ღმერთია, რომლის "დიდებას იური ლევის გმობა" (მასტერ ევანჯრის). მას აღ-არადერი აქვს საერთო იმ კრამსთან, მართვის მუხებთან რომ ზის მაცხოვრის ეს გაორბული ხატება დღესაც დადის დღეამაინაზე და ადამიანების ამგვარად გარკრებულ სტობორებაში იფხებს. მისი ერთ ასაქტე გზა და ქეჩმარებაზე, სოლო მერე - მონათა მონა-ლის ფუნდამენტ, რაღაც სოციალური რეგლაციის მსგავსი, საშუა-ლო ადამიანის საშუალო აფხვეს და განსდება ეს უფსურისი არე-ბობის გარანტისა რომ ადგება. იგი საგმარისაგან დისტანციურბული და სიკვდილის დამწებებელი ამოიბნობის უფსურსაგმარის თამბი-ბის ნაყოფია, კარიკატურული სერიოზულობით რომ ცდილობს, ფარ-ლალად ბაგის წინ გათამაშებულ სეგნას ჩაენაცვლოს. ამბიკური შე-ნასმისელში ნაწერად ამომიხობილი ფულანწერინი თავისი მრევეკ-რები სხეულთნ სწორედ ამ საყველით თამბიბობს ვეფხვება და მის-ით სულსტანტეობებს. მის გვერდით მდგობს კი, ხელი რომ მოხევე-თა, საგმარი განმარტის მოღიდნის დაბნულობის ზეწარმავა მისე-ლი. იგი მოქმედებს და ბოძობს სეფის ეფის, რათა საგმარი სიმართლედ დააკანონოს. სწორედ ეს, ერთი შეხედვით უკან მონაზე გადამებული ჰერსონოთია, იმავ ბოხის სერიაში უსულ რწმ მრავალ-სახეობისა რომ შეიძებს და საგმარი სიმართლის ენთუზიასთან ადვ-სილი მაცხოვრის გოლოგოთისაგან წარუშეგება. იგი იარაღია ფულ-ანწერინის ხელები ეს უკანასკნელი სწორედ მისი შეხვედრით ახერ-ხებს ამბიკური აზროვნება სოფისტური ინტელექტუალური კვლევურ-ბად აქტივის, სულის სხანზე ქრისტეანული ზოწრეა. ორგანი ჩქე-მად, აღიბრუნებინ - გენდერად და სექსუალური ირონტეციის პრობლემატიკა, წინაუღის სხივან - პრეტენზიზად, მომავლისთვის ღწვა - ფეხტურინად და, ვინ იცის, კიდევ რა იგი საგმარი არე-ბობის სტეჩითი იტეგება და თავადე ქმნის მას - ეკლესიის იფ-რის ერთგვარ კარიკატურულ ორულს თავისი მრველითა და ლევისმასხურებითი შეიძლება იტებს, რომ სოციალური კულტუ-

რა სხვა არაფერია, თუ არა კულტურის დაფინანსება, თუ არა სულის ძალისმტყველო ნაწილები ინტელექტუალური ციკლოთა მეორედიოლოგიური არსებობის უპირობო ინტელექტუალური ციკლი სიმწინება იქ, სადაც დაშორება, სასულობოა და გათანაბრება ბატონობის, სადაც მარტო ბუნების თუ მოეზობილები, სამყარო არსაღვრე მიივსება როგორც დაბნელებული "შენ", სადაც მოხლოება ტრადიციული შორი და გაუცხოებული ერთგვარობი "იგი", კალკულაციასთან და უკვე წაწყობთან შეთანხმებას დაქვემდებარებული მიკროსოციალური ლტოლვილი და რადიკალური ლტოლვილი არა მოხლოდ ღირებულებების, არამედ იმ ადგილსაც, რომელიც მათ ევათ, იმ ეპოქის მოძილება შეიძლება იქნის გაგებელი, რომელსაც მიზანში და გარემოში სივრცის მჭიდრო ერთგვარობებში ადამიანის სული წაესაყდებს ვეღარ პოვებს და მართლ უნდასაფიტი განსურველი წერტილთა წყნობით დაფიქრება. მელთა ხერხი უფს და მფრინველთა ცისათა საყდელი, ხოლო ძესა კაცისათა არა აუტს, სადა თავი მიიღროკოს, ნაქაფითა სასარგებლო (მათე 8,20). ყოფიერი, როგორც ბუნებისცული "შენ" მოხლოდ იშვილათა გვევლინება და თუკი უკლებლივ "ქართი ქვერთიში" აქვებს ჩვენი სულის წერტილებს, თუმცა ვი მისევე წყალობის ინტეგრე მოქმედებს ის მეტონიმებს, კალკულაციის სტრუქტურა საფარო გამაგრებულობის რომ ქიანთა სიკვდილის სტრუქტურა და მისივე რადიკალური დაფიქრება თანასარგებლები ჩვეს ცნობილებში. ვეგარისინული იმეტი თუ ვეიადის მსაფიცი სულიერი სტრუქტურა, დიადი რეკლემაციის და რეგორაციის, სატვირთი გმირობანი, იორბადას ნაბრუნები სასონარეკციული დაღიასი თუ სახედარბე ამბერბერული სულა იერსალაშიმ ამ აზრით სხვა არაფერია, თუ არა ჩვენი სული ჩაყორული წერტილების გაციკლების მცდელობანი, თუ არა მცდელობანი იმისა, რომ სოციო-ფსიქოლოგიური მეტონიმების წყალობით დაფარული სულის ციკლთა პლასტები გამოთავისუფლდეს და მინც, როგორი ამითც არა უნდა ჩანდეს ამგვარი გმირობანი, როგორი უღობილდაც არა უნდა იწილებდეს მათ საშუალო ადამიანის პრაგმატიზმი, ისინი მართდ იარსებებენ, როგორც ამო, მაგრამ გარდევლილი მონობება.

სადარო თვალსაზრისისათვის რელიგიური განცდა ბანალობათა გამო ძრწოლთა - იმის განსტენება, რაც, ერთი შეხედვით ჩვენი შუამდგომი თანამდებდა და რის შესახებაც თითქმის იმდენად კარგად ვუწყობი, რომ ყოველი ხელხალა ნამოქირონი ყოთხა უქიროლობასთანავე არს დაკავშირებული იშვილათი და ინტეგრირი განცდის წამებში ცხადი იორბა იმ ხეებოვდეს, რომ ეს სოციოლოგურ სამტვირთული კონდა დაფინანსების თუ ჩვენი სულის ციკლთა წერტილების ჩაყორის უნივერსალური ფორმას წარმოადგენს. ეს ბანალობანი ყოველთვის იცენენ და იწიბით ადამიანის ცნობიობის უკვლად უფამბეჭტად, ვისათხაც არა უნდა გვეჩივდეს საქმე და რა ვითარებებშიც არა უნდა იყოს იგი მოქცეული. ისინი შინშეყოლებენ და თავისი ფორული ზემოქმედებით გვაიბებენ, კვლავ და კვლავ მიუბრუნდები მათ. თუ არა მათი იღუმელი ხშირდება, თუ არა მათი იძულება, კვლავ და კვლავ გავიხსენით ისინი, სამყაროს უახსიდ მფერინწყვიდით და მისი დაუსრულებელი ერთგვარობანი ციკლების ასახვად მოქცეულით.

ადამიანის სული უწინარი ვინარეების ასახრეზია, მის მიუღ სივრცეს რომ გამაყვალეს იმ იღუმელი სფეროების ჩაღილი, რომელთაც ჩვენ არცხიობირს ვუწოდებთ. ამ აზრით სული უცნარეი და მიუხეობლებელი

დანიამის ასახრეზია მასში ყოველი წერტილი დაბახვლობის მაქსიმუმით არსებობს და უსასრული სიღრმისეული პერსპექტივის მქონე ყოველგვარი ნაიქამი ვერ კიდევ სულის საკმაოდ ამორფული სურათს იძლევა სინისისად, რომ პირველ მახლობლებში მინცი მოიხილავით სულის ის არქიტექტურა, ყოველდღიურობანი პირველად განმეორებულობას რომ ვწოდებთ, საიხისად, რომ საქმე დაწერილი ერთგვარობანი და, ამდენად, უსიკვცლო წარმინაქმის ნაცვლად ცოველგვარობის მინიშნებათანი ვეწინდეს, უნდა გავიხსენით სულის იმ ქართი ქვერთის წერტილთა არსებობა, რომელთა ირგვლივაც "შენი ფსიქოური ცხოვრების ინტეგრაციონები ხდება" და რომ "ეს ინტეგრაციონანი მიუღი ჩვენი ცხოვრების საზრისის ცვლის. ჩვენი ვიციბთ საზრისებს, ვეწინებით მათ, თავად წერტილები ვი მოუვდომილბათა. რაც არა უნდა ვიფიქრობი ღმერთის შესახებ და როგორც არა უნდა ვგვიარხობი სიკვდილი, ისინი ჩვენითვის ისეთივე გაუგებრები დაწარებიან, როგორც განახრების დასანესკში" (მამარდაშვილი კარტეზიანული განახრებები).

ეს საკმაოდ ტრადიციული აზრია, იმდენად ტრადიციული, რომ იგივე ბანალონი ჩანს აზროვნების ციტიონის განმელობაში ხშირად ლაბარაკობდენენ ცნობიობების სივრცეზე ისეთი იღუმელი წერტილების არსებობის შესახებ, მის რადგარიობას და ციკლომეოლობას რომ განსაზღვრავენ პლასტიკის იღები, გამბივსებების ქეშინილებები სეროლასტაგანი, თავისუფლების, სულის უკვდავობა და ღმერთის იღები აკბანთ, მინდნა პრაქტიკული გონის გარდელვად იმიტეკებს რომ უწიებდეს და შირალე სხვა ასეთიანი ღმერთი, სიკვდილი, სამყარო, სიკეთე, ბოროტება, მოკლად ვეკლავერი ის, რასაც განახრების ბანალონი თემატი ვუწოდებთ და რომელთა წყალობითაც დადებდა "შე". მათ

ირგვლევ გამუდმებით მიმდინარეობს სულიერი ძალების თავმარბა და თვითიღუმება მთავნება, პეგელისეული არარსის მსაფაცად, ყოველგვარი არსებობის ფორმაც და შინარეკცი შეიძლება დაწერიოს ისინი უწყნებად დაწინავე შეთვის და ქიანთ იმ ფარული თუ თვალსაშინი მეტანეონის, რომელიც იმითაფივე მოგინთმავს სამყაროს კონსტრუქციას.

ღვთისმშობლის კალთაში მჯდომის ფარული თუ ცხადი ხსენება ის ქართი ქვერთის წერტილთა, რომლის ირგვლივაც გარდელვობით იქნება სამყაროს თვითიღუმური და ზნობრივი რელიეფი. მისთან ფარული, ზოგჯერ საკუთარი თავისთვისაც გასუცხადებული დილოგი ამგვარი სიცივის აუტორიტეტი ფორმას ამ იფორმებში აზრის მკარავებს სტრუქტურული მორალისებუნი და ციკლსტრუქტურული თვითიღვია. აქ სულის მაციკლსტრუქტურული იღვითა ვეწინებსა და ციკლსტრუქტურის მწველი გარდელვობა, სასახლეური დაბახვლობანი რომ გვაიბებებს არსებობას, რადდენ სხვაგვარე არსებობას ამ იღუმელად და მოშიშხიშე პერსპექტივაში, ფარულად, შეუსულებელი ხდება გამბივსებობა აქ არა მოხლოდ უსასრული, არამედ უფრო მეტის, ვიდრე ურბოლად ბოროტება.

ფოლოსოფიის მეტის გადამიბების შემდგომ დაბნე წყვედებით აღმორბდება უკუნის მრავალბანი ქეჭვა განმსტვალება. დაბნეტი თანამეზარის გამბრუნებით ეს არარაობათა სულბანი, არც ციკლსტრუქტურა და არც მკედრებად რომ არ იწილებანი. მიწიერი არსებობება და ფოლოსოფიი ერთნაირად დაბნელობათა მათვის, ერთნაირად დაშორების წყალობისა და განსივრების შესახებობისა ეს ისინი გულგრილობათა სულბანი, არაფერით რომ არ გამორჩევიათ თავი ცხოვრების განმეობლობაში და კარგად გათვლილი საშუალობის სტრუქტურები იწიენენ მუდმივად. "ფოლოსოფიური ტენდენსი სტიკტურა" (თომას მანი) დაბნული აღმორბდა მათვის ჩვენი არ გვესაჭიროებანი ადამიანის, რომელთა მიუღი მოღინკობაც მეტი არაფერია თუ არა ინიცივილუბანამდელი დროში დაბრუნება, უცნებდა თომას მანის "ფიქტორი ფაუსტუსში" ადრინ ლეფერკურსს მეტი ვესაჭირონი. ჩვენ მოხლოდ ქეჭრავანტური პერსონები ვეშსაქირობანი თავად ფოლოსოფიული სიმ სხვა არაფერია, თუ არა ექსტრემაგანტური პერსონებისათვის უკიდრეს სიცივის და უკიდრეს სიცივის შორის არქმების შესახებობება. იგი იმგვარია საშუალოდ, რომელიც საშუალობას ვერ შეგუებანი და უკვე სიკვცლობის უკანელობაში მიხინარეანი ვანიღურესობისსავე არც ისე ადვილია იქ მოხედრა. დიდი ხანი იქ ადვილი აღარ იქნებოდა, ყოველ გამეცლბს რომ უშეხდენენ, მოთუბებს ისეთებს, ბოროტებასაც ვი რომ არ ექსახირობენ ერთგვლად და ყოველი შეხვედრისათვის მასაც დაღებობენ, პირველი რიგში სწორედ საკუთარი ვიციბით ამინებთ და ვეცლავე კეთილმოიბოლ თუ უბოროტებს მინარეებისათვის ვი უბის წინაგას უფროდ ჩანანერს ამგვარებენ. ამიტომაც არის, რომ ფილოსტრუქტურა ურბოლად ბოროტებაზე მეტს წყვედებს მალეც თავის წინადა. იგი აბსოლუტური ბოროტება და აბსოლუტური წყვედებია.

ბოძის ნოთური პერსონაჟი სწორად ამგვარი უსახი საფარო არსებობის თავმარბა იგი ზღვრული სიცივისლით აღმართულა გულგრილი ადამიანების ყოველგვარი მეტანეონური მოღინდისაგან დაღილი საშუარის სადარაფიხე რაბთა იმითაფივე აღდგეს წინ ადამიანების სული ციკლთა წერტილების გაღვივების.

კომუნალური

ეს მცირე გარემოებებზე ბატონ ზურაბ კიკნაძის ვრცელსა და აზრობრივად უაღრესად დატვირთულ წერილზე "თანამედროვე ეკლესია და წარსულის "მიზეზი" მე შეიძლება" (რომელიც "პოლიტიკის" რუბრიკით გამოქვეყნდა "არისტო" მიმდინარე წლის მე-2-3 ნომერებში) გარკვეული აღიარებით უნდა დავიწყო.

1989 წელს საქართველოს სასატირაო კომ გამოცხადა ახალ ქართულ ენაზე თარგმნილი ბიბლია, ხოლო უფრო ადრე ზოგი ბიბლიოფილი წიგნის ახალქართული ტექსტები გამოიცა სტუკოპოლში, ბიბლიის თარგმნის ინსტიტუტის ეკიდიო. ამ ტექსტების ურთიერთ და ძველთან შედარებას დაბადე არაერთი ენობრივ-მასალბორები საკითხი, რომელთა შესახებ მსჯელობის საუბრელი მაშინ გაუმგებელი ფოლოლოგიური ინტერესებში მოვიყვებ მთარგმნელთა რუდუნების პატრიარქებისა და, განსაკუთრებით, წმინდა წიგნის წინაშე მიწინების გამო, ხოლო ამგვარად ამ საკითხებისადმი გამომხატურების გადგეულად გადამყვეტლებას ისე ბატონ ზურაბ კიკნაძეს უნდა ვუბნადოდე: ჯერ ერთი, პრობლემის გამოკვეთის მისთვის ნიშანდობლივი სიღრმე და სიზუსტე (ამდენადვე - სინათლე) თვით დიდებულსაც განაწყობს სააზროვნოდ და სასაგელოდ მეორედ, ბატონი ზურაბი უთუოდ ერთერთი ამ პიროვნებათაგანია, ვის სტრუქტურულ ახალბა ქართულბა არსებითად შეიძინა ის სენსატივ-გამომხატველობითი სისხლე და სინაურად, რაც უკუკუბორი ენებისათვის, მათ შორის, ძველი ქართულიათვის იყო და მთავრათებულად და რისი არსებობაც აუცილებელია საღვთისმეტყველო სფეროს ენობრივი განახლებისათვის.

ზემოთქმულდან გამომდინარე, ამ წერილს სალომეკო ვუწმენია არ კვირება, ამ ცნების ჩვეული გაგებით, და ბატონ ზურაბი წარმოდგენილ მსჯელობათა წარმომართულ თანაატორად უფრო მოიზარება, ვინაიდან ამ პროცესში უფრო მნიშვნელოვანია ის, რაც საერთოა - თანამედროვე ლეთისმასხურების ენის პრობლემატურობა, ვიდრე ის, რაც კონკრეტულ პოზიციას განიხატავს - "ადამიკრეტული ენობრივი გარისს" მიმართ დამოკიდებულება.

ამითივე უნდა აღინიშნოს, რომ ბატონი ზურაბის განსვლის უთუოდ მკვიდრი და ურყევი ფუნდამენტი არის ის, რომ ქრისტიანობა, ქრისტიანული ლტურება არ არის მავთური მოქვეყნება, რომ ენობრივი გაუცხოება-გაგუნდებულება სჭირდებოდეს და რომ დღეს განსაკუთრებით აქტუალურია ეკლესიისა და მრევლის ურთიერთობის ენის პრობლემა.

ამიტომაც ასევე საილად და ერთმნიშვნელოვანდ უნდა დაიხას საკითხი: მიუხედავად ქრისტიანული ლეთისმასხურების არამავთურიობის, ხომ არ არის საღვთისმეტყველო ენის ჩამოყალიბებისა საკრალბიაციის ელემენტები და თუ არის, რას უკავშირდება ისინი? მეორედ: არის კი მატერიალური ეკლესიისა და მრევლის ურთიერთობის ენის პრობლემა.

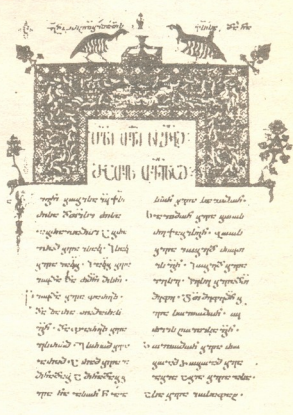
ას, როდესაც ამბობს, რომ თავდაპირველ ეკლესიას "მრევლს, უბრისაც კი, აქტიურიც დონეა" მინც ყველაფერი ესმოდა).

აქვე უნდა ითქვას, რომ, ავტორის მითითებით, ზ. კიკნაძის კრიტიკის ძირითადი ობიექტია "ენის პრობლემა ლტურებაში", მაგრამ რამდენადც ლტურებაში, ლიტურგიული ტექსტებისა და ბიბლიური წიგნების დაცობება პრობლემადც კი შეუძლებელია და თვით ბატონი ზურაბი წაყოფიერად მოღვაწეობს წმინდა წიგნის გაახალქართულების მნიშვნელოვან საქმეში, ამ კუთხით ენობრივი პრობლემის განხილვა მიზანშეწონილი არ არის ყოველ შემთხვევაში, ობიექტური რეალობა ამის საფუძველს არ იძლევა.

როგორც ცნობილია, ქრისტიანობის ფართო ჰუმანურობისა და დამომხატველობის ვითარებაში იმაში მდგომარეობს, რომ მან ერთეულ ენებზე გაველა გზა ქმშარიტ მორწმუნეებისაკენ და ამით ეს უნივერსალური მოძღვრება გახდა "მინაურის", "ნათსაებრივიც". თუ ესაია წინასწარმეტყველის ცნობილ ფორმულებს გამოუყენებენ - "განმზადდითი გზანი უფლისა" - წრფელ ყვეთი აღგანი მინა", - გასვლის ნებით ქმშარიტებსკენ წარმართულბა ერებათა თავიანი ერთეულ ენებზე "განმზადდეს გზანი უფლისანი". ამიტომაც არის ქრისტიანობა მწინეზობრილი რელიგია და ამიტომაც მისცა მან დასაბამი ახალ ერთეულ კულტურებს. შესაძლებელია ქმშარიტი, უნივერსალური მოძღვრებისათვის ერთეულნი ენები ოდენ იარაღად, საშუალებად მიეჩნოთ, მაგრამ ისიც სრულიად აშკარაა, რომ იგივე ენა სულია ერთეული ქრისტიანული კულტურებისათვის. როგორც ცნობილია, ქრისტიანობა ამ ეპოქაში და გარემოებათა გავლენით სხვადასხვა მიმართულება შეიძინა და მართლმადიდებლბა მხოლოდ რამდენიმე ქვეყანად შეიზარება მაგრამ არის კი ქართული და რუსული მართლმადიდებლბა ერთი და იგივე? თავს უფლებას ვერ მივცემ, მართლმადიდებლობის, როგორც საწინამდებარე ერთეულ (რეს. ენობრივ) ნიშნებზე ვილაპარაკო, მაგრამ, სამაგიეროდ, დიდი გაბედულება არ სჭირდება მართლმადიდებლბა ერთი კულტურების განსხვავების (დიდი თავისთავადობის) აღნიშვნას არც ის უნდა იყოს მინც დამარცხსადავო, რომ ამ განსხვავების სასუფველი სწორედ ენაშია, გენეტიკის დონეზე რომ განსაზღვრავს მსოფლმედველობის როგორც ჩანს, უწინარესად ამ სასუფველზე უნდა აიხსნას ის "ენობრივი ამბივიცა", რომელიც ქრისტიანული კულტურების მტოქეობის სხვადასხვა ფორმით იჩენდა თავს და რომლის ნიშნუბადც - ნეატორი ენნიშით - სლავური ენის გამოჩინულობის აღიარებაც მოჰყავს ბატონ ზურაბს.

თუ ასეთი პრეტენზია გაუწინდ სლავ

ენა და ლტონსეიტყველბა

თოლოგს, რატომ არ უნდა განსწნდა იგივე "ენობრივი ამბივიცა" უფრო ძველი ქრისტიანული კულტურის შემქნელ ქართველს?

და ეს ასევე არის - ქართული ენის ლეთიერელობის განმაცხადებელი ფაქტებს სადავებოდ მხრევა არ უნდა ჩვენს წყაროებში, თანაც იმდენად ცნობილი, გამეორებაც კი უჭერსულად გვეუწმენდა.

ამგვარად, თუ ერთი მხრივ, წმინდა სარწმუნოებრივი ასექციით, არსებობს, პროფ. ვ. ბოუდერის სიტყვებით რომ ვთქვათ, "სიმთაფური კონტრელემენტი" გაბიეულ ქართველისა და ლონ პრომის კონკრეტული ენისადაც განყენებულ სულოერი დიალოგის მასაგი, მეორე მხრივ სრულიად აშკარაა თავისთავადი ქრისტიანული კულტურების ჩამოყალიბება უწინარესად ერთეული ენების სასუფველზე და ნიშნით.

ამ საკომოდ ცნობილ საკითხებზე ამდენხნის იმის სათქმელად ვჩერდები, რომ ეს ოდენ საღვთსულო საშუალებად და იარაღი არ არის, რომ მისი შველბა ნებისმიერ დროსა და ნებისმიერ გარემოში უმტკენელოდ შეიძლებოდეს. იგი მთელი კულტურის საფუძველი, მისი სულია და მხოლოდ ერთ მთლიანობად ჩამოიხდებოდა.

კიდევ ერთი ტრივიალური ქმშარიტება ის, რომ ყოველ კულტურას თავისი ისტორია აქვს და ეს ისტორია, შესაბამისად, აყალიბებს მისთვის ნიშანდობლივ მკვიდრ ტრადიციებს - მეკვირეობითობის, ძველსა და ახლის მიმართებისა, დროისა და სერვისის აღქმისას და ა.შ.

როგორც კულტურათა ისტორიები, იგი მათი ზოგადი ტრადიციები არ ემთხვევა ერთმანეთს და აბათ

პიროვნების განკითხვაზე ბევრად დიდ ცოდვას ერთის განსაკუთრების საზომები, ერთის დასახე შიორის მავალიობით, რის მოგარანსხედაც (ძალმოხრობით თუ შეფარულად) არერთხელ გამოსულან ფიზიკურად დანარჩურულთა ერები და ენები.

მაგალითისათვის: ტრადიციულად მართლმადიდებლობა ბევრად უფრო კონსერვატიული აღმსარებლობაა, ვიდრე კათოლიკობა.

კარგია ეს თუ ცუდია?
განგებ არ განსაზღვრე, რომელს გულისხმობს ნაცვალსახელი "ეს".

ამგვარ მიმართებაში ობიექტური შეფასება ფაქტობრივ არ არსებობს, განმსაზღვრელი ფარდობითი "მაღომიშობაა".

თუ ერს არასრულფასოვნების კომპლექსი არ შეჰყრია, კარგია ის, რომელსაც მისია.

თუ ვაშა ვითარებისაგან დაკომპლექსებულია, კარგია ის, რომელიც სცხვია. არაერთხელ თქმულა და სიტყვების - **სუცხო, სასუცხოო** ისტორიაც ავადსტურებს, რომ ჩვენში ხშირად მძალაერობს მეორე უკიდურესობა.

თუმცა, პირველი შემთხვევაც არ არის დაზღვეული უკიდურესობისაგან - თავისი ცუდიც რომ ეჭირფასება და სხვისს კარგსაც რომ უფარფოს. მაგრამ ეს პირიდად მე ნაკლებ ცოდვად მტყვევება - ისევ იმ განგებით განსაზღვრული ტრადიციებიდან გამომდინარე.

დაუბრუნდეთ მითითად სათქმელს, მსგავსია, რომ სოფისტური ინლიბონილის არ დავიშავებთ.

ქართული მართლმადიდებლური ქრისტიანული კულტურის ტრადიციები გამოირჩევილია ეპოქურად მტკიცური აღმონხნა და ვითარებათა მასფირი ძვირების მიმართ. და ეს გამძლეობა უწინარესად ქართული ერის შედარებით "უფლებლობის" უწიკალურ ფენომენში გამოიხატება. ფაქტობრივ, არ მოიძებნება შიერე-სიეთი ენა, რომელსაც ხილული თსუთიმეტ-თსუთიმეტი საუკუნის განმავლობაში ასე შეფაროვნების სტრუქტურული ბუნება და სისტემური მითლიანობა.

ეს ფაქტი ერთობ ხელშესახები და აღიარებულია ისეთი ერების ისტორიული ურთიერთმიმართების ფონზე, როგორებიცაა: ძველი ბერძნული და ახალი ბერძნული, ძველი სომხური და ახალი სომხური, სლავური და რუსული და ეს მოვლენა მით უფრო შთამბეჭდავია, თუ გავითვალისწინებთ, რომ ქართულ მწიგნობროულ ტრადიციას არასოდეს ასაზღვრელად პურისტული ტენდენცია, მაშინ, როცა ზემოდასახელებული სომხურისათვის ამგვარი ტენდენცია სწორედაც ნიშანდობლივი იყო.

ქართული კულტურის ამ ფენომენს, რომელსაც კარგად მივსადაგა რ. თვიანძის ფორმულა - "თსუთიმეტსაუკუნოვანი მითლიანობა", აღიარებულა ქართველოლოგთა - როგორც ლიტერატორთა, ისე ლინგვისტთა მიერ.

ენათმეცნიერები იმასაც აღნიშნავენ, რომ სხვადასხვა დონის ცალკეული ცვლილებების მიუხედავად, ერის მთლიანი სისტემა არ შეცვლილა და ამასთან ერის მითლიანობის გამობატლებლა.

ეს სურათი იმდენად ნათელია, რომ შეუძლებელია ეჭვის შეტანა რაიმე ტენდენციურობასა და გადაჭარბებულში.

სად არის საფუძველი ამგვარი ფენომენისა - თვით ერის ბუნებაში? "კონსერვატიული" მართლმადიდებლობაში? მწიგნობრობის ხსიათიში? თუ ყოველივეში ერთად?

შესაძლებელ პასუხზე უფრო მნიშვნელოვანი თვით ფაქტია, ანუ ის ტრადიცია, რომელსაც V საუკუნის ძველებსა და თანამედროვეობას შორის საზღვარსაზანი არ დაუდგავია.

ეს უპირველესად შეეხება წმინდა საღვთისმეტყველო ტექსტებს, რომელთა ერის საკრავლობაში, თავის მხრივ, უფოვად განსაზღვრა აღნიშნული ენობრივი მდგარდება.

საღვთისმეტყველო ერის საკრავლობა ერთგვარი უნივერსალური მოვლენა ჩანს ყოველგვარი კულტურმასხობისათვის, მას შორის - მართლმადიდებლობისათვის. ერთად, წმინდა ნიღის ეროვნულ ენებზე თარგმნისას შესაფერისი ენობრივი გარისს ძიება და ამ თვალსაზრისით გარკვეული პრინციპების ჩამოყალიბება, გარკვეული ტრადიციის შექმნა ერთგვარი ფუნდამენტია ზემოსტებული ახალი მწიგნობროული კულტურის ჩამოყალიბებისა. და ეს მოვლენა თითქმის ყოველივეს ერის ახალი სულიერების, ამ კონკრეტული ერის შესიანისტური იდეის უკუშემდგენია.

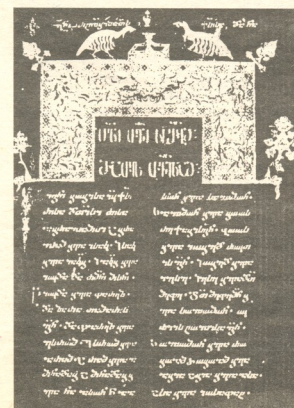
ფიქტორი, ბიპლური ნიღთა ქართულად გადმოღების ისტორია ამ თვალსაზრისით ფრიად მნიშვნელოვან მასალას უკავშირდება.

ამგვარად, IV საუკუნეში ქართული ენა ახალი, ჭეშმარიტი მოძებრების ნათელს ემიზია, ნათელ-ილი პირველ წმინდა ნიღთა - სახარებისა და ფსალმუნთა - ქართულად "მოქცევილი" და ამით ჩაყარა საფუძველი ქართულ ქრისტიანულ კულტურას.

რა იყო ეს "ახლადშექმნილი" სალიტერატური ენა - რომელიც ქართველური კილი თუ ხელნაწერი კონსერვუქტი?

სალიტერატური ერის ისტორია, ვიქტორბ, გამოირიცხავს Koine dialect-ის ფაქტს.

დოკუმენტურად არის დადასტურებუ-

ლი და ქართული მწიგნობროული ტრადიციის 5-6 საუკუნის შემდგევე აღიარებს, რომ ბიპლური ნიღთა პირველი რედაქცია "სამნებთა".

ამვე დროს, ამ სამნებ რედაქციისა მონაცემები იძლევა იმ ეჭვის საფუძველს, რომ ამ დროისათვის სამნებთა ცოცხალი სამეტყველო ერის ნორმა აღარ არის.

ეს კი იმის ნიშნავს, რომ ბიპლური ნიღთა ქართულ ენაზე გადმოშლები "კომისია" წმინდა ტექსტის საკრავლო ერის შესაქმნელად ორივესათვის იღებს უფრო არაქალ ენობრივ ვითარებაზე (თავად ეს ფაქტი რაღაც ლიტერატურული ერის არსებობას გულისხმობს).

და ეს ტენდენცია, როგორც ენასავი, სრულდებდა გარკვეულ ენობრივ ტრადიციად ყალიბდება.

სწორედ ამით აიხსნება ის გარემოება, რომ შემდგომი რედაქციები - საბანშიდური, ათორიული - კრტიკულ-ტექსტოლოგიური შიპარანისა მას და, თუ ახალ-შევე მოძველებულ სამნებთა არ მიეკუთვნება მშვედგელობაში, ენობრივი ცვლილებები არსებობდა არ შეეხება, მიუხედავად იმისა, რომ ეს ცვლილებები ცოცხალ ენაში ბუნებრივად იჩნება თავს.

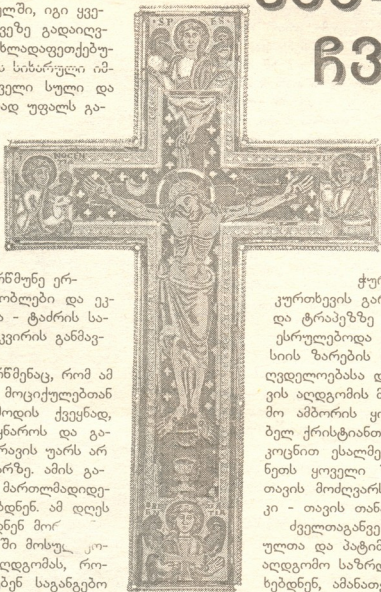
საბანშიდურ რედაქციას, რომელიც პალესტინაში უნდა შექმნილიყო არაუადრე IX საუკუნისა, კ კველზე ასე აფასებს: "საბანშიდური ტექსტი სახარებისა (საზოგადოდ სამილიას), ჩვენ ვიქტორბ, განიშრავდა ხელშესახება უწიკალურად ფონტიკურად, იმაში ხ-ანები უფო აღარ იხმარებოდა, ტექსტურულად კი მათში განსხვავება ან არ ყოფილა, ან თუ იყო, იმდენად და იმ მიზეზით, რამდენადც და რა მიზეზით თვით ხანმტე ტექსტებში" (სქოლიოში მითითებულია, რომ იგულისხმება ხანმტე ტექსტის ორი განსხვავებული რედაქცია).

ყველაზე უფრო ხელშესახება ის საწრედაქციო შემოპობა, რაც ჯერ ექვთიმე და შემდეგ გიორგი მიანშიდლებს გაუწევიათ. ეს რუდუნება, რომელიც წყაიერებში მათ საგანგებო მადლობილებას მიწერება, ასევე მიმართული იყო არა ენობრივი ცვლილებისაკენ, არამედ პირველ-წყაირობის ენობრივ-ფორმული დახლოებისაკენ: "ხოლო სუფანი, ოდესმე თარგმნილი და უწიკალ ეკთილად გადმოღებული, ერნა თუ ვაშა სერბითა უცებო და უწიკალთა მშპარებელთაგან დაგესლებული, ბრძიმედსა მას შინა მნიღთა გარებისა თვისისა გამოადუნდა და გამოხსიერება. და ეკითლად სუფანი რომელნიმე ბერძნულსა შევანანა და ყოვლისა ნაკულეფეებისაკენ განასრულან... წმინდა ნიღთის დამოკიდებულების თვალსაზრისით უღარებდა ნიშანდობლივია, რომ გიორგი მიანშიდლებს ქართული რედაქცია ბერძნულთან სამჯერ შეუნამებია, ხოლო თვით გიორგი ანაქორაფი - ქართული კულტება - ივერის მონასტრის დედ ნიღთისაკებში ხელშეუბნებლად დაუდგავია; ხოლო გამოსაყენებლად გადმოღებული პირი გაავრცელეს თანხლები საგანგებო ანდერძიც კარგად არის ცნობილი.

ბანშიდური სამნებ ნიღთი

ყველაზე დიდი და უგამორჩეველი დღესასწაული ყოველ-
 მართლმადიდებელთა ქრისტიანთათვის არის ქრისტეს
 ბრწყინვალე აღდგომა, რომელიც ამის გამო დღესასწაულთა
 დღესასწაულად იწოდება. ხალხის რწმენით ამ დროს შვეც
 კი განსაკუთრებული ძალით გვინათებს, იგიც ბრწყინდება,
 ხარობს და ღვინავს. აღდგომის დღესასწაულის
 სიხარული ვერ ეტყვა ადამიანის სულში, იგი ყვე-
 ლა ქმნილებას მიეხლება, ყოველივე გადიდევ-
 რება და სიხარულით ბრწყინავს ახლადდაფეთქებუ-
 ლი გაზაფხულის ყვავილებში. და ეს სიხარული იმ-
 დენად დიდია, რომ მართლად ყოველი სული და
 ქმნილება ამ დღეს ადამიანთან ერთად უფალს გა-
 ნაძიადებს. ამ დროს მორწმუნე

ზოგიერთი სააღდგომო ჩვეულება

ადამიანის სიყვდილიც, მართლმად-
 იდებელთა რწმენით, სასუფევე-
 ლის დამკვიდრებას ნიშნავს,
 როგანც, ხალხის რწმენით, მიელი
 ბრწყინვალე კვირის განმავლობა-
 ში, სამოთხის კარნი განხვინილა
 გარდაცვლილ მართლმადიდებელ
 ქრისტიანთათვის. ასე განმარტა მორწმუნე ერ-
 მა ბრწყინვალე შვიდგულის საგალობლები და ეკ-
 ლესიაში დამკვიდრებული ჩვეულება - ტაძრის სა-
 მუეფო კარი ხომ მიელი ამ ნიშად კვირის განმავ-
 ლობაში გაღებულა.

ამ ჩვეულებამ აღმოაცენა მისი რწმენაც, რომ ამ
 დღეს უფალი იესო ქრისტე თავის მოციქულებთან
 ერთად აღვასებით შემოსილი გამოდის ქვეყნად,
 რათა ადამიანთა მონყალება შეინჯაროს და გა-
 მოსცადოს. ამიტომაც ამ დღეებში არავის უფის არ
 ეუბნებიან მონყალებაზე, თავშესაფარზე. ამის გა-
 მო იყო ისიც, რომ სააღდგომოდ მართლმადიდებ-
 ზელი დიდძალ სანოვაგებს იმარტებდნენ. ამ დღეს
 ეკლესიაში ან შიშვე აუკონთობებდნენ მორ-
 ნი დიდ სააღდგომო პურს და სახლში მოსულ კო-
 ნელ სტუმრებს უნდა ეჭამა იგი. აღდგომის, რო-
 გორც ვიცით, ეკლესიაში აუკონთებენ საგანგებო
 პურს - არტოსს, რაც მოციქულთა დროიდან იღ-
 ვის დასაბამს და დიდი სააღდგომო ჭეივ კოვლი მორწ-
 მუნის სახლში სწორედ არტოსის გამოხატულებაა, რამეთუ
 სააღდგომო დღეებში, როგორც არასდროს, იგრძნობა ქრის-
 ტიანთა პირადი ცხოვრების გაეკლესიურება, თითქოს ღვთის-
 მსახურება ყოველი მორწმუნის სახლში გრძელდებოდ. ახლა
 კი ყველა ოჯახში აცხოებენ ტკბილ პურს - "პასქას", რაც ას-
 ვე სააღდგომო არტოსის სახეა, სიმბოლოა.

სააღდგომოდ შეღებული წითელი კვერცხიც, როგორც
 ვიცით, მოციქულთა დროიდან იღებს დასაბამს: როცა ნიშ-
 დ მაჰრამ მაგდალენელი რომის წარწარი იმპერატორთან
 მივიდა მის მოსმეცვად და ძღვნად, ძველი ჩვეულებისამებრ,
 ერთი თეთრი კვერცხი მიათავს, ხოლო ამ უკანასკნელმა
 უთხრა, ქრისტეს მკვდრებით აღდგომის ისევე ვერ დავიჯე-
 რებ, როგორც იმას, რომ აი, ეს თეთრი კვერცხი შენს ხელ-
 ში შეიძლება განითლდესო. უშვებვე კვერცხს განითლდეს
 ინყო, ხოლო ნიშად მაჰრამ მაგდალენელი გალოდა - "ქრის-
 ტე აღსდა მკვდრებით..." ეს ამბავი მთელ იმეამიდელ საქ-
 რისტიანოში გაუცრცელდა და მორწმუნეებმა აღდგომის კვერ-
 ცხის წითლად შეღებვა და ერთმანეთისათვის მიძღვნა და-
 იწყეს. თავად კვერცხიც ხომ სიცოცხლისა და მკვდრებით
 აღდგომის სიმბოლოა, რაკი ხმასში დავარული სიცოცხლე
 გამოშვებურებას იწყებს; მისი წითელი ფერი კი ქრისტეს გა-
 მომსყიდველ სისხლს გავსებუნებს. ხოლო კვერცხის "გატყვი-
 ხა" და გაგორების ჩვეულებას არაბიანი საფუძველი არა
 აქვს და, რა თქმა უნდა, იგი გასაკვიცია, ვითარცა ამჟო გარ-
 თობა; ამის ატყაღვე გვედგობა მოსატყრების
 ტიპიკონებში. აღდგომის კვერცხით მიდიოდნენ და მიდიან
 ქრისტიანები თავიანთი შესვენებულების საფლავებზე, რათა
 აღდგომა მიულოცონ მათ, როგანც სწამთ, რომ გარდაც-
 ვლილთ ესმით მათი და მათთან ერთად განხიარებენ ცხოვრ-

ბის მომჩიებელი დღესასწაუ-
 ლის გამო...

საღღესასწაულო მსახურების
 დასრულების შემდეგ მიელი
 სამღვედელოება ეკლესიის ეზოში
 გამოდიდა და აქ დანყობილ
 კალთებსა და ფუთებს, სავსეთ
 ათასგვარი სანოვაგით, აგრეთვე

ჭურჭლებს ღვინით, აკურთხებდა. ამ
 კურთხევის გარეშე არც ერთი ოჯახი არ ჯდებო-
 და ტრაპეზზე და არ იხსნილებდა. კურთხევა და ეკ-
 ესრულებიდა განუწყვეტელი ვალობისა და ავლ-
 ესის ზარების რეკვის ქვეშ, რასაც მოსდევდა სამ-
 ლვედელოებასა და ერისკაცთ შორის ერთმანეთისათ-
 ვის აღდგომის მილოცვა ამპორის-ყოფით. სააღდგო-
 მო ამპორის ყოფა მომდინარეობს მართლმადიდებ-
 ზელ ქრისტიანთა უძველესი ჩვეულებიდან - ღწმენუ
 კონცით ესალმებოდნენ და მოკითვლადნენ ერთმან-
 თის ყოველი შეხვედრისას. პირველად მორწმუნე
 თავის მოძღვარს ულოცავს და ეამბორება, შემდეგ
 კი - თავის თანამოძმე.

ძველთაგანვე იყო დამკვიდრებული ამ დღეს სწე-
 ულთა და პატარათა მოწაზულება და მათთვის სა-
 აღდგომო საზრდოს მიზანა. თუ მისვლას ვერ ახერ-
 ხებდნენ, ამანათებს და მოსაკითხის უგზავნიდნენ ამ
 შეტყირვეულ ადამიანებს.

სახლი ამ დღისათვის საგანგებოდ ლაგდებოდა ირთვე-
 ბოდა, სუფრაც ისე იშლებოდა, რომ ყველდფერი იქ ყოფი-
 ლოყი და არავის დაეყო ზრუნვა რაიმეზე და არანაირი
 შრომით არ დაფრღვია დიადი დღის ზეიმი.

დადგენილი ჩვეულებით, აღდგომის დღეებში სამღვე-
 დელოება ქრისტიანთა სახლებს მოიხანხულებდა ხოლმე. საეკლ-
 სიო მსახურება კარინად გარეშე გადადიოდა გალობებითა და
 ლოცვებით. ამ დროს განსაკუთრებით განისხვებდნენ სწე-
 ულთა და უძლური მოხუცებულნი, რომელთაც საშუალება არ
 ჰქონდათ ეკლესიაში დასწრებოდნენ მსახურებას. აღდგომის
 დღეებში მწუხრის მსახურებასა და ლიტურგიებს განსაკუთ-
 რებულთა გულმოდგინებით ესწრებოდა ხოლმე მორწმუნე
 ერი და ამ დროს მივიწყებული იყო ერისკაცთათვის სხვა დროს
 ესოდენ ჩვეული არავულოდებანი ტაძარში ღვთისმსახურე-
 ბაზე დაგომის. თავად სააღდგომო მსახურებაც ხომ განსა-
 კუთრებულია - შედგენილი სააღდგომობისაგან, კითხვის გა-
 რეშე და ჩვენც, მართლმადიდებელმა ქრისტიანებმა, ზედმი-
 ნეწით უნდა დავიცვათ ქრისტეს ეკლესიაში ძველთაგან
 დამკვიდრებული ეს ჩვეულებანი, ვიცოდეთ მათი დღმა ში-
 ნარსი, რათა მიელი სულით და გულით ჭვაკისხვით
 დღესასწაულთა დღესასწაულის - ქრისტეს ბრწყინვალე
 აღდგომის ღვთაებრივ მადლს და სრულის სიხარულით უ-
 ლაღადგებდეთ ერთუროს - "ქრისტე აღსდაცა - ჭმუშარტად
 აღსდაცა" ამი.

ყურანაილიან "ВЕЧНОЕ" (N4, პარია, 1950 წელი)
 თარგმან მანსილ ბურსაძემ

ანსილ გალაუაიკი

“აბა, მაშ თქვენ ჩაი დაასხით და მერე მოყვებით სა-
მცენიერო ლაპარაკსა. თუმცა, თქვენთვის ძელი იქნება
სამცენიერო ლაპარაკის გაგება, მაგრამ მე შიგადაშიგ
სამცენიერო სიტყვებს მდაბიურად გითარგნით და ამირი-
გად სამცენიერო ლაპარაკის გაგებას გაგაადვილებთ”. ასე
მსჯელობდა XIX საუკუნეში ლარსში მდგომი ერთი რუსის
პოდაპარუჩი, რომლის გამოძველებულაც ამდღავენება, რომ
ღვინოსა და არას ძალიან დაახლოებით იცნობდა ამ მეცნი-
ერის მიზანი ჩვენი ქვეყნის განათლება გახლდათ და მისი დამ-
ტყუება, რომ მსოფლიოს გული რუსეთია, რუსეთის გული -
პეტერბურგი, პეტერბურგის გული კი - იზლერის ბალი, “რო-
მელიც სავსეა ვუჟუნათვალეზიანი ქალებითა. გინდა
ერთს ჩაავლე ხელი, გინდა მგორეს. აი, განათლებას რა
შეუძლიან. იზლერის ბალი განათლების გვირგვინია, ასე-
თი ბალია, რომ “მწუ”.

სხვათა შორის, ეს ჩვენი მეცნიერი მაგარი გულთმისანიც
გამოდა, ავცხიდა მისი ნათქვამი: “ცუდად არ ნახდა ჩემი
ღვანლი, შამომავლობა მოიგონებს ჩემს სახელსაცა”.

არა მხოლოდ იგონებენ, არამედ აგრძელებენ კიდევ მის
მიერ დანებულ სამცენიერო მოღვაწეობას, რათა აღასრულონ
სულიერი მოძღვრის ოცნება და საქართველო გადააქციონ
“პოდაპარუჩის სამოხედ”.

მსგავსება ის არის, რომ ჩვენ არც მაშინ გვესმოდა ამგვარ
სამცენიერო ლაპარაკი და, მოგორც ჩანს, არც ახლა გვეს-
მის.

“დავუგადვეი ყური ამ აფიცრეს და გულში კი ვფიქ-
რობდი, ხომ არ გააიყვებოდა-მეთქი, მაგრამ გარდა ამ
გადარეულის ლაპარაკისა არა შევატყვერა”, - ნერდა
მგზავრო.

მართალი გითხრათ, მეც იგივე გავიფიქრე, როდესაც პრე-
ზიდენტის მრჩეველის ბატონ თემურ მირიანაშვილის “ახალ თი-
ობაში” გამოქვეყნებული წერილი წავიკითხე.

“თქვენ არც კი იცით, - რა არის ცივილიზაცია, ას-
ოციაცია, არლუმენტაცია, ინტელიგენცია, კასაცია და
ფილოლოლია”, - წუსდა რუსი მეცნიერი.

თქვე უკაცებო, აზრზე არა ხართ, რა არის გენეტიკა, ლინ-
გვისტიკა, კულტურა, კონფესია და სექსუალური მორალი, -
წუსს ბატონი მრჩეველი.

სანაც უშუალოდ შევეხებოთ ბატონი მრჩეველის სამცენი-
ერო მოსაზრებებს, მანამდე უნდა ითქვას, რომ ეს პუბლიკაცია
აგრძელებს იმ ანტიდასავლურ პროპაგანდისტულ კამპანიას,
რომელიც მიზნად ისახავს საქართველოს პოლიტიკური კურ-
სის სანაწილდგეო ოდელიტაციური ფონის შექმნას - იმ აზ-
რის დამკვიდრებას, რომ დასავლური ცივილიზაცია უცხოა
ქართველებისთვის გენეტიკურად, კულტურულად, ეთნოფსიქო-
ლოგიურად, ისტორიულად, პოლიტიკურად და სექსუალურად
დაც კი.

სამცენიერო, ახლობელია რუსეთი.

სათავე და მიზეზი ამ კამპანიის არის რუსეთის სურვილი,
შინაწრუნის სამხედრო ბაზები და პოლიტიკური გავლენა სა-
ქართველოში, მაგრამ, ვგერგერობით, ლიად ვერ მოქმედებს და
კმაყოფილება საქართველოს ხელისუფლებაში და საზოგადო-
ებაში არსებული იმ ძალების ხელშეწყობით, რომელიც უზ-
ილავი ძალებით მართავს.

ამ გეგმის მიზანი საქართველოს სახელისუფლო სიერცე-
ში სავერდანი რევილუციის მოწყობა და ქვეყნის სათავეში
ისეთი ძალების მოხვლა, რომლებიც სრულად გაითვალისწინებ-
ენ რუსეთის ინტერესებს.

სათანადო იდეოლოგიური ფონის შექმნა მიზანილიცობენ
სხვადასხვა პროფესიის და სოციალური ჯგუფების წარმომად-
გენებელი - “ნომინალატურული პატრიოტები”, რათა შეიქმნას
ილუზია, რომ დასავლური კურსი გამოუსწორებელ საფრთხეს
უქმნის ეროვნულ თვითმოყვადებას.

ამ კამპანიამ ბოლო დროს საინტერესო ელფერი შეიძინა:
დაფინები მიმდინარეობს იმ აზრის დამკვიდრება, რომ ფე-
ნიას ზუნდი სინამდვილეში შევარდნაქის ლაღატობს და მისი
ნების სანაწილდგეო ექსპრესა ქვეყნის დასავლეთისკენ.

საინტერესო ის არის, რომ, განურჩევლად იმისა, მოსწონს

გენეტიკური ანტიპროპაგანდა

თუ არა ვინმეს შევარდნაძე, საკმაოდო არავის გაუხდია, რომ
ქვეყნის განვითარების სტრატეგიული კურსი სწორედ მან გან-
საზღვრა. მტერი, შევარდნაძე პრეზიდენტობა სწორედ იმი-
ტომ მიიჩნია აუცილებლად, რომ ეს კურსი არ შეცვლილიყო
და მის შესახებ ერთმნიშვნელოვნად განაცხადა.

ამი უმტეს, საუფრადილეოა, როცა ის ადამიანები, რომ-
ლებიც განსწვევტილი კოკობიკობენ პრეზიდენტთან სიახლო-
ვით, ვიჯობად გვიჩინებენ, რომ, თურმე, დასავლური კურსი
ფენია-სააკაშვილის აბიერება ყოფილა შევარდნაძის ნების სა-
წინააღმდეგოდ. რაც უფრო ხშირად იმის ეს აზრი, მით უფ-
რო ნათელი ხდება, რომ აქ შემთხვევითობასთან და რთოდ
წამოროლოდ სიტყვებით არ გავეს საქმე ერთი და იგივე
აგტორები თვეების განმავლობაში იმეორებდნენ ამ სიბრძნის
და ახლა უკვე საკუთარი თავის დამონშეპაც დაინყეს. “პრე-
სა აჭრელებულია ხმებით, რომ ზ. ფენია, შ. სააკაშვი-
ლი და მისი უბლოესი გარემოცვა ლალატობენ ე. შე-
ვარდნაძეს”, - წერს ბატონი მრჩეველი, თუმცა, რომ ჩამოვი-
ვალა და საკუთარი თავიც ზედ მივივლებინა, სულ სამი-ოთ-
ხი “ამჭრელებული” შერჩებოდა ხელი. არც ის არის დიდი სა-
იდუმლო, ვინ ასაზრდოებს ამ “აჭრილ სიბრძნეს”.

პროპაგანდისტული კამპანიის აგტორები არც ისეთი მია-
მიტები ჩანან, ეგნობი, რომ შევარდნაძეს დააწინაშინებენ, თით-
ქის, ის არის, რომლის შესანარჩუნებლადც თავი აქვს გა-
დადებულად და ყველა გავალ-გამოვილას თითო ტერორის-
ტულ აქვს უწყობი, თურმე, სინამდვილეში, ფენიასა და სა-
აკაშვილს აურჩევით მისგან დაუკვირავად.

დიდი მიხედვრა არ სჭირდება, რომ ფენია-სააკაშვილის

ლანძღა, სინამდვილეში, სწორედ შევარდნიძის ლანძღვაა. ყველა ნიშანი არსებობს იმის საგარეოდ, რომ ხელისუფლების უმაღლეს ეშელონებში მიმდინარეობს ბევრად უფრო მძიმე და გადაწყვეტილი ბრძოლა, ვიდრე ეს გარეგნულად ჩანს.

საქართველო ისევ კავკასიური ციურის წინაშე მოქცეული, დედადენდინგული აქტი-იტი ექსპერტინად და ამის ფუნქციონირება ქართული "გაგლეჯი ბაზარი". ნაილეო ისიც, რომ ქართველის აღკვეთაზე, ქვეყნის აღმავლობაზე ფიქრიც არ შეიძლება, სანამ არ გარკვეულა, ვინ არის ბავშვის ნამდვილი დედა.

თუ არა ხელისუფლებაში მიმდინარე ფარული ომის გამოზახულებად, ძნელია, სხვა რამედ აღიქვა პრეზიდენტის მრჩეველზე უზომო აღნიშნული სტატუსი, ისევე როგორც პრეზიდენტის საყვარელ გაზუთად ცნობილ გამოცემაში იმის მტკიცება, რომ ამერიკელების მიზანი საქართველოს განადგურება ყოფილა და ამის მამოძღველ საბუთად სამოცდათიან წლებში "კავკასიუმი" შეიხსოვოს ალბან დაღლის ანდერძის გამოქვეყნება (საინტერესოა, რომ ამ ფსელვანდერძს ორი წლის წინ ბექ-დადენდენ ქართველი კომუნისტები თვითნებ გაზუთებში, პროკლამაციებზედ არიგებდნენ და ახლა თავიანთ გამოიტანეს სამზოუბო).

და მინც, თუ დაუშვებთ, რომ ყველაფერი ზემოთ თქმული მოლოდინ ფანტაზიის ნაყოფია, სურათი არანაკლებ მძიმე ისტატება - როცა პრეზიდენტის მრჩეველს შეუძლია, საჯაროდ დაინწყოს ასეთი "უმცირესის ფართი-ფურთი", ადელი წარმოსაგვინო, როგორც ექნება კონფედერაციული, ყურში ჩასაჩურჩულებელი რჩევები.

ბატონი თემურ მირიანაშვილის ირონიის საგანდ ქვეულა ზურად ფვანის ფრანა - "მე ვარ ქართველი და, მაშასადამე, ევროპელი". მთელი სტატუსი იმის მტკიცებას ეძღვნება, რომ ეს ასე არ არის.

კაცმა რომ თქვას, საქართველოს ევროპის ნაწილად მოზარება, არც საქართველოს პრეზიდენტის, არც პარლამენტის თავმჯდომარის და არც სხვათა ადომინატი არ გასტოლდ - დიდი ხანია დადგინდა, რომ ქართული კულტურა ტოპოლოგიური თვალსაზრისით ევროპულია. დღევანდელი - ხელისუფლებების დიდი დამახასიათებელი ის გასტოლდ, რომ სართული ევროპის პოლიტიკური წყვირ გახდა. თავისთავად, ევროპულად არც პლუსია, არც მინუსია, არ წინაშეს სხვაზე მეტობას ან ნაკლებობას; არც - იმას, რომ ქართული კულტურა თითოის თვითმყოფელი არ იყოს, ისევე, როგორც იტალიური, ესპანური თუ ფრანგული.

ბატონ თემურის ძალიან საინტერესო საბუთები მოჰყავს იმის დასამტკიცებლად, თუ რამდენად არ შეიძლება ეთნოგრაფიული ჩვენს ევროპულობაზე ვინც ამას ამბობს, ისინი, თურმე:

- 1. "საპროლოგ და სამკვედრო-სასიცოცხლო გადაგვამტერებენ რუსეთს;
- 2. გადაგვამტერებენ პრაქტიკულად ყველა სხვა მეზობელ ქვეყანას და ხალხსაც".

პირველ საბუთი კიდევ გასატყობა, რუსეთს ეწინააღმდეგეთ, რომ ევროპელები ვართ, მაგრამ მეორე რაღაა - რომელი ყველა სხვა მეზობელი ქვეყანა გადაგვამტერება? თუ მიმოვიხილოთ, დავინახებთ, რომ ყველა სხვა მეზობელ ქვეყანაზე რუსეთი იგულისხმება.

რომ არ გადაგვამტეროს, უნდა ვთქვათ, რომ ჩვენი ერთადერთი მეგობარი ქვეყანა რუსეთია და, რაც მოავარია, შევიწინარწინოთ მისი სამხედრო ბაზები.

კიდევ უფრო უკეთესი იქნება, თუ ისევ რუსებს დავიკრძელოთ, როგორც გვექვს ორბის წლის განმავლობაში. ოღონდ, მაშინაც არავიკრძელო რუსებს ვიქნებით, რადგან, თურმე, გენდრეჯან არ გვიწყობს ხელს.

ბატონი თემური ბრძანებს: "პოლიტიკოსი, თუკი მას მართლაც ანაღლებს თავისი ხალხის ბედრი, უნდა დაფიქრდეს: "სინამდვილეში რამდენად მეცნიერულია, რასაც მე ვამბობ?"

ნამდვილად ოქროს სიტყვებია, თუმცა, თავისი ნათქვამის მეცნიერულობაზე დაფიქრება არც იმას აწყენდა, ვინც პოლიტიკოსი არ არის და თავისი ხალხის ბედრი დიდად არ ანაღლებს.

ბატონმა მრჩეველმა, რუსის პოდაპირიკის არ იყოს, იცის, რომ გაგება გაავტორდება და მის მტავასად სადენიერო სიტყვებს მდებარედ გვითარგმნის: "მეცნიერებს უკვე დი-

დი ხანია ერთმნიშვნელოვნად აქვთ დადგენილი: ქართველები ევროპაში მცხოვრებს ერებს არ ენათესავენ. არ ენათესავენ, ვერ ერთი გენეტიკურად".

მდებარედ თარგმნი ამით არ მთავრდება: "ბატონი ზურაბი ვერ დაასახლებს ვერც ერთ ოცნებ მინც სოლიდური ისტორიკოსს, ანთროპოლოგს, ლინგვისტს, არქეოლოგს და ა.შ. რომელიც ამტკიცებდეს, რომ ქართველები ვართ გენეტიკურად ევროპული ერთა ნათესავნი".

ძნელია შევადგინო ბატონი თემურის ამ მეცნიერულ არგუმენტს, რადგან გამოირყვება, რომ ზემოთ ჩამოთვლილი პროფესიის ადამიანებმა ასეთი სისულელის მტკიცებაზე დაკარგონ დრო. ბატონ მრჩეველს, როგორც წერილობრივ ჩანს, ლევის ბერძენიშვილი არ უყვარს, მაგრამ ეს არ ნიშნავს, მის ჯიხანზე არც ბიბლიოთეკაში იარის და არც ცენტრ ნაიკიოსის, რომ წაეკიოსა, ნახავდა, რომ თანამედროვე მეცნიერებაში არ მდის ერებს შორის გენეტიკური განსხვავების საკითხი. ადამიანი ერთი საბუნებაა, მათ შორის არსებული უმცირესი გენეტიკური სხვაობა განპირობებს კანის ფერს, თვალისა და ყურის, თმის თუ ცხვირის ფორმას და არა კულტურულ-მენტალურ განსხვავებას. ასე რომ, ქართველები ნამდვილად ვართ ევროპული ერთა "გენეტიკური ნათესავნი" და ეს ბატონი მრჩეველის გარდა, სადავოდ არავის გასტყობია.

არ არის გამოირყვება, ბატონმა მრჩეველმა "გენეტიკა" მდებარედ გვითარგმნა და სინამდვილეში ადამიანობის რასებად დაყოფის თეორიას გულისხმობდა. დღეს დამკვიდრებელი თეორიის მიხედვით, ადამიანობა სამ რასად იყოფიან (ზოგი სკოლა ასახელებს ოთხ ან ექვს რასას; მაგრამ არსი სიზიკვია): ევროპულად, აფრიკულად და ჩინურად (მონღოლოიდურად). თავის მხრივ, ევრაზიული ორ ნაწილად იყოფა - ჩრდილო ევროპულად ანუ ბალტიკურად და სამხრეთ ევროპულად ანუ ინდონეზიაშუაზღვისპირულად, რომელსაც დამკვიდრებელი თეორიები უწოდებენ.

ბატონი მრჩეველის გენეტიკურ გრძობებს თუ არ შევერატყვებით, ერთი ცნობაც შეიძლება მივანოლოთ - ევრაზიულ ანუ თეთრ რასის თანამედროვე სამედიცინო ლიტერატურაში კავკასიური რასა ეწოდება შუდიც, გერმანულად და ესპანურად კავკასიური რასის წარმომადგენლები არიან. ეს მომდინარეობს თეორიდან, რომ ევროპულია სამშობლო კავკასია. ასე რომ, თუ ბატონი მრჩეველი კავკასიური რასიდან არ გავერიცხავს, ევროპელებად ჩვენი ბიოლოგიური ნათესაობის საკითხი დადებითად მოგვარდება.

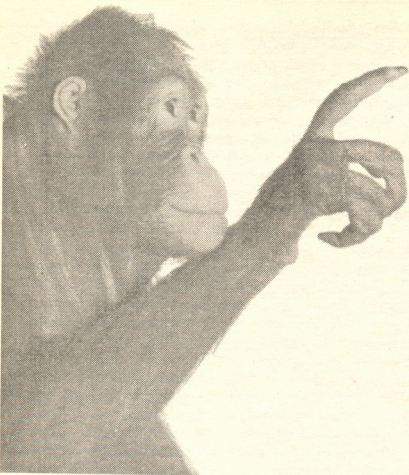
სხვათა შორის, გენეტიკური განსხვავების დამტყობა სხვა მხრივაც სახიფათოა და ეს ბატონი მრჩეველმა უნდა გაითავალისწინოს. ადამიანის და შიმპანზეს გენეტიკური ბაზისი სულ რაღაც 1,2%-ით განსხვავდება. ნიშნები თუ გაიჩინო, გენეტიკურად განსხვავებული ვარი ანა მათ ვერ დიაცივო, ევროპელობა და ქართველობა კი არა, ადამიანობაც უკან დაგრჩება. თუმცა, ჩვენი ხომ დემოკრატიანა, რაც, ალბათ, გენეტიკურ თავისუფლებასაც გულისხმობს.

სამართლიანობა მოითხოვს, აღინიშნოს, რომ თუმცა გენეტიკაში დიდი ორბანი გეოგრაფიის და ისიც მინუსით, ყველა მეცნიერებელს, რომელთაც ბატონი მრჩეველი თავის წერილებში ირადგანდა, ყველაზე მდვილი მინც გენეტიკაშია. სხვა საკენი, უბრალოდ, არ ესტრება და იმდენ შეცდომას უშვებს, რამდენი წინადადებაც უწერია.

"გენეტიკური განთავისუფლების" შემდეგ, ბატონი მრჩეველი კულტურის სფეროში შეიჭრა და ერთი აბაქიანი მოუთხოვა ხელი: "ახლა ვიკითხოთ, იქნებ ჩვენი და დასავლური ეთნოკულტურებიცაა მონათესავე ან თუნდაც მსგავსები".

მართალია, ჯობდა, არ ეკითხა, მაგრამ იკითხა და... თვითონვე უპასუხა საკუთარ თავს: "ყველა, ვინც ასე თუ ისე იცნობს საქართველოს და ევროპასაც (მათ შორის, კლავდავლებს დასავლელი სპეცილისტებიც), ერთმანად აღიარებენ, რომ ქართული კულტურა, ტრადიციები, მთელი ჩვენი ეთნოსიკური უღრმესად თვითმყოფელია. ზურაბ ფვანია ვერც ამ მოსაზრებას უარყოფს. ანკი როგორ უნდა ენათესავდებოდეს, ემსგავსებოდეს ჩვენი კულტურა რომელიმე სხვა ხალხისას, თუკი თვით ჩვენი ერთი გენეტიკურად არც ერთ ერს არ ენათესავება?"

ვინც "ასე თუ ისე" იცნობს ამ საკითხს, მით უმეტეს, სტუმრად ჩამოსული უცხოელი, მით უმეტეს, ქართულ

სუფრაზე, მით უმეტეს, ნასვამი, მით უმეტეს, საკუთარი კულტურის "ასე თუ ისე" მკიდრე შექციებიანებულ ქართველებს გარემოცავში, როცა ყანებით სვამენ საკუთარი ერთადერთობის და განუმეორებლობის სადღაგრძელს, შეიძლება კიდევ დათინებინოს ამგვარ "გენტიკურ კულტუროლოგია". მაგრამ ოდნავ მაინც სოლიდური სპეციალისტი ნამდვილად განერვიულდება. მით უმეტეს, როცა ბატონი მრჩევის შემდეგ მეცნიერულ განახლებებს იხილავს რელიგიის ისტორიაში, კულტურაში, ლიტერატურაში და ა.შ.

ქართულმა არაევროპელობის საბოლოოდ გამოსასვარავებლად ბატონმა თეფრმა გადამწყვიტა, მკითხველისთვის მოკლედ აქვსნა, თუ რა კოლოსალური განსხვავებაა კათოლიციზმსა და მართლმადიდებლობას შორის. განსხვავება, ცხადია, არის, მაგრამ ბატონ თეფრის გამოჩნა, რომ კათოლიციზმი და მართლმადიდებლობა მაინც ყველაზე ახლოს მდგომი კონფესიებია და მნიშვნელოვანი ნაბიჯები იღებენა ჩირვე მხრიდან კიდევ უფრო დასახლებულბა ცოტა ხნის წინ რომის პაპმა და კონსტანტინოპოლის სატრიარქმა შეუქცევის წერილებიც კი დახიეს. ამასთან, როდის შერე გახდა კათოლიკმა ევროპელობის აუცილებელი ატრიბუტი?

ბატონი თეფრი პირძანებს: "რუსული იმპერიალიზმისადმი ჩვენი ერთი მთავარი ბრალდება არის ის, რომ სასუქებით წაართვა ჩვენს ეკლესიას ავტოკეფალია. მაგრამ კათოლიკეები რომ ყოფილიყავით, ჩვენს ეკლესიას საერთოდ არ ექნებოდა სუერენიტეტი. დიხა, მართლმადიდებლობის წყალობაა, რომ ჩვენს კათოლიკოს-პატრიარქს არავინ ჰყავს მობრძანებელი, გარდა დღევანა. მართლმადიდებლობამ თავის თხუთმეტივე ავტოკეფალურ ეკლესიას სრული დამოუკიდებლობა მიანიჭა".

ისეთი ლოგიკაა, ქვას გასეთხე. უფრო მეტიც, შეიძლება ითქვას, პირველის ნახევარკუნძულზე ღერ ომი დაგვიანებულიყავით, კათოლიკე ხასკები ვიქნებოდით, მაგრამ კავკასიაში დავიბადეთ.

ქართულმა ეკლესიამ ავტოკეფალია მიიღო განხეთქილებამდე ექვსი საუკუნით ადრე. ავტოკეფალური ეკლესიები დაფუძნდა იქ, სადა მოციქულბა იქადაგეს და ეს მოხდა ასევე განხეთქილებამდე. ასე რომ, მართლმადიდებლობას არავისთვის არავფრო მიუნიჭებია, არც დამდგარა ეს საკითხი.

კიდევ ერთი მეცნიერული აზრი: "კათოლიციზმისაგან განსხვავებით, მართლმადიდებლობა არასოდეს კრძალავდა არც მღვდელმსახურებას და არც ლიტერატურულ საქმიანობას როგორცღა ენებზე".

კათოლიციზმს არ აუკრომაღავს ლიტერატურული საქმიანობა ერთეულ ენებზე, ამაში დასაწმენებლად საკმარისია ბიბლიოთეკაში მისვლა. რაც შეეხება მღვდელმსახურებას, არ-

ის ერთი ქვეყანა, სადაც მართლმადიდებლურმა ეკლესიამ აკრძალა ერთეულ ენაზე ლეიონმსახურება, ეკლესიებში ფრესკებიც შეათეთრეს - ამ ქვეყნის სახელი "ს"-ზე იწყება, ათი ასოსიან შედეგბა და ბატონი მრჩევის ფანჯრიდანაც მოჩანს.

ამის შემდეგ რაც წერია, იმისგან მე პირადად, აზრი ვერ გამოვიტანე: "კათოლიკეები რომ ყოფილიყავით, გვექნებოდა არა თხოუმტესასუქუნოვანი, არამედ, სულ ცოტა, ორჯერ ახალგაზრდა ეროვნული ლიტერატურა".

კათოლიციზმი განწდა 1054 წელს. ამ დროისთვის ექვს საუკუნეზე მეტი იყო გასული პირველი ქართული წანარმოებების შემქნეიდან. შეიძლება, ბატონ თეფრის იმის თქმა სურს, როგორ იქნებოდა, რომ, დაფუძნდ, ქართველები კი არ ყოფილიყავით, არამედ კუბელი ინდიელები და კოლუმბს აღმოვეჩინეთ. რას გაუგებს მეცნიერულ ლაპარას? თუმცა, წერილის დასაწყისშივე კატეგორიულად აცხადებს: "თეორიის, იდეოლოგიის სფეროში ყოველად დაუშვებელია ფანტაზიორობა, იმპრივიზატორობა".

თავსატები რებუსები შემდგომშიც მრავალბადა, მაგალითად ასეთი: "ალმოსავლური ქრისტე რუსული იყო დასავლურზე გაცილებით უფრო ნაკლებორთოდოქსალური, ნაკლებდოგმატური და, თუ გნებავთ, უფრო ლიბერალური". აი, ეს არის "უმეცრების ფართი-ფართი", თუ არის. თუ გნებავთ, ჩვენ გვეუბნება, მაგრამ სინამდვილეში თვითონ ნებას, თუ ნებას, მაგრამ ვისაც რა უნდა ნებადეს, თვითონდესული მაინც მართლმადიდებლურს იხნებს და გამოდის, რომ მართლმადიდებლობა ყოფილა კათოლიციზმზე გაცილებით ნაკლებ-მართლმადიდებლური. რაც შეეხება ნაკლებდოგმატურობას, ბატონ თეფრის ტყუილად ჰგონია ეს ქაითნაური მართლმადიდებლობის მისამართი.

ჩვენი ევროპელებთან ნათესაობის თემა ხომ პირველივე აბზაცში დაასამარა "გენტიკო", შემდეგ ტყინის საჭელეტი რებუსებით გააბარა თავისი თეორია და, მეტი დამაჯერებლობისთვის, პანანია ტყუილებიც შემოგვანარა: "მართლმადიდებელი კათოლიკოს-პატრიარქები კათოლიკურ ქვეყნებში არასოდეს ყოფილბა". პატარა ბიჭები უბრალოდ ასეთ ტყუილს შესაბამისი ტესტით ამოწმებენ, რასაც ჩვენ, სამწუხაროდ, აქ ვერ მოვიხრათ, ამიტომ უბრალოდ ვიტყვით: რასაკვირველია, ყოფილბა და ბევრჯერაც.

გენტიკური წილისვლების შემდეგ ბატონმა თეფრმა ევროპასთან ნათესაობის ყოველგვარი იმედი გადავიწვინა, მაგრამ ეს არ გვაკმაბდა და ავცხსნა, რომ ჩვენსა და დასავლეთის შორის, თურმე, აღმართულია რელიგიური, კულტურული, პოლიტიკური და სექსუალური შეუთავსებლობა კი. "ქართველთათვის სრულიად გაუგებარია დასავლური სექსუალური მორალე", - გვაძენცნობს პრეზიდენტის მრჩეველი და იქვე დასძენს, მეცნიერი ჩვენითანებს "იზოლირებულ ერებს" უწინადებენ.

მოკლედ რომ ვთქვათ: "არსიადმ ხმა, არსით ძახილი".

თუმცა, გენტიკურ-რელიგიურ-კულტურულ-პოლიტიკურ და სექსუალურ იზოლაციამ მოქცეული ქართველები ბატონმა მრჩევილმა უნებუნად მაინც არ მიგავიწყდა და დავკისასა "გზა ხსენსა" - "რელიგიამ ჩვენ მართლმადიდებულ ერებს დაგვანაწილბა, მათ შორის რუსებს".

მათილი ეთიორია, როცა აბზაც-აბზაც მივეუყვებოდა წერილს, არ მტოვებდა განცდა, რომ ბატონი მრჩეველი სრულ იზოლაციამ არ ჩაკვირდა და რამე გამოსავალს დავკისასავდა. ვერწმონდი იმასაც, რომ ეს გაბოხბული რუსეთი იქნებოდა. არ ვციე რატომ, მაგრამ ვერწმონდი. შეიძლება იმიტომ, რომ პოლდარქიუსის სიტყვებიც მასწავლბა: "მადლიდა ღმერთს, აფიცრობდა და ჩინოვნიკობა ბვერი მოდის რუსეთიადმ თქვენს გასანათლებლბა". და კიდევ იმიტომბა, რომ მათ მიერ გამოზრდილი დიგლობორი კადრებიც სკამბოდ მოგუპიკევა, რომლებიც დღეინაც ზრუნენ ჩვენთან "მოდარქიუსის სამოთხის" დასამტოვებლად.

წერილის პირველ ნახევარში მრჩევილმა მეცნიერულად დაგვიმტკიცა, მიუღ მსოფლიოში არავინ ცვათ ნათესაობა, არც გენტიკურად, არც კულტურულად, მორე ნახევარში კი ნახდა შემოგვანარა, ერთი ასეთი ქვეყანა მაინც არსებობს. მსოფლიად მათთან გვაქვს ქართველებს ყველანიანი თავისებობბა, მათ შორის, სექსუალური მორალის საკითხებშიც კი. რა გავწყობ, თვალი დაუდგეს ევროპას, რუსებთან პოლი-

გამათავი უპასურობა

ტიკაში თუ ვერა, სექსუალური მორალის საკითხებში მაინც გვიღრღნეოთ ერთგავარ კონსენსუსს.

თუმცა, ევროპელების მანქანის მაინც ვინაჩრუნებთ. იმავე მხრიველის გენეტიკური თეორიის თანახმად, "თანამედროვე ევროპის მკვიდრი ერთა აბსოლუტური უმრავლესობა ინდოევროპული მოდგმისაა ახუ ერთმანეთის გენეტიკური ნათესავეები არიან". ასე რომ, ევროპელები ჩვენი ნათესავეები თუ არა, მოფერები მაინც გამოადგენ რუსების მხრადან.

ასე რომ, როცა ზურამ ვყვანა საბოლოოდ იქნება ნამზი-ლები ჩემიზიდენტის ლაღაბში, თავის გუნდთან ერთად პოლიტიკიდან ჩამოხორბეული და საიმედო იზოლირებული, ბა-ტინი მხრეველს შეუშლია, გამოასწოროს დაშვებული შეცდომა და ამაყად განაცხადოს: "მა ვარ ქართველი, მაშასადამე, რუსების ნათესავი, მაშასადამე, ევროპელი".

ვე არაფერი, მთავარია 1,2%-ით არ დაშორდეს საწყის მდგომარეობას, თორემ ამ წინადადებას კიდევ ერთი "მაშასა-დამე" დაემატება.

ბატონი მრჩეველი თავს იწონებდა, განცხადებდა იმდერ სერიოზულ ადამიანს ძალიან მომუნა ეს წერილი. ზურამ ვყვანაის შეიძლება ეთანხმებოდნენ, ან - არა, მაგრამ თუ მრჩე-ველი არ ტყუის და მართლა მისი მსგავსი მრჩეველები მონა-ნილოვებ შეცვლის ბედის გადაწყვეტაში, წინსვლა კი არა, სუ-ლი რომ გვიგდეს, ისიც ვასაკვირია. ეს, უპირველეს ყოვლისა, გაუთავიანებლობის პრობლემა და სანამ სხვებზე ვიფიქრებ-დები, ალბათ, უფროებსი იქნებოდა, ჯერ ვეცდოდი დიდ თუ მცე-რი მრჩეველს ჩაყარებინა ელემენტარული გამოცდები თუმერ მირიანაშვილის მსგავსად, რომელიც, მართალია, ჩიჭიკა, მაგ-რამ გაბედულებას ვერ წავართვებო. გაბედულება კი უკვე დი-დი დასაქე. სკოლაში ყველად ვინადავლეთ, როგარი პატივი მა-იგი გოიკემ მამაცთა უფურხებდას.

ევროპასთან კულტურული პარალელიზმის თვალსაზრისით, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია XI-XIII საუკუნეები, რასაც საქართველოში იქროს ხანად მიიჩნევენ. ბატონმა მრჩეველმა არც ეს საკითხი დატოვა უყურადღებოდ:

"მთერთმეტე საუკუნედან მოყოლებულ კათოხმეტე საუკუნედ დასავლეთ ევროპაში ბატონობდა სქოლასტიკა - ჩაკედა აზროვნება, ჩაკედა მეცნიერება, ლიტერატურა, ხელოვნება (არქიტექტურის გარდა). ჩვენი რომ კათო-ლიკები ვყოფილიყავით, ბუნებრივია, ამ მიზეზითაც ვერ გვექნებოდა "ვეფხისტყაოსანი", დავითისა და თამარის ხანის მთელი ლიტერატურა და ხელოვნება".

თავი დაგებინებ მრჩეველის ახირებას, ნამდაუნუმ რომ ი-ვორებს - "ჩვენ რომ კათოლიკეები ვყოფილიყავითონ"... ფაქტია, რომ არ იყავით, მაგრამ ეს პოდაუსიკული მსჯე-ლობა XI-XIII სს. ევროპაზე ყოველგვარ ზღვარს სცილდება.

თანამედროვე მეცნიერული აზრი დაბეჯითებით მიიჩნევს, რომ შუა საუკუნეები და განსაკუთრებით მისი ცენტრალური პერიოდი - სქოლასტიკა - კაცობრიობის კულტურის ისტორი-ის ერთ-ერთი ყველაზე საინტერესო მონაკვეთია. სწორედ სქო-ლასტიკაში ჩაისახა ალორძინების ფილოსოფია. ამ პერიოდში დაისვა საკითხი, რომელიც შემდგომი ეპოქებისთვის გზის მაჩ-ვენებლად იქცა - ყველა ადამიანის თანასწორობის საკითხი.

სწორედ ამ პერიოდში დაიარსდა პირველი უნივერსიტეტე-ბი იტალიაში და საფრანგეთში, სადაც ისწავლებოდა მედიცინა, იურისპრუდენცია, მათემატიკა, გეოგრაფია, ასტრონომია.

XII საუკუნეში საფრანგეთი იქცა ევროპის მნიშვნელოვან კულტურულ ცენტრად, ორლეანის, შარტრის და პარიზის სკო-ლები დიდი რაოდენობით იზიდავდნენ უცხოელ სტუდენტებს.

როგორც ცნობილია, დანტეს ეთიკურ სისტემაში სამარო-ლიანობას უპირველესი ადგილი უკავია. მის ცნობილ ნაწარ-მოებში "მონარქია" უმაღლეს მსაჯულად გვევლინება ფილო-სოფოსი, რომელიც ეყრდნობა გონებას და არა დოქმატიკას. საფუძველი ასეთ შეხედულებას შემუშავდა იურიდიული და ფილოსოფიური აზრის ევოლუციურმა პროცესმა XI-XIII საუ-კუნეებში.

ამ პერიოდში როგორც საქართველოში, ასევე საფრანგეთ-ში, ინგლისში, იტალიაში კითხულობდნენ, ბრწყინვალედ იც-ნობდნენ და ასწავლიდნენ პლატონს, არისტოტელეს და დიო-ნიხე არეოპაგალს.

XI-XIII საუკუნეების მწერლებმა სწორედ ერთგვალ ენებე შექმნეს პოეტური სამყარო, რომელიც დღესაც ატყვევებს

მკითხველს. თავად ტერმინი "რომანი" განჩდა XII საუკუნეში და თავიდან აღნიშნავდა ცოცხალ რომანულ ენაზე შექმნილ პოე-ტურ ტექსტს, განსხვავებით ლათინურსგან. ბევრი დიდი მკვლევარი ამ ეპოქას უწოდებს ეპოქას, რომელმაც შვა დაბნე-სწორედ XI-XIII საუკუნეებში შეიქმნა ევროპული სარაინ-დო რომანი და ეს იყო ყველაზე ნაყოფიერი პერიოდი ამ ენ-რის განვითარებისა. აღნიშნული საუკუნეები შეფასებულია კულტურული აფეთქების ხანად, როცა ლიტერატურული მი-მართლებები და ეპიკური ჯადოსანური სისწრაფეები ჩნდებო-და, რაც ანალოგიას პოულობს არქიტექტურის და სკულპტუ-რის არანაგვად დაჩქარებულ ტრანსფორმაციაში - პირველი მნიშვნელოვანი რომანული სტილის ქმნელებიდან XI ს-ის პირველ ნახევარში და გოთური სტილის გაფურჩქნამდე XII ს-ის შუა ხანებში.

ამ პერიოდის მთელი დასავლეთევროპული კულტურის გო-უნუყველად მოძრაობაშია, დაჩქარებულია ევოლუციის პროცე-სი საზოგადოებრივი და ეკონომიკური უთვისობების სფერო-ში, ასპარეზზე გამოიღის ახალი ფენომენი - ქალაქი. სწორედ ქალაქების განვითარებამ მისცა მძლავრი იმპულსი კულტურის განვითარების და დააჩქარა მისი გამოყოფა საეკლესიო კულ-ტურიდან.

ჩამოაღიდა რაინდობის ინსტიტუტი, რაინდული იდეო-ლოგია, რამაც უმნიშვნელოვანესი გავლენა მოახდინა ევროპის ხალხთა და მათ შორის, ქართველთა, ეთნოფსიქოლოგიაზე... და ყველაფერი ამაზე მრჩეველი ბრძანებს: "ჩაკედა აზ-როვნება, ჩაკედა მეცნიერებები". ევროპალბა შეიკვებდა არ გინდოდნენ, მაგრამ ნიჭი კი არ უნდა შეიძლო. თორემ, უფ-რო კაცი ევროპაშიც უეიკია, აზნაიმიც და კეთილი იქნის კონცხებიც.

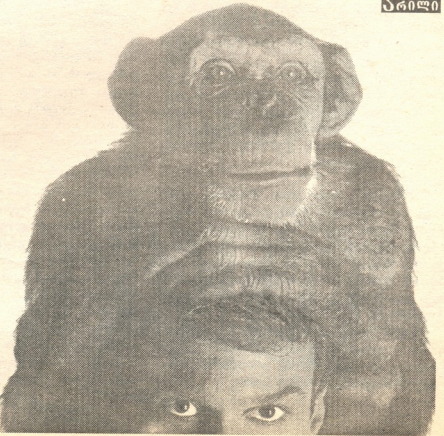
ამ თემად საუკეთესო მკვლევარების მიერ შექმნილი ზღვა ლიტერატურა არსებობს და ბატონ მრჩეველს ნამდვილად დი-დი ბედნიერება ულის წინ.

თუმცა, ბატონი მრჩეველის ამგვარი მეცნიერობის მიზეზი მაინც სხვა ჩაის, ვიდრე უეიკობა გენეტიკაში თუ კულტურო-ლოგიაში. აქ უფრო პოდაუსიკური საკმის გაგრძელების მცდელობასთან და მის მიერ აღთქმულ სამოთხეზე ოცნებას-თან გვაქვს საქმე:

"შე ხომ, ზვეით რომ ვთქვი, ის მოვიგონე, ახლა სხვა ჩემისთანა სხვებს მოგონებს, იქნება იმისთანა კაციც გა-მოვიდეს, რომ თქვენს ქალაქშიაც იზღუროს ბალი გამარ-თხი: მცენერის კაცისათვის ყველაფერი შესაძლოა. ამა ხალხი მაშინ დაინახავს თავის სამოთხეს, როგორც მტე-ნიერნი იტყვიან, ესე გიკ, სამოთხე რომ მდებარეა და ვთქვათ... მაგრამ ვა ვთქვათ, მდებარეადაც სამოთხე სა-მოთხეა, ხომ გესმით?"

რომ გვემის, ჩვენც ის გვანაუბებს!

სამკლე

იპ ანთაძე

სამთავრობო ცვლილებაში სიმძიმე და სიმსუზუშე

საპარლამენტო და საპრეზიდენტო არჩევნება ქართულ პოლიტიკურ სცენაზე მთავარი ფაქტორები უცვლელი დარჩა: პარლამენტში - კვლავ მოქალაქეთა აკემირი და ზურაბ ჟვანია, პრეზიდენტის პოსტზე - კვლავ ედუარდ შევარდნაძე.

მაგრამ მოსახლეობის არჩევანი სულაც არ ნიშნავს, რომ ცხოვრებაც იმგვარადვე უნდა გაგრძელდეს, როგორც გასულ წლებში; რომ მოსახლეობა ეკაიფორილი თავისი პრეზიდენტით და პარლამენტით.

ქუჩაში ფეხის გადაადგმა და პირველივე შემხედვრთან დალაპარაკება ნებისმიერს დაარბუნებს: აბმონდური გაჯერებული მოსახლეობის დაფინებელი სურვილით, რომ ცხოვრება უკეთობისკენ შეიცვალოს.

გაჯერებული ადამიანები თავისი ოჯახის პრობლემაში სწორედ ედუარდ შევარდნაძის ადნამაულებენ. ისინი ვერ აკავშირებენ საქართველოს დამოუკიდებლობას თავისი ოჯახების სამომავლო ცვილ-ცვილობასთან და, უფრო მეტად, ისინი ვერ აკავშირებენ ქვეყანაში არსებულ კორუფციის თავის ოჯახურ პრობლემათთან: უმუშევრობასთან, უზღვფასობასთან, პურის ფულის სამოწინაველ ქუჩაში დგომასთან, შუღლის გამოკვების თუ სწავლის პრობ-ლემათთან და, მთლიანობაში, გაჯერებულ ყოფასთან.

ასეთი ადამიანი საქართველოში ძალიან ბევრია და მათ უფრო მოთმინება აკავებს, ვიდრე პოლიციის შიში, რომ ქუჩაში გამოვიდნენ და თავისი კუთვნილი მოითხოვონ.

ნესიტი, ხელისუფლებას თვითგაპარჩენის იმპიუნტება უნდა უზიოდოს, ბოროტად არ გამოიყონები ამ ადამიანების წინაშე (რომელც მათ, ასე თუ ისე გამოიჩინეს არჩევნებში) და იზრუნოს რიგითი მოქალაქეთათვის უმეტესბარული სასიცოცხლო პირობების შექმნაზე.

რასაკვირველია, ხელისუფლებაში არა ერთად ორ ადამიანს უბრალოდ არ ეს-მის, რას ნიშნავს, როცა ოჯახი შიმშილობს. ისინი დიდი ხნის წინ მოსწყნდნენ რეალობას და, თბილისი ტრეფაშედ საკუთარი კეთილდღეობაში არიან ჩაძირული. მიწისჭრების და პარლამენტარების დიდ ნაწილს (საშუალოდ, ურნალისტების ნაწილაც) ემოციურად და ფაქტობრივად არაფერი აკავშირებს იმ ხალხთან, რომლებიც ათასობით დგანან მაზრებოებზე და ქუჩებში და დიდიხანს ლაშქმდე ზაირების ყინვაში თუ ზაფხულის ატეგში, წერილმან-წილმანით გაჭირბენ. არც ისინი და არც ქსენი ერთი მიუღის ნაწილად საკუთარ თავს არ მოიარბენენ. მთავრობა არ ცხოვრობს იმ ფულით, რასაც ხალხი მიუღეს თავისი იხვის; შესაბამისად, მთავრობა არ მიიჩნევს თავს ვალდებულად, ხალხი კუთვნილი შემოსავლით უზრუნველყოს.

არჩევნები იმით არის მნიშვნელოვანი, რომ ამ დღისთვის მზადობის ხელისუფლება იწყებს ფერის ხაზსზე ხალხი კი - ხელისუფლებასზე და ხალხი არჩევს იმას, ვისაც - იმედი აქვს - არ დააფრეყდა უბრალო ადამიანი, რიგითი მოქალაქე მაზნავს კი, რომელსაც იგი აღარ იქნება ელექტრობი.

ახლა, როდესაც არჩევნებს ჩაიარა, ყოფილი ელექტორბიტი ცვილდება - ელის. ცვილილებიტი რეალურად არის მოსალდნელი რამდენიმე მიზეზის გამო.

მოსალდნელი ცვილილებიტი ყველაზე სერიოზული საფუძველი, აღბათა, ისაა, რომ ედუარდ შევარდნაძეს საკუთარი ძალაუფლების რეალური ხარისხი ახლერად გაცილებიტი მეტ საშუალებას აძლევს, ვიდრე იოტებში, რომ ბალანსის პოლიტიკა ძლიერი ნაბიჯებში შეცვალოს.

დავიწყით იმით, რომ ქვეყანაში რეალურად აღარ არსებობს ოპოზიციია, რომელიც რუსეთის იმპერიული ინტერესების სადარგოზე დადგებოდა ასეთი ოპოზიციია, რომელიც იწუნებდა საქართველის ფუნქციად დიდი აბრეშუმის გზის აღდგენას და ვერაზული დერეფნის იტება; რომელიც იწუნებდა საქართველის სტრატეგიულ პარტნიორებად დასავლეთის დემოკრატიულ ქვეყნებს და, პირველ რიგში, ამერიკის შეერთებულ შტატებს, - ჩვენს თვალწინ გაბლითრდა ბათუმის პოლიტიკური ბანაკის საბით საპარლამენტო არჩევნების წინ.

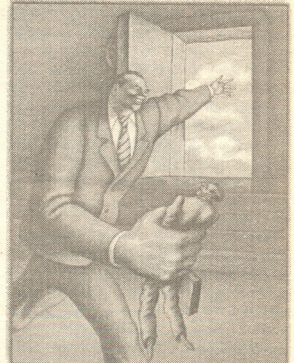
მაგრამ რუსეთის მხრიდან კარტ-ბლანშით დასაშუქრებულმა ოპოზიციამ საპარლამენტო არჩევნები მაინც წააგო და, როგორც ჩანს, არჩევნებთან ერთად წააგო ალტერნატიული კურსის და ალტერნატიული იდეოლოგიის "ორიქმავლის" ფუნქციია.

საპრეზიდენტო არჩევნების განმავლობაში სრულბით აღარ ჩანდა რუსეთის მხედ ამბიციების კვლი საქართველოში. როდესაც რუსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრმა იგორ ივანოვმა ვეროსადბოს საპარლამენტო ასამბლეის ტრინორებად განაცხადა, რომ რუსეთი შეინარჩუნებს კავკასიას თავისი გავლენის სფეროში, ამ განცხადების შედგეს სწორედ საპრეზიდენტო არჩევნების პროცესში უნდა ეწინა თავი. მაგრამ მოხდა პრიკიტი: ხელისუფლების რეალური ოპოზიციია - ბათუმის ბანაკი - დაღწრა საკუთარი თავის ამარა და დემარბათა ის, რაც დემარბათა.

ბათუმის ბანაკის დღევანდელი არსის ამოსკვნობად ყველაზე ნიშანდელი აჭარბათი თუ უფრად ევანის სტერეოტიპი იყო.

თუ 1997 წლის შემადგენლობაზე გათვბარი დარჩა, რას ეწრდნენ ბათუმის ყოფილი შერი, გვარად ხარაზი და ასლან აბაშიძე პარლამენტის თავმჯდომარებს, დროთა განმავლობაში გამოიკვთა, რომ საზოგადოება თვალყურს ადევნებდა ირი იფოლოგიის, უწყების ფუნქციის ორი მოდელის და ორი სამომავლო ორიენტაციის შუახებებს. თბილისის ვექტორი დასავლეთისკენ იყო მიმართული, ბათუმის - რუსეთისკენ.

1999 წლის 30 იანვარს გახტე "ალბანთვის" მიცემულ ინტერვიუში ასლან აბაშიძის მაშინდელი მეგობარი და ბათუმის ბანაკის მაშინდელი ორიენტოლოგი, მათყოველი პოლიტიკოლოგი ალექსანდრე ჭჭიაია ასე მსჯელობდა: "დღევანდელ ხელისუფლებაში მოკვალათუბელი, არ ვიცი, ვის პირობებში გაზრდილი ახალგაზრდები ამბობენ, რომ მეტად გაუფხვ დასავლურად ცვილილებიტი. უხედურება ისაა, რომ ამ უყვიებს არ ესმით, ცვილიზაცია რას ნიშნავს. იმ ეროვნულ-სახლმწიფოებრივ საქმიანობას, რასაც ასლან აბაშიძე ეწევა,

პრორუსულს ეცხიანი და საკუთარი ანტიქართული საქმიანობას - პროდასკალურს ამით ტრანსპარბენ, ჩვენ ბოლივისა გავაგებთო. ბოლივისა გავაგებთინებ შე საქართველოში ევანისა და სააკაშვილსუ.

მაგრამ მოვლენები ისე განვითარდა, რომ ჭჭიაია მოსკოვს დაებურბდა, ხოლო ევანისა და სააკაშვილი პარლამენტის ლიდერებად დარჩნენ. პერსონაჟების ამგვარ "დალაგებაში" იკვეთება ვითარების არბი: იფოლოგიური ადვილობისებრება საქართველოში არსებულ ორ პოლიტიკურ ბანაკს შორის მოხისხდა და დასავლური კურსის ალტერნატივის გარეშე დარჩა.

მართალია, ბერეს ევანია, რომ ბათუმში მრავალპარტიული ბლოკის შექმნის საფუძველი შედარბითი მცირე პარტიების პარლამენტში მოხედრების სურვილი იყო, მაგრამ ისინი ვიბედნენ. შერი პოლიტიკური ცენტრის შექმნის და მის რესურსებზე მრავალპარტიული ბლოკის ჩამოყალიბების რეალური საფუძველი იყო ქვეყნის განვითარების ალტერნატიული ორიენტაციის ანაბისი. ნიდაფი დადნას მზადდებოდა, ჯერ კიდეც მანამ, ვიდრე ორიშობილ პარტია ბათუმში სტერეობრბას მოუბმინებდა.

დღეს ბლოკის დაშლის რეალური მიზეზიც იკვივა - ეს პოლიტიკური ძალა აღარ არის ალტერნატიული ორიენტაციის საყრდელი და მისმა არსებობამ არბი დაკარგა საფუძველი, რომ მისი რესურსები ფუნქციის დაკარგვის კვალდაკვალ დაიშრევა. მეორე პოლიტიკური ბანაკი საქართველოში, ფაქტობრივად, მანამ გაუფხდა, როდესაც საპარლამენტო არჩევნების შედეგები გამოცხდადა. ფორმალდებ კი მრავალპარტიული აღბისის დაშლა მანამ დასტურბდა, როდესაც ასლან აბაშიძემ მოლოდითი თავისი პარტიის პოლიტსაქმისთან, საიფოლო ვითარებში შუათანამსა საპრეზიდენტო არჩევნების წინა დღეების სტრატეგია. ცხადია, ყველასთვის ნათელი იყო, რომ ასლან აბაშიძე კანდიდატურას მოხსნიდა, მაგრამ მთავარია, რომ ამ იფოკულირებად გამოყცხდა უხედობლობა ლიანის ყველა პარტიას. მანვე ჯუბებერ პატი-

პოლიტიკა

ამყვალს რომ გავსა სამუალებს, აჭარაში წინასართყერი კმაპნია ჩაეტარებინა.

საფიქრებელია, რომ უწყვიდადკარგული არის აბაშიძე დადეა იმ რეალობის წინაშე რომ დაღეს თუ ხვალ შევარდნისკენ სავალი გზები უნდა ეძებნა. და შორის აბისთვის საუკეთესო დროს საბრუნდნობი არჩევნები. ედუარდ შევარდნამემ აჭარის ლიდერის სისტემა შრავადაზრე გამოიყენე, ერთ-ერთი მთავარი შედეგი ეს ზურაბ ფეანის ბათუმური ვიზიტი იყო. ექვთიაშიაა მშვიდობიანა აბაშიძე უკრამა დადაამონა, რომ ფეანია და აბაშიძე შერეოდნენ როგორც არ უნდა შევასდეს ეს შევედრა, მისი რეალური შინაარსი აღტრნატრული იდეოლოგიის მარცხის ოფიციალური გაფორმება. * * *

ამ ფონზე ცენტრალურ ხელისუფლებას ძალიან გაუადვილდა დათმობები ახლანაბაშიძის მიმართ. მით უმეტეს, რომ დათმობებისთვის სურვილი საბრუნდნობი სტრუქტურის არსებობა: შევარდნადის საბრუნდნობი ვადის ამარსურვის შემდეგ, აჭარის მოსახლეობის მხარდაჭერა შავირობი დასტურდება მაღალი პოლიტიკური ამბიციის მქონე ნებისმიერი ფიგურას "გაბუნებ" პოლიტიკური ფეანია ნაადვარდ ზუსტად იმას, რასაც აუცილებლად მოიგდება მისი რომელიმე პოლიტიკური მტკიცე - აჭარის მოსახლეობის მხარდაჭერა. * * *

დაღეს უკვე გადის, რომ ფეანის ვიზიტი აჭარაში კიდევ არ პოლიტიკური ინფორმაციის მოცუდა: ედუარდ შევარდნამემ მილიო აჭარის ლიდერის მიერ მისკენ გადადებული ნაბიჯები: ახლანაბაშიძის გავეწინეფიფილი ტაბსტი ახლო მიმავალში საცანებო საფრთხე არ დაგუქრება; თავად ედუარდ შევარდნამემ მკვეთრი საჯარო ნაბიჯი გადადგა ზურაბ ფეანის მიმართულებით: სწორედ მის და არა ეიმეშ სხვას გაუხსნა გზა საბრუნდნობი პოლიტიკისკენ (ამ გზაზე სურვილი დაბრკოლება იქნებოდა მთელი აჭარის არაკეთილგანწყობა ფეანის მიმართ). * * *

იმის შემდეგ, რაც ედუარდ შევარდნამემ აღტრნატიული პოლიტიკური ცენტრი "გააუქრებელი", იმის საფრთხეც მოიხსნა, რომ თანამედროვემ გადაცნებელი მინისტრები ბათუმში გაიქცევიან და თავიის კაპიტალიტი პოლიტიკური მტკიცის ბაჰას გააღვივებენ. * * *

ედუარდ შევარდნადის მართვის სტილის არსი ისაა, რომ იგი მინიმალური რისკით მართავს ქვეყანას. რაც ნაკლებია ხელისუფლების რყევის საფრთხე, მით ადვილია ძლიერი ნაბიჯების გადადგმა დაღეს ძლიერი ნაბიჯების გადადგმა, თითქოს, ნაკლებად სასრისოა, ვიდრე მთავრობაში ძველი სულციკელების შერანაზრება. * * *

თვისებრივად ახალი მთავრობის ჩამო-

ყალიბებისთვის აუცილებელია მინიმუმ სამი ფაქტორი: მოსახლეობის პოლიტიკური ნება, პრეზიდენტის პოლიტიკური ნება და საპარლამენტური უმრავლესობის პოლიტიკური ნება. * * *

როგორც შევარდნადის სამომავლო ამოცანები, აგრეთვე ფეანის სამომავლო ამბიციები, წესით, უნდა გულისხმობდეს ისეთი მთავრობის ჩამოყალიბებას, რომელიც მოსახლეობის ახლო მომავალში დაინახებს უკეთესობის ტენდენციას. * * *

გასათვალისწინებელია კიდევ ერთი ფაქტორი. 1975 წლის პარლამენტში მთავრობის დამტკიცებას ფორმალური ხასიათი შექონდა. მაშინდელი საპარლამენტო უმრავლესობა ახლად ჩამოყალიბებული და სრულიად გამოუცდიელი იყო პარლამენტში არ არსებობდა ერთიანი გუნდი და, შესაბამისად, არ არსებობდა ერთიანი ინტერესი. ამ პირობებში პრეზიდენტი გამოიყენებოდა, რომ პრეზიდენტმა ერთპიროვნულად აიღო პასუხისმგებლობა მთავრობის შედგენა-შეცვლაზე, პარლამენტმა კი მხოლოდ დადასტურება მისი არჩევანი. * * *

ახლა ვითარება ასოლუტურად გამსწავლებულია. ოთხი წლის ერთობლივი მუშაობის შემდეგ, საპარლამენტო უმრავლესობის ბოროტი უწყველად დაბრუნდა პარლამენტში. შევარდნადის აფტორიტეტის მიუხედავად, დღევანდელი საპარლამენტო უმრავლესობა მტკისმეტად გამოცდილია საბინდო, რომ პრეზიდენტის მიერ წარმოდგენილი, ერთმანეთის დაბაბალანსებული მინისტრები უსიტყვოდ დამტკიცდა. თუ კანდიდატურები მისაღები და გასაკვირი არ იქნა მინიმუმ 1/3 პარლამენტარისთვის, შევარდნადის და ფეანის კულსებსმიღმა არგოები საქმეს ვერ უშუქდება: კანდიდატურა, უნარადღე, ჩაყარება. თითოეული მინისტრს პარლამენტი ფარული კენჭისყრით ამტკიცებს. ამიტომ, ფეანის მოუსხდება, დამაჯერებელი არგუმენტაცია წარუდგინოს საპარლამენტო უმრავლესობას თითოეული მინისტრის დაკავშირებით: მავალიადა, როგორ განახლებდა მთავრობის საქმიანობა თვისებრივად, თუკი მოსტებზე დარჩენიან ძალეოანი მინისტრები? რატომ არიან ისინი მუდმივად შეუცვლელი? რატომ არ არ შეიძლება, რომ რომელიმე მათგანმა (ან თითოეულმა მათგანმა) ფარული კენჭისყრის პირობებში ვერ მიიღოს 1/3 ხმა? პარლამენტში მინისტრების დატკიცებები არ იქნება ოლიტი პროცედურა აქ და მოწინააღმდეგე, რამენადა ერთიანია საპარლამენტო გუნდი, რადღეს მისი სიტყვა და რამდენად თვალისწინებს იგი მოსახლეობის პოლიტიკური ნებას. * * *

პირველი საჯარო პრეტენზიები მთავრობის მიმართ პარლამენტში 1978 წლის ზაფხულში გაიხსნა. მაშინ ზურაბ ფეანია, თავისი თანამოაზრებელთა, უარი განაცხადა, მთავრობასთან ერთად გაუზარდ-

ბინა პასუხისმგებლობა ქვეყანაში არსებულ კრიზისზე. * * *

საპარლამენტო გუნდის პირველი გაბრძობა მთავრობის წინააღმდეგ იმით დასრულდა, რომ ექვსი მინისტრი შეეცვალა, ხოლო ნიკო უსუქელიის მიერ გათავისუფლებული საკუთრივად მინისტრის პოსტი ვაჟა აღიტიყენიანემ დაიკავა. მაშინ ექვსი ახალი მინისტრები და სამი პარლამენტის რეკომენდაციით დაინიშნა, სამი კი - კანცელარიის. * * *

თუშეა, ამ საგანგებო ღონისძიებას საერთო ვითარების გამოსწორება არ მოჰყოლია, უფრო - პირობით 1978 წლის შემდეგ კორუფცია და ბიუჯეტის დეფიციტი წლიდან წლამდე გაიზარდა და იზრდება. ამის მიზეზს პარლამენტი ისევ და ისევ მთავრობის პერსონალურ შემადგენლობაში და სისტემის სტრუქტურულ მოწყობაში ხედვას ცვლილებებს ამ მიზეზების აღმოფხვრის ნიშნით იცხებდა. * * *

მაგრამ მშართელი პარტიისთვის, ალბათ, დამატრებელია, რომ იმ სამი მინისტრის და, რომლებიც 1978 წლის პარლამენტის რეკომენდაციით დაინიშნა, ერთი - დიდი ქატიურია - უკვე სხვა თანამდებობაზეა, ხოლო ერთი - მხიელი უკლებია და აღუქანდურ კარკონია - უფრო სტატიური ადამიანების მიხედვით ინარჩუნებენ, ვიდრე კარგი მინისტრების. ქვეყნის საბიუჯეტო მდგომარეობის გათვალისწინებით, კარგი მინისტრისთვის საჭირო თვისებები ვერც დავით ოროფიშვილმა გამოიხატა, რამის წესიერებაში ექვსი აგრეთვე არიან ეყრდნობა. ბერნი სავედუერი ისინი თითქმის ყველა ფრანკის მიერ ზარ-ზემითი დატკიცებული დავით თეხაძის მიმართ. აღარაფერს ვამბობ მხიელი ჭყუასელზე. პირველ მშართელ პარტიას მინისტრის პოსტზედ პირდაპირი უპასუხობა გაუხდა გასაშენი. * * *

პრეზიდენტის და საპარლამენტო უმრავლესობის წინაშე აშკარად დაგასტალო პრობლემა. ვიდრე რეფორმატორების გუნდად წოდებულნი ადამიანები ნოლამდე გაიზარებენ პასუხისმგებლობას მთავრობის საქმიანობაზე, მათ ყოველთვის რჩება სათქმელი, რომ სწორედ მათ შეუძლიათ ქვეყანაში ვითარების გამოსწორება. * * *

მაგრამ, შესაძლებია, ეს პოზია გაცილებით უფრო ადვილი აღმოჩნდეს, ვიდრე რეალური საქმე. * * *

რადგან პოლიტიკური ნების არსებობის პირობებშიც კი, ვერ გაუაქრებ პრობლემად იქნება ისეთი მინისტრების შერევა, რომლებიც რეალურად მუდმივად, ენა-ხურონ ურბალი ადამიანებს, საყვედულო განუვითარების პირობებშიც კი გამოიჩინონ პირადი ინიციატივა და დაიცვენ სახელმწიფო ინტერესი. * * *

საოლი

საზა ფაქაშვილი

ჩვენს ქვეყანაში ამ ბოლო დროს გამოუყენებო მშობლები (გმ-ები) გამოჩნდნენ, რომლებიც ყოველგვარი პასუხისმგებლობის გარეშე კლავენ შვილებს. უცნაური არაფერი იქნებოდა, მკვლელობა რომ ჩვეულებრივ თითქო ან ქვასანაყით მომხდარიყო, რაც პროვინციულ კრიმინალად ჩაითვლებოდა და მეტი არაფერი; მაგრამ ჩვენს შემთხვევაში საქმე გავსტ გამოუყენებო მშობელთა მოქმედებასთან (გმმ-სთან), როცა მშობლები უარს ამბობენ მომავლადი ბავშვებისათვის სისხლის გადასხმაზე, მაშინაც კი, როცა ეს ავადმყოფის გადარჩენის ერთადერთი შანსია და შვილებს, ფაქტობრივად, უსისხლოდ კლავენ.

რადგან საქმეში სისხლი არ ურევია, სისხლის სამართლის დანაშაულიც არსად ფიქსირდება. სამაგიეროდ, ასე ყველას თვალწინ მოკლეული ბავშვი დემოკრატიული საზოგადოების შრიდან იმისი ღირსი ხდება, რომ მკვლელობის საგნად იქცეს და ორატორული ენებანი დაეცხროს. ამგვარად, დემოკრატიის კერა ტყბოდ დესერტად იღებს ყოველ ასეთ მსხვერპლს და ლუგა-ლუგა სანსლავს, სანამ მთლიანად არ მოინელებს. მეგრე ცოტა ხანს იცობნის და ახალ შემთხვევას ელოდება.

ამ დროს დემოკრატიის მომასხურე პერსონალი გმ-ების ნერვების სიმშვიდეს იცავს და დამნაშავეებს ექიმებში ეტყვის. იწუნებ ექიმებმა არ უმკურნალავს ავადმყოფს ისე, როგორც გმ-ებს უნდოდათო. ექიმებს ხომ შეეძლოების უფლება დემოკრატიის დროსაც არა აქვთ. მათგან განსხვავებით, გმ-ებს დემოკრატიისგან ყველაფრის უფლება აქვთ. იმისიც, რომ თავისი მომადიდებელი გმმ მიზლიას დააბრალონ და თქვან, ჩვენ ჩვენს შვილებს სისხლს არ ვუსხამთ მიზლიაზე დაფუნებული აზრის გამოო. მათ, თურმე, უკუღმართად გაუგიათ ფრანკ, მოერიდეთ სიძვის და სისხლსო, თითქოს სამკურნალო მიზნით ვენაში სისხლის გადასხმა არ შეიძლებოდაც.

დემოკრატია არ ეუბნება გმ-ებს, რომ თანამედროვე მედიცინა ადამიანებს სისხლის აღრევისაგან (რასაც გმ-ები ერიდებიან) ფიზიკურად იცავს, როცა შეუსაბამო სისხლს არ უსხამს. თუმცა, სისხლის აღრევა მკურნალობის დროს კი არა, სისხლს დროს ხდება, როცა ადამიანები ერთმანეთს ვენაში სისხლს არ უსხამენ. ამიტომაც არის დანერვილი ერთად, მოერიდეთ სიძვის და სისხლსო.

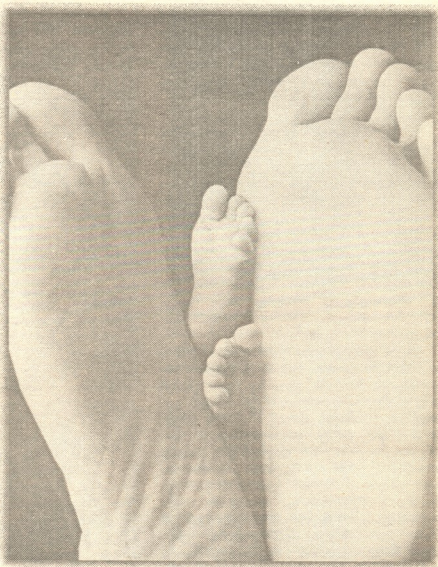
გმ-ებს გამოადებულების უფლებაც შეეძინათ. მაგალითად, როგორ არ უნდა გადაუსხას დედამ შვილს საკუთარი სისხლი იმ მოჭეთით, რომ სისხლის აღრევა არ შეიძლება? შვილი ხომ მის მუცელში იჯდა 9 თვე ის ხომ მისი სისხლი და ხორცია. რა სისხლის აღრევაზე შეიძლება ლაბარაჟი? მაგრამ არა, გმ-ების პასუხი ექიმების თხოვანზე, შენი სისხლი მაინც გადაუსხი ბავშვსო, შეუდანი რჩება - არა, არა და არა. არა და წარმადარი, იტყვიან ექიმები გამოდემოკრატიული ეპოქის დროს რომ არ იზოლდებოდნენ და გმ-ებსა და თანამაზრების საავადმყოფოდან კონსიკრით გამოუყრდნენ. მეგრე ავადმყოფს, თუ გმ-ების ჭკუაზე დაეცხებოდა, სისხლს ძალით გადაუსხამდნენ და როცა ფუნზე დაეყენებდნენ, ერთ მაგარ პანლორის იმ-საც ამოირტყამდნენ, რეებს მიპირადად შე მოეცხადლო, შენაო. ადამიანებს უფლებები კი შეილახებოდა, მაგრამ სიცოცხლე გადარჩებოდა.

კიდევ ერთი განმარტება, მოერიდეთ სისხლს - ნიშნაც, არ დალოტი უში სისხლი ვინაიანაც ეს ველორბად და ცხოველორი საქციელოა, მაგრამ დემოკრატიის კომპეტენციამ არ შედის ამ ფრანკს სწორი განმარტება. ის ამბობს, რომ ყველა ადამიანს აქვს უფლება და თავისუფლება, კისერი იტყობს და ყველაფერი თავის იმზეზე გადის. ამიტომ ქვეყანაზე კანონებიც იხეით უნდა იყოს, რომ ადამიანს თავისი მრავალბოზიანი თავისუფლების შეუზღუდავი გამოვლენა შეეძლოსო.

შეუძლოს და შეუძლია კიდევ დღეს საქართველოს ჯანდაცვის კანონი ექიმს უფლებას არ აძლევს, თითქმის კვლავ პაციენტების და მკვლელი ნაუსტა-თანამაზრების სურვილის წინააღმდეგ ნაეციფს და სიკვდილის საშიშროების მოუხდავა-დელი კი გაეკითოს ის, რაც ავადმყოფის სიცოცხლისათვის აუცილებელია. საბოლოოდ ექიმი მოარაფრე ტრავმას იღებს, ავადმყოფი კი კვდება. რჩება მხოლოდ ხელნერილი, ჩემს სიკვდილში არავის ვადანაშაულებო და დემოკრატიის მოკრძალებული ხიზოო.

გმმ L ლეკოზით დაავადებული 6 წლის სოფიკი ჩიკვაძე

დემოკრატიის მოკრძალებული ხიზლი

მშობლებმა ბავშვთა რესპუბლიკური საავადმყოფოდან გაიყვანეს, რათა მისთვის სისხლი არ გადაესხათ. ბავშვი გარდაიცვალა. დარჩა მამის ხელნერილი.

შეგახსენებთ, რომ ლეკოზით დაავადებულ ბავშვთა 70 პროცენტზე იკურნება და ამ პროგრამას მთლიანად სახელწიფო აფინანსებს.

გმმ 2. 21 წლის ლია ჯანჭინძის ცხინვალში საკვირო გაუუტეთეს და საშუალოსოც ამოაჭრეს. ლიამ 9 თვის ნაყოფი და ბევრი სისხლი დაკარგა, მაგრამ სისხლის გადასხმაზე მანაც მისმა დედამაც კატეგორიული უარი განაცხადეს და სახლში წაიღებდნენ. ცოტა ხანში თრამპოვლებიტი განვითარდა და ისევ საავადმყოფოში დაბრუნდნენ.

12 აპრილს, 19.20 საათზე ავადმყოფი თბილისის პირველი კლინიკური საავადმყოფოს მიკოტოპორული კლინიკაში გადამოიყვანეს. განერჩნის გამო საჭირო გახდა მარცხენა ქვედა კიდურის ამოუტყვია. საქმეს ანეშიცა (სისხლნაკლებობა) ართოლენდა, მაგრამ ავადმყოფი და დედამისმა კვლავ უარი განაცხადეს სისხლის გადასხმაზე. ექიმების ორდლიანმა ხეცნა-შურდარამ არ გაჭრა. დედამ საკუთარი სისხლის მიცემაზეც უარი თქვა. მედიკოსებმა უკიდურესად განმადგა. ექიმები იძულებულნი გახდნენ, ოქერცია გაეკეთებინათ. 14 აპრილს, 17 საათზე ოპერაცია გაკეთდა, 19 საათზე ავადმყოფი რეანიმაციაში გადაიყვანეს, სადაც მან ერთი დღე იცოცხლა და გარდაიცვალა. დარჩა ხელნერილი.

ეს ყველაფერი მოვეციეთ, მაგრამ ახლა რა ვქანა? გმ-ებს ტიტენის ვერ გადასურნავთ, არადა, შვილების სიკვდილი დაუშვებელია. იწუნება ამაზეც ვინაჯვლით და ვთხოვთ დემოკრატიას, როგორმე სისხლს გმ-ების შვილების სიცოცხლის უფლება.

პრილი

ლიტერატურულ-საზოგადოებრივი ასოციაცია "არილი" წარმოადგენს არაკომერციალურ, არასახელმწიფო, არაპოლიტიკურ გაერთიანებას, რომელიც თავის საქმიანობას წარმართავს საქართველოს კონსტიტუციის, სამოქალაქო კოდექსის, საერთაშორისო ნორმებისა და საკუთარი წესდების შესაბამისად. ასოციაციას აქვს იურიდიული პირის სტატუსი, ბეჭედი და ანგარიში ბანკში.

ასოციაცია "არილი" დაფუძნდა 1994 წელს, ხოლო რეგისტრაციაში გატარდა მთანმინდის სასამართლოს მიერ 1999 წლის 11 ოქტომბერს.

ასოციაციის წევრი შეიძლება გახდეს საქართველოსა და სხვა ქვეყნის ნებისმიერი მოქალაქე, რომელიც ეწევა ლიტერატურულ, ან მასთან დაკავშირებულ მოღვაწეობას და მონაწილეობას მიიღებს ორგანიზაციის მუშაობაში. ასოციაციის წევრად მიღებისა და წევრობიდან გარიცხვის საკითხს წყვეტს ორგანიზაციის გამგეობა ხმათა უმრავლესობით.

ასოციაციის მართვის უმაღლესი ორგანოა საერთო კრება, რომელიც იმართება წელიწადში ერთხელ, აპრილის თვეში. 2000 წელს ასოციაციის კრება დაგეგმილია უახლოეს მომავალში.

ასოციაციის შემოსავლის წყაროებია საქართველოს და საზღვარგარეთის იურიდიული და ფიზიკური პირების ნებაყოფლობითი შემოწირულობები და ჟურნალ "არილის" გაყიდვიდან მიღებული შემოსავალი.

გაერთიანება "არილი" არ არის ერთი, კონცეპტუალურად ჩამოყალიბებული აზრის ირგვლივ თავმოყრილი ჯგუფი. აქ არიან სხვადასხვა გემოვნებისა და მსოფლმხედველობის მქონე ლიტერატორები - პოეტები, პროზაიკოსები, კრიტიკოსები, დრამატურგები, მთარგმნელები, პუბლიცისტები, ჟურნალისტები.

"არილის" მიზანია არა ტრადიციების სფეროში ბრუნვა, არამედ მისი გაგრძელება. ჩვენთვის მიუღებელია ტენდენცია, რომელიც შემოქმედს იდეოლოგიას ან პროპაგანდისტის როლს აკისრებს. დღეს მწერალს შეუძლია იყოს თავისუფალი, რაც უფრო ძვირად ამოცანას უსაზღვრავს მას პროფესიული თვალსაზრისით.

ერთი სიტყვით, უსაქტიკო მიზნებთან ერთად, ასოციაცია "არილი" მაღალმხატვრულობისთვის ზრუნვის გზაზე, თანამედროვე და, საერთოდ, მსოფლიო ლიტერატურული გამოცდილების ყველაზე უფრო სერიოზული (როგორც ეთიკური, ისე ესთეტიკური თვალსაზრისით) მიღწევების ათვისებას გულისხმობს. ოღონდ ეს ათვისება უნდა იყოს შემოქმედებითი, თავისუფალი და ქართული სულისკვეთებით ნიშნდებული.

ასოციაციას აქვს საკუთარი პერიოდული გამოცემა "არილი", რომელიც 1993 წლიდან 1999 წლის ბოლომდე გაზეთის სახით გამოდიოდა და წელს ჟურნალად გარდაიქმნა.

ბევრ, დღეს უკვე აღიარებულ ახალგაზრდა შემოქმედს, სწორედ "არილმა" გაუხსნა გზა მკითხველისკენ. ქართული სიტყვის აღიარებული ოსტატების პუბლიკაციებთან ერთად, ჩვენი ჟურნალის ერთ-ერთ ძირითად მიმართულებად ამჟამადაც რჩება ახალგაზრდა ავტორთა წარმოჩენა და პოპულარიზაცია.

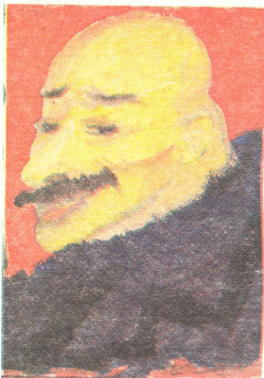
გარდა ამისა, "არილი" შემოგთავაზებთ პუბლიცისტურ წერილებს საზოგადოებრივ და რელიგიურ პრობლემებზე, პოლიტიკურ ანალიზს და ჟურნალისტურ გამოცემებს...

ია ანთაპი, მისილ ანთაპი, ლეჰან აბაშიძე, თამარ აბრამიშვილი, ირმა არჩუაშვილი, ზაზა ბაქრაძე, ანდრო ბარნაველი, თინათ კამიშვილი, თამარ გოქოჩაია, ანდრო გუჩუაძე, ნინო დარგაძე, მამუკა დოლიძე, თამარ ეპითიშვილი, თამარ მასაძე, ნუზუარ ზაზანაშვილი, ნინო ზურაბიანი, ზაზა თვარაძე, ეთერ თვარაძე, გინა თოღუა, ომარ თურგანაშვილი, შოთა იათაშვილი, ღარიბაშ აბაშიძე, ზურაბ კიხნაძე, ვახტანგ კოხაძე, გიორგი ლოგაშვილი, ვასილ მაღლაზვიანი, გინა მირიანაშვილი, მამა მამულაძე, გინა მურაღული, ლილი მჭვლიტაშვილი, ზინა მრამაძე, ნინო მურაღული, ლეოპოლდოვი, ლეოპოლდოვი, ირაკლი საბუნაძე, გინა სარიშვილი, ვალ სარგაძე, ვასო სოლომონაშვილი, ირაკლი სოლომონაშვილი, სოზარ სუბანიანი, ნინო ფირცხალაძე, ვლადიმერ შოქრაშვილი, ზაფიან ზაზანაძე, დამო შიშკელიძე, მისილ ჩიტაძე, დამო ჩიხლაძე, თევზარ ჩხეტიანი, კოხა ცხაპია, ალექს ცხიტიანი, ზაზა ძილაძე, მაღლაზ ხარაძე, ვასო ხვალაძე, ზაზა ჯანიაშვილი, გინა ჯავახიძე

23 / 57

პრილი

წააბ HERE

